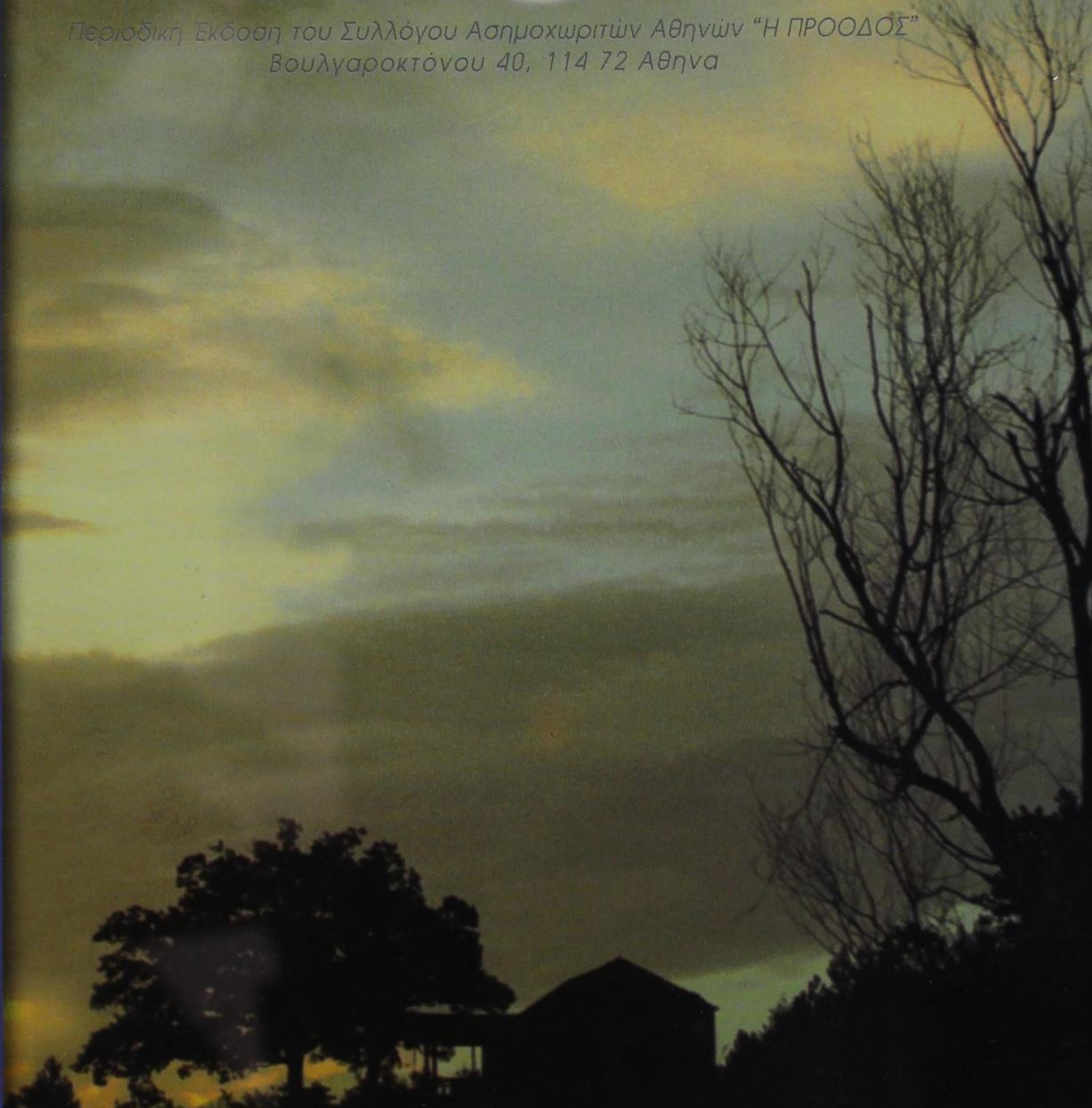

τα Λογικά χωρίτικα

Περιοδική Έκδοση του Συλλόγου Ασημοχωρίτών Αθηνών "Η ΠΡΟΟΔΟΣ"
Βουλγαροκτόνου 40, 114 72 Αθηνα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Editorial	3
Το παλιό και το νέο «τζάκι»	4
28η Οκτωβρίου	5
ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΩΣΤΑΝΤΗ ΧΡΗΣΤΟΥ, Αφιέρωμα	6
Το επιστημονικό, εθνικό και φιλολογικό έργο του ιατρού Βασιλείου Κ. Χρήστου,	
Πασχάλης Μανώλης	8
Γέφυρες..., Μιχάλης Γ. Κυρζίδης	9
Το Ηπειρώτικο δημοτικό τραγούδι, Αθηνά Στεργίου	10
ΛΑΓΚΑΔΑ, πρωτ. Διον. Τάτσης - Δημ. Γεωργάκης	12
Αναπολώντας το χθες και ψηλαφίζοντας το σήμερα, Χριστόδουλος Χολέβας	16
Τα “προζύμια” των αρραβώνων, Αριστομένης Γεωργάκης , επιμέλεια Αθηνά Στεργίου	17
Ενέργειες Ασημοχωριτών Κονίτσης για το Δημοτικό τους Σχολείο (1906),	
Χρήστος Ανδρεάδης	18
Τα λόγια της γιαγιάς	21
Τεχνίτες εκ Τουρνόβου, συνέντευξη στο Σπύρο Μαντά	22
Πόλεμος με τή λήθη και τη μοναξιά, Δημήτρης Γεωργάκης	25
Περιπλάνηση ληστών στην επαρχία μας το 1882, Μενέλαος Κικόπουλος ,	
επιμέλεια Χαρίλαος Γκούτος	26
Ταξιδεύοντας στο χρόνο και στον τόπο της Ηπείρου, Χρύσα Χρονοπούλου - Πανταζή	28
Το πρόσφορο ή λειτουργιά, Δημήτριος Στάμος	30
Μνήμες τραγικές, Παναγιώτης Πολίτης	31
Τα καντήλια του καλογήρου, Λάζαρος Τσακιρίδης	32
Αντισταθείτε, Γιάννης Πουγούνιας	33
Αλάσκα 2000, Γεώργιος Π. Τάτσης	34
Απελευθέρωση της Ηπείρου, Επανάσταση του Κερασόβου, Τάκης Σαμαράς	36
Του Γκόλιου και του Λιβαδιού μου οξές, πρωτ. Τιμόθεος Χρήστου	37
Ιατρική, Ειρήνη Οικονόμου-Σταματάκη	38
Ασημοχωρίτικα χαμόγελα, ασημοχωρίτικες παραδοσιακές συνταγές	38
Ντοπιολαλήματα, Ηπειρώτικες παροιμίες	39
Γλωσσάρι «παράξενων» λέξεων των Μαστοροχωριών της Κόνιτσας, Θωμάς Ζιώγας	39
Ραφαήλ Παπανικολάου	40
Μια καινούρια σελίδα για το Ασημοχώρι, Παρατηρητής	40
Να βγούμε από το καβούκι μας πριν αυτό γίνει κελλί, Ιωάννης Χρ. Παννάκενας	41
ΕΙΔΗΣΕΙΣ – ΓΕΓΟΝΟΤΑ – ΣΧΟΛΙΑ	43
Ασημοχωρίτικη ζωή και κίνηση	51
Χάρης Καλτσούνης	52
Φωτογραφήματα	53
Απ' όσα μας γράφουν	54
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ, ...	60
Επιτροπή Βοσκοτόπων, Απολογισμός 1999-2001	60
Σύλλογος Ασημοχωριτών Αττικής, Απολογισμός-Προϋπολογισμός	62

Εξώφυλλο:

Πόση ένταση μπορεί να περικλείει ένα περίγραμμα γνωστό και λατρεμένο...
Πόση μαγεία μπορεί να φωλιάσει στην καταχνιά μιας στιγμής...
Πόσο... τυχεροί μπορούμε να νιώσουμε, σαν ξημερώσει φθινόπωρο στην Αγία Παρασκευή...

Φωτογραφία - κείμενο:
Μιχάλης Γ. Κυρζίδης

Περιοδική έκδοση του Συλλόγου Ασημοχωριτών Αθηνών “Η ΠΡΟΟΔΟΣ”

- Για την επικοινωνία και ενημέρωση των απανταχού συμπατριωτών
- Για τη διάσωση της πνευματικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς
- Για την προκοπή και ανάδειξη του τόπου μας

Τεύχος 8 - Φθινόπωρο 2002

Εκδότης: Σύλλογος Ασημοχωριτών Αθηνών “Η ΠΡΟΟΔΟΣ”
Βουλγαροκτόνου 40, 114 72 Αθήνα, Τηλ. - Fax 010 6450884.
Επιχορήγηση: Κληροδότημα Βασ. Κ. Χρήστου

Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου:

Πρόεδρος: Κων. Β. Νούτσης

Αντιπρόεδρος: Χριστ. Χολέβας

Γραμματέας: Στέφ. Νούτσης

Ταμίας: Στέφ. Πανταζής

Μέλη: Βασ. Π. Γιαννούλης, Μαργ. Νούτση, Στυλ. Νούτσης

Αρχισυντάκτης: Δ. Γ. Γεωργάκης Τηλ: 010 6524502, Κιν. 0974792862

Δημόσιες Σχέσεις: Στέφανος Χρ. Πανταζής

Λογότυπο εξωφύλλου: Αναστασία Β. Γιαννούλη

Κειμενογράφηση: Μαρία Τσιλίκα

Διορθώσεις: Χρήστος Ανδρεάδης,

Σχεδίαση, επεξεργασίες: Μιχάλης Γ. Κυρζίδης

Μοντάζ: Κώστας Χονδρός

Εκτύπωση: Γιώργος Μυλωνάς, Ακράγαντος 11, Αθήνα 010 5135840

Σ' αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν:

Πρωτ. Τιμ. Χρήστου, Αθηνά Στεργίου, πρωτ. Διον. Τάτσης, Χαρ. Γκούτος, Χρ. Ανδρεάδης, Μαρία Τσιλίκα, Μιχ. Κυρζίδης, Θωμάς Ζιώγας, Στέφ. Πανταζής, Βασ. Π. Γιαννούλης, Στέφ. Νούτσης, Πασχ. Μανώλης, Χριστ. Χολέβας, Αριστομ. Γεωργάκης, Σπ. Μαντάς, Χρύσα Χρονοπούλου-Πανταζή, Νατάσα Νούτση, Δημ. Στάμος, Παν. Πολίτης, Λάζ. Τσακιρίδης, Γεώργ. Π. Τάτσης, Τάκης Σαμαράς, Ειρήνη Οικονόμου-Σταματάκη.

Εμβάσματα- επιταγές: Δημ. Γ. Γεωργάκης Σερίφου 18Α 155 62 Χολαργός.

Τα ενυπόγραφα κείμενα εκφράζουν τις απόψεις του συγγραφέα τους.

Να κρατήσουμε το παραδοσιακό μας χρώμα

Tα χωριά μας άρχισαν σιγά-σιγά να αναμορφώνονται. Είτε με την παρέμβαση του Δήμου μέσα από κοινοτικά προγράμματα, είτε με τη φροντίδα των αδελφοτήτων, με μονωμένων φορέων και ιδιωτικών πρωτοβουλιών τα Μαστοροχώρια ανανεώνονται αισθητά. Κι αυτό είναι πολύ ευχάριστο και ελπιδόφορο. Το θέμα όμως είναι πόσο σωστά και βάσει ποιας αρχιτεκτονικής γίνεται αυτή η ανάπλαση, γιατί όσο εξελίσσεται η προσπάθεια, τόσο πιο αισθητή γίνεται η ανάγκη της διατηρησης του παραδοσιακού χρώματος και τόσο πιο ευδιάκριτες γίνονται οι άστοχες παρεμβάσεις και τα κατασκευαστικά λάθη. Επίσης τόσο πιο χτυπητές γίνονται οι κατασκευαστικές διαφορές από χωριό σε χωριό... Ας μη γελιόμαστε.

Είναι λοιπόν καιρός, προτού τα λάθη μας γίνουν ανεπανόρθωτα, να γίνει συνείδηση σε όλους μας, φορείς και ιδιώτες, ότι η αρχιτεκτονική των Μαστοροχωρίων πρέπει να διαφυλαχθεί ως κόρη οφθαλμού. Άλλιώς δε δικαιούμαστε να λεγόμαστε Μαστοροχώρια. Δε δικαιούμαστε να μιλάμε για τέχνες, αν καταργήσουμε την αισθητική και την ευαισθησία της τέχνης, εμείς που τη διδάξαμε πολύ πιο πέρα από τα σύνορά μας.

Όμως ένας τρόπος, ίσως, υπάρχει να επιτευχθεί απόλυτα αυτή η αρχή. Αν ανακηρυχθούν όλα τα χωριά μας διατηρητέα και ο Δήμος αναλάβει με ευθύνη τη διαφύλαξη της αρχιτεκτονικής μας κληρονομιάς και εργάζεται με μεράκι και προπαντός με αμεροληψία προς όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα.

Τότε και μόνο τότε τα Μαστοροχώρια θα λάμψουν ισότιμα στο ύψος της ιστορίας τους.

Το παλιό...

ΚΑΙ ΤΟ Νέο «Τζάκι»

Tα παλιά τα χρόνια στα χωριά οι οικογένειες μαζεύονταν το χειμώνα γύρω από το τζάκι, τη μοναδική πηγή θέρμανσης, και ζεσταίνονταν όλοι μαζί. Καλούσαν και τους γείτονες και τα λέγανε ώρες ολόκληρες. Και επικοινωνούσαν. Και χαίρονταν...

Σιγά - σιγά όμως οι συνθήκες της ζωής άλλαξαν και το τζάκι έσβησε. Οι οικογένειες σκόρπισαν. Οι χωριανοί απομακρύνθηκαν, οι φίλοι και οι γείτονες χάθηκαν. Έπειτα μοναξιά. Έπειτα παγωνιά πολλή. Οι καρδιές, από την έλλειψη επικοινωνίας, άρχισαν να μαραζώνουν. Η νοσταλγία της παλιάς θαλπωρής και η ανάγκη του ανταμώματος τις έκαιγε αβάσταχτα. Έτσι γεννήθηκαν οι αδελφότητες και οι σύλλογοι. Κι εκείνοι με τη σειρά τους υποκατέστησαν το «μάζεμα στη βάτρα» με άλλους τρόπους. Με τις εκδηλώσεις, τις εκδρομές, την έντυπη επικοινωνία κ.ά.

Αυτό ακριβώς κάνει κι ο Σύλλογος μας. Προσπαθεί να χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα, προκειμένου να πετύχει τον ευλογημένο αυτό σκοπό. Τα τελευταία χρόνια έδωσε πολύ βάρος στην έντυπη επικοινωνία, γιατί το μέσο αυτό έχει την ικανότητα να συνάζει γύρω από την ίδια «φλόγα» πολλούς χωριανούς, ξενιτεμένους και μη, αλλά και γείτονες και φίλους και να τους χαρίζει μια μοναδική ζεστασιά. Έστησε αυτό το περιοδικό, αυτό το «τζάκι», και προσπαθεί να το κάνει όλο και πιο ελκυστικό, για να μαζεύσατε γύρω του όσο γίνεται περισσότεροι, προπαντός όμως να μαζεύουμε τα παιδιά μας για να «ακούν» τις κουβέντες μας, να μαθαίνουν, αλλά και να αφουγκραζόμαστε τα σκιρτήματά τους.

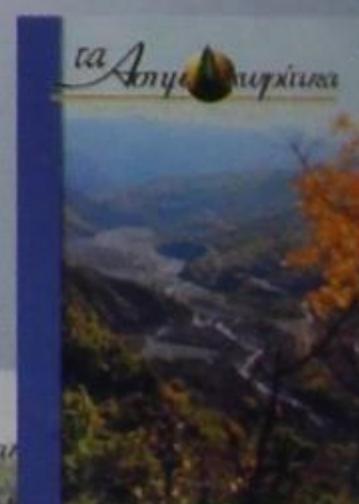
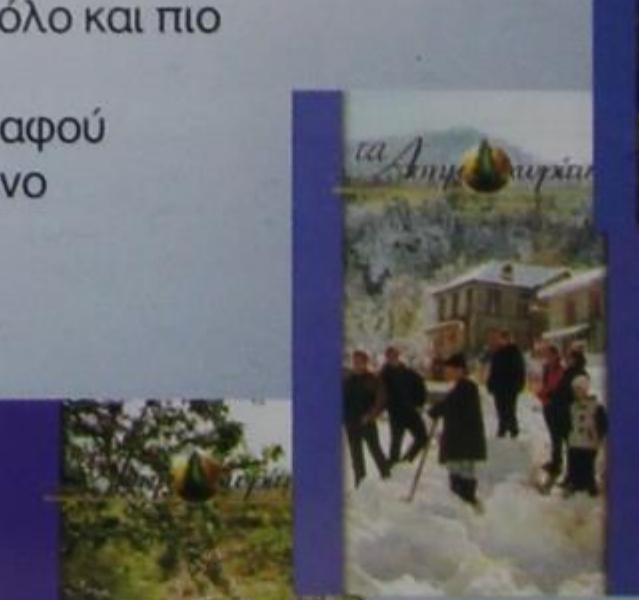
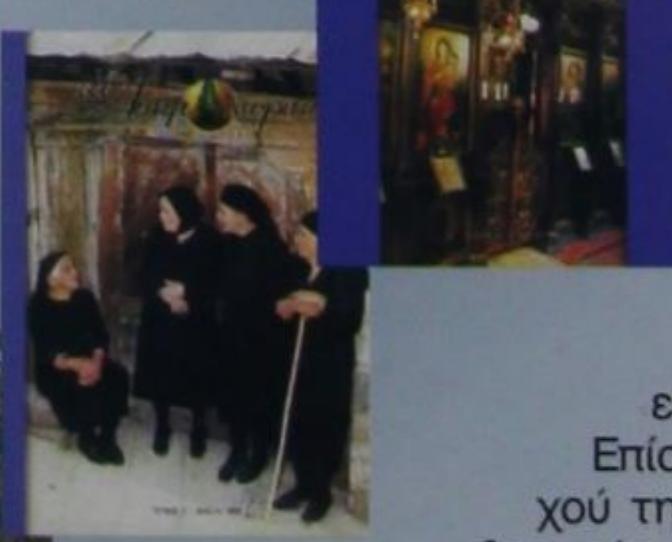
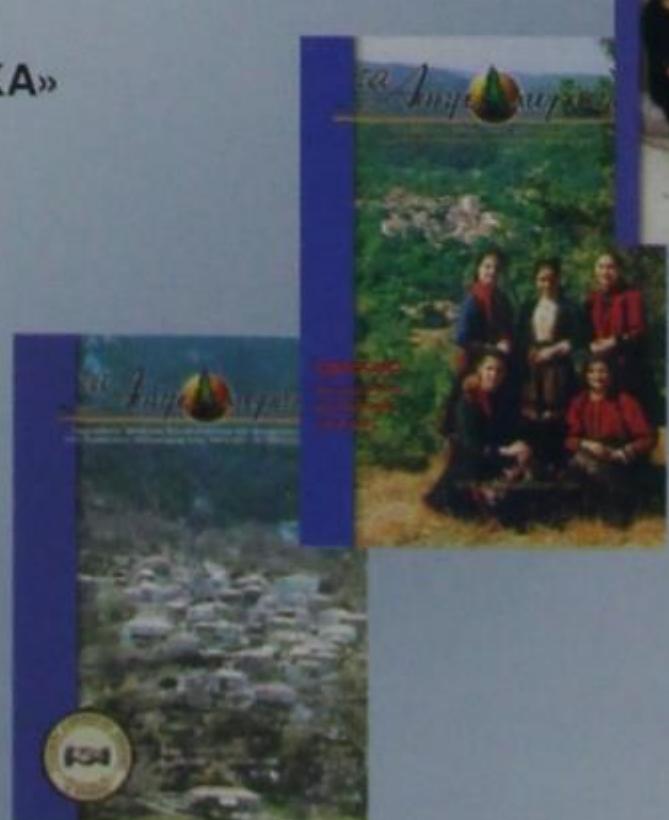
Μέχρι στιγμής κατάφερε αρκετά πράγματα και προσπαθεί κάθε φορά να το βελτιώνει όλο και περισσότερο. Αυτό επιτυγχάνεται ακριβώς χάρη στην αγάπη των χωριανών και των φίλων και χάρη στη συμμετοχή των νέων μας, οι οποίοι ασχολούνται όλοι και πιο πολύ, όλο και πιο ουσιαστικά με το έντυπό μας.

Αυτή τη στιγμή το περιοδικό είναι ένα καθαρά ασημοχωρίτικο δημιούργημα, αφού γράφεται, στήνεται και πρωθείται από ασημοχωρίτικα χέρια. Από το προηγούμενο τεύχος το σχεδιασμό και τη σελιδοποίηση τα ανέλαβε ο Μιχάλης Κυρζίδης κι αυτό είναι πολύ ευχάριστο, γιατί έτσι έχουμε τη δυνατότητα να πετύχουμε περισσότερα και καλύτερα πράγματα.

Καλό λοιπόν το «τζάκι», όμως θέλει και... κάρβουνα. Και κάρβουνα είναι τα χρήματα. Υπάρχει βέβαια το Κληροδότημα Βασ. Χρήστου, το οποίο επιχορηγεί την προσπάθεια, αλλά δεν είναι δυνατόν να καλύψει όλες τις οικονομικές απαιτήσεις του. Το έργο είναι πολυδάπανο και χρειάζεται ευρύτερη στήριξη. Είπαμε ότι στόχος μας είναι να κάνουμε κάτι που να μπορεί να σταθεί όχι μόνο στο «σήμερα», αλλά και στο «αύριο». Για να το πούμε καλύτερα, βάζουμε τους ώμους μας για να κάνουμε σκαλοπάτι ν' ανεβούν οι επερχόμενες γενιές ψηλότερα. Ο Αϊνστάιν έλεγε: «Ανεβαίνω στους ώμους των προγόνων μου για να οραματιστώ το μέλλον»...

Όσοι λοιπόν αναγνωρίζουν την αξία του εγχειρήματος, καλούνται να βοηθήσουν.

«ΤΑ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΑ»

ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΩΝ
ΑΤΤΙΚΗΣ
«Η ΠΡΟΟΔΟΣ»

Αγαπητοί
συγχωριανοί

Η νέα διοίκηση του Συλλόγου Ασημοχωρίτων Αττικής, που εκλέχτηκε από τη Γενική Συνέλευση που έγινε στην Αθήνα στις 14-4-2002, εκφράζει καταρχήν την άπειρη ευγνωμοσύνη και τις ευχαριστίες της προς τους εκλογείς Ασημοχωρίτες της Αττικής.

Επίσης προς όλους τους Ασημοχωρίτες απαντάχου της γης στέλνει τους πλέον εγκάρδιους και θερμούς χαιρετισμούς.

Η νέα διοίκηση υπόσχεται προς όλους σας ότι θα καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια, ώστε να γίνει καλή και χρηστή διαχείριση των πόρων του κληροδοτήματος του αειμνήστου γιατρού μας Βασ. Χρήστου, ώστε και να γίνουν έργα χρήσιμα στο χωριό μας, αλλά και να επιτευχθεί ο σκοπός της διαθήκης που είναι να διατεθούν οι πόροι προς φιλανθρωπικούς, κοινωνικούς και εθνικούς στόχους και σκοπούς.

ΠΑ ΤΟ Δ.Σ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΟΥΤΣΗΣ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΝΟΥΤΣΗΣ

28η Οκτωβρίου

1940: ημέρες δόξας

2002: ημέρες λησμονιάς

1940: Οι Ασημοχωρίτισσες συνοδεύουν την Ελληνική Σημαία στις μάχες κατά του εχθρού.

2002: Η Ελληνική Σημαία συνοδεύει τις Ασημοχωρίτισσες στη μάχη κατά της μοναξιάς...

Η 28η Οκτωβρίου του 1940 οι Ιταλοί έμπαιναν στην Ελλάδα, πατώντας πρώτα τα χώματα των χωριών μας. Ο ελληνικός στράτος έγραφε στα βουνά μας σελίδες δόξας και κοντά τους, όπως τόσες και τόσες Ήπειρωτίσσες, οι Μαστοροχωρίτισσες έγραφαν τις δικές τους ένδοξες σελίδες, τρέχοντας μέσα στη φωτιά του μετώπου, αψηφώντας τον κίνδυνο και αδιαφορώντας για την ίδια τους τη ζωή, προκειμένου να εφοδιάσουν και να ενισχύσουν τα λιοντάρια του πολέμου.

Η 28η Οκτωβρίου του 2002 βρίσκει την Ήπειρο και ιδιαίτερα τα ακριτικά χωριά της απογυμνωμένα από στράτο, αφημένα στο έλεος των κακοποιών στοιχείων της γειτονικής χώρας.

Το 1940 οι γυναίκες των χωριών μας ρωμαλέες, «ξαφνιάσματα της φύσης» όπως τις τραγούδησε και ο λαός, έτρεχαν στο πλευρό του Έλληνα στρατιώτη. Το 2002 οι ίδιες γυναίκες, γερόντισσες, ανήμπορες, πονεμένες, χάνουν από το πλευρό τους τον Έλληνα στρατιώτη που τον είχαν, όχι μόνο φύλακα, αλλά και θάρρος μοναδικό, βοηθό και συμπαραστάτη στη μοναξιά τους και στη λησμονιά της Πολιτείας.

Υπάρχουν οι συνοριοφύλακες, αλλά αυτοί είναι περαστικοί από τον κάθε τόπο. Είναι ανύπαρκτοι και απρόσωποι για τους γέροντες και τις γερόντισσες των χωριών μας.

Πόσο άραγε θα αντέξουν τη μοναξιά και την ανασφάλεια;

Πόσο θα αντέξουν τα χωριά μας την αδιαφορία και την εγκατάλειψη;

1940: Δάκρυα χαράς και μεγαλείου

2002: Δάκρυα θλίψης και απογοήτευσης...

Είχαν τον Έλληνα στρατιώτη, όχι μόνο φύλακα, αλλά και θάρρος μοναδικό, βοηθό και συμπαραστάτη στη μοναξιά τους και στη λησμονιά της Πολιτείας.

Φωτ.: Βασ. Π. Γιαννούλη

Ευχόμαστε στο νέο Δημοτικό Συμβούλιο και το νέο Δήμαρχο Μαστοροχωρίων καλή επιτυχία στο υψηλό και κρίσιμο έργο τους.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ
«Η ΠΡΟΟΔΟΣ»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΑΥΤΟΤΕΛΟΥΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΒΑΣ. Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΑΥΤΟΤΕΛΟΥΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ ανακοινώνει ότι για το σχολικό έτος 2002/2003 χορηγεί δύο (2) υποτροφίες από 600.000 δρχ. εκάστη ή 1760 ευρώ, σε σπουδαστές του Πανεπιστημίου ή Ανωτάτων Σχολών. Οι σπουδαστές πρέπει να κατάγονται από τα χωριά Ασημοχώρι, Χιονιάδες, Γοργοπόταμο, Βούρμπιανη, Πληκάτι, Πυρσόγιαννη, Καστάνιανη, Λαγκάδα, Αγία Βαρβάρα και Αμάραντο, να έχουν καλή επίδοση και αγάπη προς τα γράμματα και να είναι μέλη οικογενειών χαμηλού ετησίου οικογενειακού εισοδήματος, όπως σαφώς αναφέρει στη διαθήκη ο διαθέτης Βασίλειος Χρήστου.

Απαραίτητα Δικαιολογητικά:

Αντίγραφο εκκαθαριστικού Εφορίας, βεβαίωση βαθμολογίας Σχολής.

Αιτήσεις γίνονται δεκτές μέχρι τέλη Νοεμβρίου 2002, στα γραφεία του Συλλόγου, Βουλγαροκτόνου 40, Τ.Κ. 114 72 Αθήνα.

8 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ
ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΩΣΤΑΣ

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΣΗΜΑΣ

Υποθήκες και επιστολές του Βασίλη Κ. Χρήστου
τον υπέρμετρο ζήλο και την αγάπη

Ἐν Αθήναις τη 26 Ιανουαρίου 1975

Προς
τον Πρόεδρον και Δημοδιδάσκαλον της Κοινότητος
κ. Δημήτριον Δ. Στεργίου

Εις Ασημοχώριον

Αγαπητέ, κύριε Πρόεδρε

Εγκαρδίους ευχαριστίας διά το τηλεγράφημα της πρωτοχρονιάς 1975, με τας ευχάς του κοινοτικού Συμβουλίου, των κατοίκων του χωριού μας και της οικογενείας σας, διά την ονομαστικήν μου εορτήν. Αι ευχαί αυτάι με ικανοποιούν βαδύτατα. Εύχομαι κί εγώ εις όλους σας «Χρόνια πολλά» διά το νέον έτος, υγείαν, αγάπην και πρόοδον.

Έλαβα τα έγγραφα της Κοινότητος και έδωσα -προσωπικώς- ένα από τα αντίγραφα, διά τον δασικόν δρόμον Ασημοχωρίου, εις τον φίλον Υπουργόν των Κοινωνικών Υπηρεσιών και παλαιόν συμφοιτητήν μου ιατρόν, Βασίλειον Δερδεμέζην, την 17ην Ιανουαρίου ε.ε. εις τον Ναόν της Χρυσοσπηλιωτίσσης, διά την εορτήν του νεομάρτυρος Αγίου Γεωργίου, υπό της Πανηπειρωτικής Αδελφότητος Αθηνών, όπου παρέστην ως μέλος του Δ.Σ. Μου είπεν ότι θα ενεργήση εις το Υπουργείον Γεωργίας να γίνει ο δασικός αυτός δρόμος, διά να ενισχυθεί η Κοινότης μας και διά να μη αδειάση κατοίκων το χωρί μας. Λόγοι εδνικοί επιβάλλουν τούτο. Παρίστατο και ο αδελφός του Ανδρέας, άλλοτε βουλευτής και Υφυπουργός Γεωργίας. Θα ενδιαφερθή και αυτός, όπως και παλαιότερα ενδιεφέρθη διά τον Δασικόν Συνεταιρισμόν Ασημοχωρίου, τη παρακλήσει μου.

Παρόμοιον αντίγραφον, διά τον δασικόν δρόμον, έδωσα και εις το Υπουργείον Προεδρίας της Κυβερνήσεως. Έχω και εκεί ένα στενό φίλο, τον κ. Κων/νον Καραδάνον. Θα κάμουν και αυτοί σύστασιν προς το Υπ/νον Γεωργίας και τον Νομάρχην Ιωανίνων, να γίνη ο δρόμος αυτός. Και στείλτε και σεις ένα έγγραφον προς τον Νομάρχην και να του αναπτύξετε, δί επιτροπής, την ανάγκην της κατασκευής του.

Διά τον ανακλαστήρα της τηλεοράσεως εις το χωρίον Οξιά έστειλα το έγγραφό σας, με τον κ. Λουκάν Δημάρατον, εις τον επίσης φίλον Διευθυντήν του Εθ. Ιδ. Ραδιοφωνίας-Τηλεοράσεως και Βορειοηπειρώτην κ. Ανδρέαν Μητέστον, ως και τον αδελφόν κ. Ιω. Μητέστον τ. Γενικόν Διευθυντήν του ιδρύματος αυτού και του αρμόδιου Υπουργείου. Αμφότεροι ενδιεφέρθησαν πολύ. Τηλεφωνικώς δε μου είπαν ότι, μόλις ανοίξῃ ο καιρός, θα δώσουν εντολήν εις το ειδικόν συνεργείον να έλθη, να κάμη την μελέτην και να γίνη. Διά να βλέπετε και σεις τηλεόρασιν, αλλά και εις την Βόρειον Ήπειρον, όπερ και αυτοί επιδημούν πολύ. Λόγοι εδνικοί επιβάλλουν και τούτο.

Ενεργήσαμεν, επίσης, να έλθη ιατρός εις την Βούρμπιανην. Ελέγαμε με τον οφδαλμίατρον και πρόεδρον της Πανηπειρωτικής Αδελφότητος Αθηνών κ. Νικόλαον Τράνταν να συγχαρώμεν εις το Υπουργ. Κοι/κών Υπ/ών τον νέον Υπουργόν κ. Β. Δερδεμέζην. Μέναμε το βράδυ αυτό μίαν ώραν και συζήσαμεν όλα τα θέματα. Του δώσαμε και αίτησιν του Συλλόγου Βουρμπιάνης Αθηνών διά τον διορισμόν του ιατρού. Μας υπεροχέδη ότι θα γίνη μόλις ευρεδή, διότι υπάρχει έλλειψις ιατρών. Του ζητήσαμεν επίσης να ιδρυθή ημιγυμνάσιον εις Βούρμπιανην, προς πρόληψιν της αποδημίας. Διά τον λόγον αυτόν έμεινε σύμφωνος και ετοιμάζομε τα χαρτιά διά το Υπουργείον Παιδείας, όπου υπηρετεί εκεί ο Γυμνασιάρχης κ. Ν. Ρεμπέλης. Την 14ην Ιανουαρίου ε.ε. είχαμε μίαν συνεδρίασιν εις το γραφείον μου με τους Βουρμπιάντες: Ιατρόν Ν. Τράνταν πρόεδρον της Παν/κής Αδελφότητος Αθηνών, τον Γυμνασιάρχην κ. Ν. Παπασωτηρίου πρόεδρον του εδώ Συλλόγου Βούρμπιανης, τον Γ. Γραμματέα κ. Κ. Λάλον και τον σύμβουλον κ. Λουκάν Δημάρατον και μείναμεν όλοι σύμφωνοι να ιδρυθή το ημιγυμνάσιον και να ενεργήσωμεν.

Τους επρότεινα να λειτουργήσουν και το οικοτροφείον, δί εξόδων του Συλλόγου των, και να δεχθούν δωρεάν τα παιδιά το πρώτον έτος, ως οικοτρόφους. Το δε 2ον έτος να ζητήσωμεν επιχορήγησιν από το κράτος και την Βασιλικήν Πρόνοιαν.

Αυτά επί του παρόντος και σύμφωνα με εκείνα που μου εζήτησεν ο Αχιλλεύς Χολέβας, κατά την τελευταίαν συνάντησήν μας εις τας Αθήνας. Συγχαίρω και αυτόν και σας, διότι ετοιμάσατε σύντομα τα έγγραφα. Ό.τι άλλο δέλετε μου γράφετε και να μη ενημερώνετε τακτικά. Χαιρετισμούς εις όλους τους συγχωριανούς μας.

Με αγάπη
Βασίλης Χρήστου

Υποδήκης Βασιλείου Χρήστου
προς τους χωριανούς

Εις τους εκτός του Δασικού Συνεταιρισμού συγχωριανούς οφείλομεν να υπενθυμίσωμεν ότι υπεράνω όλων είναι το συμφέρον της Κοινότητος και όλων ο καλοπραίρετος έλεγχος ωφελεί και ο δί ακροτήτων είναι επιζήμιος, επικίνδυνος και δημιουργεί εις όλους ταλαιπωρίας και δαπάνας περιπτώσεων. Οι εντός του Συνεταιρισμού να επιδείξουν εμπράγματον ενδιαφέρον προς όλους και περισσότερον προς τους έχοντας μεγαλυτέραν ανάγκην πτωχούς. Γενικώς πρέπει να επικρατήση πνεύμα επιεικείας, κατανοήσεως, συνεργασίας και αγάπης δί όλους. Αι παλαιαί έριδες γνωρίζομεν όλοι καλώς πόσον εζημώσαν την Κοινότητα και τα άτομα. Ένα νέον πνεύμα πρέπει να επικρατήση. Ας μη βιαζόμεθα, δεν έχει πολλά έτη εργασίας ο Δασ. Συνεταιρισμός και πολύ ολίγους μήνας εργασίμους το έτος και οι κόποι ήσαν πολλοί και αι δαπάναι και τα εμπόδια και πάλι απέδωσαν περισσότερα των προσδοκιμένων. Η δε Κοινότης ουδέποτε είχε τα έσοδα αυτά με τον κόπον 35 ανδρών.

Αθήναι 15/1/1955

ΑΝΤΗ ΧΡΗΣΤΟΥ

ΩΡΙΤΗΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ

ος το Ασημοχώρι και αντιστρόφως, που μαρτυρούν
για τη γενέτειρα και τους χωριανούς

Το Κοινοτικόν Συμβούλιον Ασημοχωρίου
τιμά τον Ιατρόν Βασ. Χρήστου

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Εν Ασημοχωρίω σήμερον την 10ην του Μηνός Μαΐου του έτους 1954, ημέραν της εβδομάδος Δευτέραν και ώραν ενάτην πρωινήν, συνήλθον εις έκτακτον Συνεδρίασιν τα μέλη του Κοινοτικού Συμβουλίου εν τω Γραφείω του Δημοτικού Σχολείου. Εν απαρτία ευρισκομένου του Σώματος ο πρόεδρος εισηγείται, όπως εις το επίλεκτον τέκνον της ενδόξου αυτής ακραίας γης, του Ασημοχωρίου, άξιον απόγονον του αειμνήστου Κωνσταντή Χρήστου, διακεκριμένον επιστήμονα αξιότιμον Ιατρόν, κ. Βασίλειον Κ. Χρήστου, δύστις επανήλθε μετά 34 έτη απουσίας του, αναχωρεί δε σήμερον και ώραν 5 μ.μ. οφείλομεν να εκφράσωμεν τας απέριους θερμάς ευχαριστίας μας και την βαδείαν ευγνωμοσύνην δι' όλας του τας αγαθοεργίας και ενεργείας προς το χωρίο μας.

Το Κοινοτικόν Συμβούλιον, έχον υπ' όψιν τους υπερανδρώπους αγώνας του αειμνήστου Μουχτάρη Κωνσταντή Χρήστου επ' αγαθώ του Ασημοχωρίου και το πραγματικόν ενδιαφέρον του επιλέκτου τέκνου του χωριού μας Βασιλείου Κ. Χρήστου με τας δωρεάν εξετάσεις όλων γενικώς των κατοίκων μας, τας προσφερθείσας οικονομικάς ενισχύσεις του προς την εκκλησίαν και το σχολείον μας, ως και την δωρεάν του οικοπέδου της πατρικής του οικίας, την χρηματικήν ενίσχυσιν εκ 30.000.000 δια την ανέγερσιν του ετέρου κεντρικού Ναού, αποφαίνεται ομοφώνως, εις ένδειξιν βαδυτάτης ευγνωμοσύνης, και ανακηρύσσει το επίλεκτον τέκνον του Ασημοχωρίου Βασ. Κ. Χρήστου επίτιμον πρόεδρον, την δε κεντρικήν πλατείαν ονομάζει «ΠΛΑΤΕΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ».

Αναγνωσθέν και βεβαιωθέν υπογράφεται ως έπειται.

Βασίλειον της Ελλάδος
Δημοτικόν σχολείον Ασημοχωρίου
Αριθ. Πρωτ. 84

Προς
τον Αξιότιμον Κύριον Βασίλειον Χρήστου
Ακτινολόγον Ιατρόν
Μενάνδρου 53 Αθήνας.

Απευθύνω προς Υμάς θερμόν χαιρετισμόν και υποβάλλω τα σέβη της μαθητιώσης νεολαίας της ιδιαιτέρας μας πατρίδος, του Ασημοχωρίου. Δεν παρήλθον είκοσι ημέραι από την ημέρα της αναχωρήσεώς Σας και όλο το χωρίο μετά της αυτής εκτιμήσεως και ευλαβείας αναφέρει το ονομά Σας εις τας συζητήσεις και συγχαίρει Υμάς, διότι ευδύς ως αναχωρήσατε τόσον εις Κόνιτσα όσον και εις Ιωάννινα αφιερώσατε πολύτιμον χρόνον Σας, διά να επιλύσητε διάφορα ζητήματα της Κοινότητός μας. Και πρώτον προϊόν των κόπων Σας ήτο η απόκτησις κοινοτικού φαρμακείου. Επιπλέον ο Διοικητής του τάγματος προκαλύψεωφς Βουρμπιάνης διεβίβασεν εντολήν του κου Μεράρχου, ότι εντός του Ιουνίου θα διαδέσουν μπολτόζας προς διάνοιξιν του αμαξιτού δρόμου του χωριού μας κατόπιν των Υμετέρων υποδείξεων και παραστάσεων παρά τω κω Μεράρχω. Πληροφορώ Υμάς ότι ο καιρός εβελτιώθη και ο δασικός συνεταιρισμός εργάζεται εντατικώς ως μέλισσα. Επίσης επερατώθησαν τα έργα του ιδραγωγείου Ασημοχωρίου και άφθον γάργαρο νερό τρέχει εις την βρύσην πρό του σχολείου μας. Διά των μαθητών μου εκαδάρισα όλον τον περίβολον του σχολείου, την πλατείαν του χωριού και όλον τον χώρον της βρύσης του χωριού μας.

Γνωρίζω Υμίν ότι την 23ην Μαΐου συνήλθε η Σχολική Εφορεία Ασημοχωρίου εις πανηγυρικήν συνεδρίασιν και ανεκήρυξεν Υμάς επίτιμον Πρόεδρον σχολικής Εφορείας Ασημοχωρίου. Μοι ανετέθη να ευχαριστήσω Υμάς θερμώς διά την χρηματικήν ενίσχυσιν εκ 500.000 δραχμών, ην εχορηγήσατε προς το ταμείον του σχολείου μας και να παρακαλέσω Υμάς, όπως αποστείλητε μίαν φωτογραφίαν Σας, ίνα αναρτήσωμεν ταύτην εις την ωραίαν αίδουσαν διδασκαλίας του διδακτηρίου μας, ίνα εμπνέωνται και οι μαθηταί του χωριού μας υπό των υψηλών και φιλανθρωπικών ανωτέρων ιδεωδών Σας.

Επίσης παρακαλούμεν να αποστείλητε και μίαν φωτογραφίαν προς ανάρτησιν του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών κ. Σπυρίδωνος, του Μεγάλου Αυτού Ηπειρώτου. Κατόπιν των ενεργειών Σας μας απεστάλη παρά του γραφείου Νομομηχανικού Ιωανίνων είς προϋπολογισμός απαιτουμένης δαπάνης εργασιών του σχολείου μας. Παρακαλούμεν, όπως ενεργήσητε παρά τω Σω Υπουργείω Παιδείας διά την χορήγησιν αναλόγου πιστώσεως. Συνημένως υποβάλλω το έγγραφον του κ. Νομομηχανικού. Τελειώνω την παρούσαν μου και σας διαβεβαιώ, ότι, όσον διάστημα θα υπηρετώ εις το σχολείον του χωριού μας, θα είμαι πιστός εκτελεστής των οδηγιών Σας και θελήσεων. Διότι κατέχομαι από ένα αίσθημα απέριου αγάπης προς την ιδιαιτέραν μας πατρίδα και επιδυμώ να συμβάλω το κατά δύναμιν εις την ανόρθωσιν του χωριού μας.

Το Κοινοτικόν Συμβούλιον Ασημοχωρίου

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Δημ. Γεωργάκης

ΤΑ ΜΕΛΗ
Διομήδης Στεργίου
Κων/τίνος Νάτσης
Χρήστος Τσεπέλης

Διατελώ μετ' απέριου εκτιμήσεως

Ο Διευθυντής του σχολείου

Βασίλειος Νούτσης

Ασημοχώρι
Τη 30-5-1954

— Το επιστημονικό, εθνικό και φιλολογικό έργο — του ιατρού Βασιλείου Κ. Χρήστου

Ακτινολόγου - Ραδιολόγου

Υπό: Πασχάλη Δημ. Μανώλη

Πάντα δίκαια να μιλείς.
Μ'έργα δίκαια να επικρατείς
και μην καταχραστείς.
Σώμα και ψυχή να συγκρατείς.

Βασ. Κ. Χρήστου

1. «Ο Τάσης αρρωστημένος στο βουνό»: Βιογραφικό ποίημα -ανέκδοτο- αφιερωμένο στον Αναστάσιο Γ. Χρήστου, θανόντα το φθινόπωρο του 1914. (Εγράφη το 1925, τελειόφοιτος Γυμνασίου).
2. «Στο Στέφανο Αν. Χρήστου»: Βιογραφικό ποίημα -ανέκδοτο- γραμμένο το 1925.
3. «Κρυοπήγαδο»: Ποίημα -ανέκδοτο- γραμμένο στις 7 Ιουνίου 1926.
4. «Ο διπλωμάτης του χωριού»: Ποίημα -ανέκδοτο- γραμμένο το 1927.
5. «Στο παληό Ανατομείο»: Ποίημα -ανέκδοτο- γραμμένο το 1927, δευτεροετής φοιτητής.
6. «Προς καταπολέμησιν της φυματιώσεως εν Ηπείρω». Εφημερίδα «Αώος» 1928.
7. «Η ιαματοβριθής και ανερεύνητος Επαρχία Κονίτσης»: Εφημερίδα «Πατρίς» 1929.
8. «Αι ιαματικάί πηγαί της Κονίτσης (Καβασίλων, Μπιλθουκίου-Πυξαριάς, Αμαράντου)»: Εφημερίδα «Ηπειρωτικόν Μέλλον» Αθηνών, 1935.
9. «Ραίντγκεν ακτίνες Χ»: Περιοδικό, Εγκυκλοπαιδικόν Ημερολόγιον «Πελασγός» Αθηνών, έτος έκτον, 1936.
10. «Πού πρέπει να ιδρυθή το εν Ηπείρω Σανατόριον»: Εφημερίδα «Ηπειρωτικόν Βήμα», 5 Ιουλίου 1937.
11. «Ο Αμάραντος Κονίτσης Ηπείρου, κατάλληλος διά την ίδρυσιν προτύπου Σανατορίου»: Περιοδικό, Εγκυκλοπαιδικόν Ημερολόγιον «Πελασγός» Αθηνών, έτος 1937. Εφημερίδα «Ηπειρωτικά Νέα» Ιωαννίνων, Τετάρτη 22-12-1937.
12. «Σανατόριον και αρτεργάται»: Εφημερίδα «Ηπειρωτικόν Βήμα», 5 Δεκεμβρίου 1937.
13. «Ελονοσία και σπληνικός δείκτης κατά περιφερείας εις την Ήπειρον ή Η μεγαλοσπληνία των Ηπειρωτών με βάση και την ακτινολογική παρατήρηση»: Ανακοίνωση εις την Πανηπειρωτική Αθηνών το 1938.
14. «Σανατόριον και όχι Άδην, εις την Ήπειρον»: Εφημερίδα «Ηπειρωτικόν Μέλλον» Αθηνών, 6 Σεπτεμβρίου 1938, αριθ. φυλ. 63.
15. «Η τελείως εγκαταλελειμμένη συγκοινωνιακώς Επαρχία Κονίτσης»: Εφημερίδα «Ηπειρωτικόν Μέλλον» Αθηνών, 1938.
16. «Ο τουριστικός πλούτος της Επαρχίας Κονίτσης»: 1939.
17. «Το Ηπειρωτικόν Σανατόριον»: Εφημερίδα «Ηπειρωτικόν Βήμα» Αθηνών, 4 Αυγούστου 1939.

18. «Σωκράτης Ζωγράφος, Αγιογράφος Χιονιάδων»: Εφημερίδα «Ηπειρωτικόν Μέλλον» Αθηνών, αριθ. φυλ. 76, 20 Μαρτίου 1940. Εφημερίδα «Ηπειρωτικόν Βήμα» Αθηνών, 1939.

19. «Το Λισκάτσι της Κονίτσης -Ασημοχώριον- και ο Κωσταντής Χρήστου»: Περιοδικό, Εγκυκλοπαιδικόν Ημερολόγιον «Πελασγός» Αθηνών, τόμος 9ος, 1939.

20. «Καχεκτικοί εξησθενημένοι και παραμορφωμένοι 66% εις την Ήπειρον, ή καχεκτικοί, παραμορφωμένοι και θάνατοι κατά επαρχίας εις την Ήπειρον»: Ανεκοινώθη εις το Α' Πανηπειρωτικόν Συνέδριον Αθηνών το 1940.

21. «Τούρνοβο-Χιονιάδες»: Εφημερίδα «Ηπειρωτικόν Μέλλον» Αθηνών, αριθ. φυλ. 76, 20 Μαρτίου 1940.

22. «Η διάγνωσις»: Περιοδικό, Ημερολόγιον - Λεύκωμα «Πελασγός» Αθηνών, έτος ενδέκατον, 1941.

23. «Το αρχοντικό των Σουρλαίων στην Πυρσόγιαννη της Κονίτσης»: Περιοδικό, Ημερολόγιον - Λεύκωμα «Πελασγός» Αθηνών, έτος ενδέκατον, 1941.

24. «Μάνθος Γ. Χρήστου»: Περιοδικό, Ημερολόγιον - Λεύκωμα «Πελασγός» Αθηνών, έτος ενδέκατον, 1941.

25. «Κλαίει η Ελλάς τον Ρούσβελτ»: Ποίημα -ανέκδοτο- γραμμένο το 1942.

26. «Χριστούγεννα»: Ποίημα-ανέκδοτο-γραμμένο το 1942.

27. «Βοήθα Χριστέ τη Προνοία»: Ύμνος-προσευχή, στην Πρόνοια και Υγεία του Εθνικού Ορφανοτροφείου Θηλέων Ιωαννίνων. Εγράφη στις 2 Απριλίου 1942. Απηγγέλθη την ημέραν του Πάσχα 5 Απριλίου 1942, ώρα 4:30 μμ. εις το Χαροκόπειον Ίδρυμα εις πανηγυρικήν συγκέντρωσιν του Εθνικού Ορφανοτροφείου Θηλέων Ιωαννίνων, φευγατισμένου, λόγω του Ιταλο-ελληνικού πολέμου εν Ηπείρω.

28. «Στον Θεοδωρίδη»: Βιογραφικό ποίημα -ανέκδοτο- αφιερωμένο στην ονομαστική εορτή του κ. Θεοδωρίδη, Διευθυντού Αγαθοεργών Ιδρυμάτων Υπουργείου Προνοίας και Υγειεινής. Εγράφη στις 22 Φεβρουαρίου 1942.

29. «Γλυκερία Ευρ. Σούρλα ή Γλυκερία Ν. Εξάρχου»: ποίημα -ανέκδοτο- γραμμένο στις 7 Μαρτίου 1942, ημέρα Σάββατον. Απηγγέλθη την 13ην Μαΐου 1943, ημέραν Πέμπτην εις την οικίαν της επί τη ευκαιρία της ονομαστικής της εορτής. (Δασκάλα, από την Πυρσόγιαννη Κονίτσης, σύζυγος του μεγάλου παιδαγωγού Ευριπίδη Σούρλα από την Πυρσόγιαννη).

30. «Νεκράγγελμα»: Ποίημα -ανέκδοτο- γραμμένο το 1943 στο Νοσοκομείο Ευαγγελισμός.

31. «Στου Γραμματικού. Το πράσινο σιάδι, με τη βρύση στον όχτο»: Περιγραφικό ποίημα -ανέδοτο- γραμμένο το 1943.

32. «Γυφτοβρυσούλα της Βούρμπιανης»: Περιγραφικό ποίημα -ανέκδοτο- γραμμένο το 1943.

Συνεχίζεται

ΓΕΦΥΡΕΣ.

Το χωριό χάνεται...
Οι αισθήσεις κι όλα, εξαγνισμένα!

Μπροστά μου, η φυγή...
Μια φυγή που με ...βάραινε!

Και πίσω, η σιωπή...

Όχι γιατί δεν είχαν κάτι να πουν,
αλλά επειδή δεν ήταν ...εκεί!

Μπροστά μου ο δρόμος...

Ο δρόμος για κάτι μεγάλο, χωρίς ουσία, ίσως!
και πίσω ένας παράδεισος...

Ένας μικρός παράδεισος, χωρίς αγγέλους πια!

Το ταξίδι εδώ...

Να με γεμίζει, όπως πάντα, συναισθήματα και απορίες. Σαν τότε,
που σχεδόν δεκάχρονο αγόρι στριφογύριζα στην ποδιά της για-
γιάς μου, στο πίσω κάθισμα κάποιου αυτοκινήτου, καθώς πηγαίναμε
για το χωριό, και την έβαζα να μου λύνει τις πιο αφελείς μου απορίες.

-Γιατί φτάχνουν τόσες πολλές γέφυρες γιαγιά;

-Για να ενώσουν τους τόπους γιόκα μου, τους τόπους και τους ανθρώπους.

-Κι είναι δύσκολο αυτό, γιαγιάκα μου;

-Να φτιάξεις γέφυρες; Όχι καμάρι μου, κι ο πάππος σου έφτιαχνε. Το δύσκο-
λο είναι να ενώσεις τόπους. Τόπους αλλά ιδίως ...ανθρώπους!

Τότε μου είχε φανεί απλοϊκό...

Τώρα όμως;

Τώρα βλέπω τις ρυτίδες της γιαγιάς μου να ζαρώνουν πιο πολύ, στα λόγια αυτά.

Τώρα βλέπω πολλούς τόπους και πάρα πολλούς ανθρώπους να αποζητούν γέφυρες!

Ίσως αυτό να λείπει τελικά! Ίσως αυτό να λείπει περισσότερο σ' εμάς τους νέους
που δε ζήσαμε εκεί, αλλά ζούμε παράλληλα κι εδώ κι εκεί!

Η γνώμη μου είναι ότι από τις συναντήσεις των νέων βγήκε κάτι υπέροχο, κάτι που πρέπει
όλοι να το βοηθήσουμε. Να απελευθερώσουμε το μαστορικό DNA μας και να βάλουμε όσα
λιθάρια περισσότερα μπορεί ο καθένας, για να φτιάξουμε μια πολυδιάστατη γέφυρα...

Να ενώσει τα χωριά μας, και εμάς μ' αυτά!

Να φωτίσει τις καρδιές μας, ενώνοντάς τες!

Να ταξιδέψει τις φωνές μας!

Να γλυκάνει τις πληγές μας!

Ο Σύνδεσμος νέων Μαστοροχωρίων μπορεί να λειτουργήσει ως γέφυρα.

Μιά γέφυρα, για να πατήσουμε εμείς και οι επόμενοι.

Η πόλη επιστρέφει...

Την ώρα ακριβώς, που με κόπο, την ...αποδέχτηκα ξανά!

Το Ηπειρώτικο Δημοτικό

τα ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ της ΞΕΝΙΤΕΙΑΣ

Της Αθηνάς
Δ. Στεργίου
Δημοσιογράφου

Η ξενιτειά άφησε τα σημάδια της στην Ήπειρο που έβλεπε για χρόνια ολόκληρα τα νέα παιδιά της, το πιο δυναμικό κομμάτι της κοινωνίας της, να την εγκαταλείπουν. Άλλα πάντα να τη θυμούνται, να τη νοσταλγούν και να την κάνουν ξακουστή σε ολόκληρο τον κόσμο. Η ανάμνηση της γης των προγόνων λειτουργούσε ως το καταφύγιο της ψυχής τους, που τους έδινε το κουράγιο να προχωρήσουν. Εικόνες του τόπου, του πατρικού σπιτιού, το κελάιδισμα των πουλιών, ο ήχος του ποταμιού που ρέει, το εξωκκλήσι στο βουνό, το πανηγύρι του καλοκαιριού ζουν στα όνειρα και γλυκαίνουν τον πόνο του αποχωρισμού. Κι όπως ο ξενιτεμός του Οδυσσέα γέννησε την Οδύσσεια, έτσι και ο ξενιτεμός των Ηπειρωτών στάθηκε η αφορμή να δημιουργηθούν τα μοναδικά τραγούδια της ξενιτειάς που αποτελούν μία από τις κορυφαίες κατηγορίες δημοτικών τραγουδιών.

Tα αισθήματα μεταξύ των αγαπημένων προσώπων που βρίσκονται μακριά ο ένας από τον άλλο είναι τόσο δυνατά, που δεν υπάρχουν λόγια να τα περιγράψουν. Το τραγούδι έρχεται αυθόρμητα και απαλύνει με την απλότητα του λόγου του τον καημό της ψυχής. Γενικά στην Ήπειρο δεν υπάρχει γλέντι χωρίς τραγούδια, αφιερωμένα στα πρόσωπα που ζουν μακριά. Η μακρόχρονη παράδοση του εκπατρισμού έχει κάνει τον Ηπειρώτη μετρημένο τόσο στη χαρά όσο και στη λύπη. Το γλέντι του εμπεριέχει τη χαρμολύπη της ζωής και της μοίρας του. «Είναι δυστυχισμένος ο άνθρωπος που γνωρίζει δύο πατρίδες» είχε πει κάποιος ξενιτεμένος και σίγουρα η εμπειρία του υπήρξε σκληρή, όπως και τα λόγια του δημοτικού τραγουδιού που ακολουθεί:

Ποιος θέλει να πάει στην ξενιτειά

(Τραγούδι του τραπεζιού, ντολιά)

Αϊντε ποιος θέλει να πάει στην ξενιτειά
εμένα να ρωτήσει.

Η ξενιτειά έχει βάσανα,
έχει πολλά φαρμάκια.

Τα ξένα θέλουν φρόνιμα,
θέλουν ταπεινούσινη,
θέλουν τα μάτια χαμηλά,
τις νύχτες μη γνωίζουν,
γιατί είν' κορίτσια όμορφα,
σε παίρνουν απ' το δρόμο.

Κάθε φορά που κάποιος ξενιτεμένος γύριζε έστω και για λίγο στον τόπο του, η συνήθης τακτική ήταν να τον υποδέχονται όλοι οι συγγενείς μαζί. Μεγάλο φαγοπότι και γλέντι στηνόταν σε συγγενικά σπίτια, για να γιορτάσουν τον ερχομό, να μάθουν τα νέα από τα ξένα και τους υπόλοιπους που βρίσκονταν

Κάπου στο 1960. Αποχαιρετισμός ξενιτεμένων στο αλώνι της Προίκας. Φωτ. Νίκου Γ. Γεωργίου

εκεί. Το γλέντι με τα τραγούδια, οι ευχές και τα χαιρετίσματα ηχογραφούνται σε κασέτες, προκειμένου να τις ακούσουν και οι υπόλοιποι που δεν μπόρεσαν να έρθουν μαζί του και να πάρουν μία γεύση από πατρίδα. Μία τέτοια κασέτα ηχογραφήθηκε το 1963 στο Στεργείκο σε γλέντι για τον ερχομό του Πέτρου Στεργίου από την Αμερική. Οι συγγενείς τραγουδούν τραγούδια της ξενιτειάς και του τραπεζιού και στέλνουν χαιρετισμούς στους ξενιτεμένους στην Αμερική. Οι γυναίκες χορεύουν και τραγουδούν:

Αριστείδης

(χορευτικό γυναικών)

Σύρε γκιζέρα¹ Αριστείδη μου,
σύρε γκιζέρα, μάτια μου, στον ντουνιά
και στον απάνω κόσμο, Αριστείδη μου,

και στον απάνω κόσμο, τζουβαΐδι² μου
κι αν έβρεις άλλη, Αριστείδη μου,
κι αν έβρεις άλλη ομορφότερη,
ομορφότερη από μένα, Αριστείδη μου,
ομορφότερη από μένα, τζουβαΐδι μου
ρίξε και σκότωσέ με, Αριστείδη μου,
ρίξε και σκότωσέ με, τζουβαΐδι μου.

Μη κάνεις χρόνους, μάτια μου, για να'
ρθεις
και χρόνους να γυρίσεις, Αριστείδη μου,
και χρόνους να γυρίσεις, τζουβαΐδι μου,
μη κάνεις χρόνους και με πονείς
κι ο χρόνος δεν περνάει, Αριστείδη μου,
κι ο χρόνος δεν περνάει, τζουβαΐδι μου.

Χαριτωμένη συντροφιά

(του τραπεζιού)

Χαριτωμένη συντροφιά
μου λέει να τραγουδήσω,

Τραγούδι

κι εγώ τους λέω δεν μπορώ,
τραγούδια δεν ηξεύρω.
Με πήραν τα γεράματα
κι ασπρίσαν τα μαλλιά μου.

Και τώρα για τους φίλους μου
και τους ξενιτεμένους
θα πω τραγούδια θλιβερά
και παραπονεμένα.

Η ξενιτειά κι η ορφανιά,
η πίκρα κι η αγάπη
τα τέσσερα τα ζύγισαν,
βαρύτερα είν' τα ξένα.
Πάνουν ανύπαντρα παιδιά,
κι έρχονται γερασμένα.

Οι γυναίκες μάνες, αδελφές και σύζυγοι δείχνουν αυταπάρνηση και μεγαλείο ψυχής, θυσιάζονται για την ενότητα της οικογένειας και σηκώνουν μόνες τα βάρη του σπιτιού. Ο χωρισμός των ζευγαριών φέρνει τη θλίψη που αποτύπωνται εύστοχα στο παρακάτω τραγούδι.

Αλεξάνδρα

(χορευτικό γυναικών)

Τι στέκεις μαραμένη, Αλεξάνδρα,
τι στέκεις κλαμένη.
Μην είσαι απ' τον αγέρα, βρ' Αλεξάνδρα,
μην είσαι απ' το βοριά;
Μωρ' είμ' απ' τ' εσένα, μωρ' ασίκη μ'
που πας στη ξενιτειά.

Τι θέλεις να σου στείλω, βρ' Αλεξάνδρα μ';
Απ' τα Φάρσαλα θέλεις γυαλί και χτένα,
θέλεις χρυσό Σταυρό;
Ούτε γυαλί και χτένι θέλω,
Μωρ' λεβέντη μ, κι ούτε χρυσό Σταυρό.
Μονθέλω τον καλό μου, μωρ' λεβέντη μ'
για να μαστε τα δυο.

Το όνειρο όσων μένουν πίσω είναι να γυρίσουν οι δικοί τους άνθρωποι το γρηγορότερο. Κάποιοι, όμως, λιγότερο τυχεροί δε θα αντικρίσουν ποτέ ξανά την πόρτα του πατρικού τους, δε θα δουν ποτέ τα αγαπημένα τους βουνά και οι δικοί τους θα τους χάσουν για πάντα.

Δεκαετία του 1970. Γλέντι στο μεσοχώρι. Φωτ. Φρειδερίκης Νούτση-Ηλία

Μη καμαρώνεις άνοιξη

Μη καμαρώνεις άνοιξη,
με τα πολλά λουλούδια,
πίσ' έρχετ' ο χινόπωρος
και σου τα μαραγκιάζει.
Πέφτουν τα φύλλ' απ' τις οξιές,
τα φύλλ' από τα δέντρα,
Πέφτει κι ένα μικρό πουλί,
μικρό ξενιτεμένο.

-Μολόγα μας πουλάκι μου,
μολόγα μας, πουλί μου.
Όποια χει άντρα στην ξενιτειά
και γιον ξενιτεμένο,
πες τους να μην τους καϊτερεί,
να μην τους περιμένει,
ξήντα καράβια βούλιαξαν
και τους επήρε μέσα,
γιόμοι' η θάλασσα πανιά
κ' οι άκρες παλικάρια.

Ο αδυσώπητος χρόνος όμως περνά κι αφήνει τα σημάδια του στο κορμί και στην ψυχή των ανθρώπων. Οι Ηπειρώτες, όπου κι αν βρέθηκαν, κατάφεραν να διαπρέψουν και να αποτελέσουν παράδειγμα πατριώτη και Έλληνα. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που αναδείχτηκαν σε μεγάλους ευεργέτες, δείχνοντας έμπρακτα την αγάπη για τον τόπο που

γεννήθηκαν. Τον τόπο που τους περιμένει καρτερικά να γυρίσουν.

Ξενιτεμένα μου πουλιά

Ξενιτεμένα μου πουλιά,
στον κόσμο ξακουσμένα
η ξενιτειά σας γέρασε
τα νιάτα τα γραμμένα.
Ανάθεμά σε ξενιτειά
και συ και τα καλά σου.

Ποια σκύλα μάνα το' λεγε
τ' αδέλφια δεν πονιούνται;
τ' αδέλφια σκίζουν τα βουνά
κι οι αδελφές τους κάμπους
κι η μάνα σκίζει θάλασσα
ώσπου να τ' ανταψώσει.

Σημειώσεις

1. γκιζέρα= περπάτα σεργιάνισε
2. τζουβαΐρι= παλικάρι

Βιβλιογραφία

«Κονιτσιώτικα», Χαράλ. Ρεμπέλης, εκδόσεις Ηπειρωτική Εταιρεία Αθηνών.
«Ηθη και έθιμα στο χωριό Ασημοχώρι Κόνιτσας», Αριστομένης Γ. Γεωργάκης, Ιωάννινα 1989.
«Η ξενιτειά και το δημοτικό τραγούδι», Αλ. Μαμμόπουλος, περιοδικό «Ηπειρωτική Εταιρεία».

τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας

Ένα μακρύ οδοιπορικό στην ιστορία, τις ομορφιές και τους πόνους των Μαστοροχωριών της Κόνιτσας, βασισμένο στο βιβλίο του πρωτ. Διονυσίου Τάτση: «Γνωριμία με την επαρχία Κονίτσης»

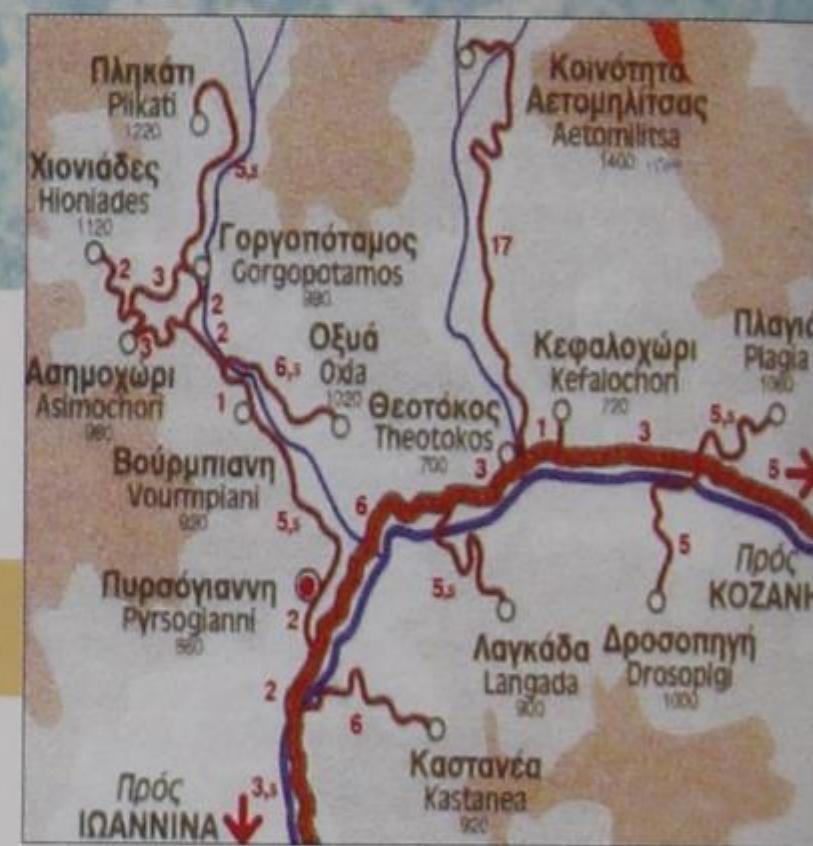
ΛΑΓΚΑΔΑ

Κείμενο / Φωτογραφίες: Δημ. Γ. Γεωργάκη.

Η πιο όμορφη εντύπωση που μπορεί να αποκομίσει κανείς από την επίσκεψή του σ' έναν τόπο είναι να δει, να ζει τις παραδόσεις του.

Τέτοια εντύπωση αποκομίσαμε κι εμείς, όταν επισκεφτήκαμε τη μαγευτική Λαγκάδα, αφού, μπαίνοντας στο μεσοχώρι, πέσαμε πάνω σ' ένα χαρούμενο ψίκι την ώρα που συνόδευε τη νύφη στο δρόμο για τον καλό της. Μπροστά τα όργανα που διαλαλούσαν το χαρμόσυνο γεγονός στην κοιλάδα του Σαραντάπορου και πίσω η νύφη καμαρωτή μαζί με το τρισευτυχισμένο σόι της, αλλά και ολόκληρο το χωριό...

Καμιά πολιτέλεια και καμιά διάσταση του σύγχρονου πολιτισμού δε θα μπορέσει να αντικαταστήσει την αξία και το μεγαλείο της παράδοσης, ιδιαίτερα μέσα στο φυσικό της χώρο που είναι το χωριό. Και η Λαγκάδα ζει ακόμα τις παραδόσεις της. Αντιστέκεται.

Η Λαγκάδα (παλ. Μπλίσγιανη) είναι ένα από τα γραφικότερα χωριά της επαρχίας Κόνιτσας και του Δήμου Μαστοροχωριών. Βρίσκεται ανάμεσα από την Καστανέα και τη Δροσοπηγή και είναι χτισμένη στη βόρεια πλευρά του θρυλικού όρους «Κλέφτης», ψηλά από την κοιλάδα του Σαραντάπορου, στην ανατολική τοποθεσία του λόφου «Αϊλιά», με την υπέροχη θέα, σε υψόμετρο 900 μέτρα.

τρων. Συνδέεται με ασφαλτοστρωμένο αμαξιτό δρόμο και απέχει 6 χιλ. από το Εθνικό οδικό δίκτυο Ιωάννινα-Κοζάνη, 60 χιλ. από Κόνιτσα και 120 χιλ. από τα Γιάννινα.

Ιστορικά στοιχεία.

Παλιά η Λαγκάδα βρισκόταν πλησίον του Σαραντάπορου, απέναντι από το σημερινό Κεφαλοχώρι και αριθμούσε περί τις 300 οικογένειες. Σύμφωνα με την παράδοση συγκροτήθηκε με τη συγχώνευση ενός άλλου χωριού, που λεγόταν Ελευθεροχώρι, το οποίο σήμερα δεν υπάρχει. Οι κάτοικοι, προ αμνημονεύτων χρόνων, αναγκάστηκαν να το εγκαταλείψουν εξαιτίας των πολλών επιδρομών που δέχονταν από διάφορους ληστές, αλλά και από τα πολλά φίδια που έχει η περιοχή, ακόμη και σήμερα.

Η Λαγκάδα το 1823 καταστράφηκε από επιδρομείς Τουρκαλβανούς, γιατί οι προεστοί ενεργούσαν να αναγνωρίσουν το χωριό ως κεφαλοχώρι. Τότε σφάχτηκαν πολλές οικογένειες και άλλες έφυγαν. Το 1873 παθαίνει νέα καταστροφή από τους Αλβανούς μπέηδες, ενώ το 1883 παθαίνει και τρίτη, οπότε εγκατέλειψαν το «Παλαιοχώρι» όπου είχαν εγκατασταθεί μετά τη δεύτερη σφαγή και εγκαταστάθηκαν στην ορεινή τοποθεσία, όπου υπάρχει το σημερινό χωριό. Με την τρίτη καταστροφή οι μπέηδες εγκατέ-

Ένα χαρουμένο ψίκι που συνοδεύει τη νύφη στο δρόμο για τον καλό της

το πρώτο αντάμωμα όλων των Μπλισγιανιτών.

Η παλιά ονομασία του χωριού, στο γραπτό αλλά και στο φωνητικό λόγο υπέστη πολλές φωνητικές αλλοιώσεις, όπως: Μελίσδανη (1856), Μπλίσδιανη (1910-11), Μπλήσδιανη (1930), Μπλέσγιαννη (1936), Μπλίζδιανη ή Μπλίζδιαν' (1937). Μπλίσδιανη = δυσχερώς διερχόμενο έδαφος, δύσβατο, ανυπέρβλητο. Το παλιό όνομα Μελίσδανη είναι αρχαίο ελληνικό και παράγεται από τις αρχαίες λέξεις: μελίσδω, μελίσδεν + δανή = μελίσδανη. Μελίζω δωρ. μελίσδω που σημαίνει διαμελίζω, κομματιάζω και δανός -ή -όν (δαίω-καίω) που σημαίνει κεκαυμένος, αποξηραμένος, ξηρός, καψαλισμένος. Άρα: Μελίσδανη = χωριό καμένο, καψαλισμένο, ξηρό, αποξηραμένο, διαμελισμένο.

Η αλλαγή του ονόματος από Μπλίσδιανη στο σημερινό όνομα έγινε το 1928. Λαγκάδα, είναι μεγεθυντικό της λέξης Λαγκάδι και σημαίνει φαράγγι, βαθύ κοίλωμα, στο βάθος του οποίου διέρχεται χείμαρρος.

Η κεντρική εκκλησία, Κοίμηση της Θεοτόκου

στησαν διάφορους κατοίκους από άλλα χωριά (Μπλεθούκι, Καστάνιανη, Κούτσι Φιλιατών κ.ά.), ενώ πολλοί από τους παλιούς Μπλισγιανίτες εγκατέλειψαν το χωριό και εγκαταστάθηκαν στη Δρακότρυπα Μουζακίου του νομού Καρδίτσας. Το 1984 πραγματοποιήθηκε στο χωριό

Ο μπαρμπα-Γιάννης πρόθυμος να μας ξεναγήσει στο όμορφο χωριό του

Το Δημοτικό Σχολείο

Παραδοσιακό τζάκι σε λαγκαδιώτικο σπίτι

Τα δυο ξυλουργικά εργοστάσια της Λαγκάδας

Η Λαγκάδα σήμερα

Η Λαγκάδα σήμερα αριθμεί περί τους 80 κατοίκους, από τους οποίους (κοινή μοίρα των χωριών μας) οι περισσότεροι είναι συνταξιούχοι.

Υπάρχουν όμως και άνθρωποι που εργάζονται, και μάλιστα δραστήρια, οι οποίοι κρατούν το χωριό ζωντανό. Σήμερα επτά οικογένειες ασχολούνται συστηματικά με την κτηνοτροφία (πέντε από αυτές έχουν γιδοπρόβατα και δύο διατηρούν μονάδα βοοειδών), ενώ υπάρχουν 2 εργοστάσια επεξεργασίας ξύλου, από τα οποία ζουν επτά οικογένειες.

Παλιά η Λαγκάδα φημιζόταν για τους μαστόρους της πέτρας, όπως εξάλλου τα περισσότερα Μαστοροχώρια. Σήμερα ελάχιστοι ασχολούνται μ' αυτή την τέχνη. Όπως συνέβη σε όλα τα χωριά, οι περισσότεροι Λαγκαδιώτες πήραν το δρόμο της ξενιτειάς, άλλοι για κοντά, άλλοι για μακριά, για μια καλύτερη τύχη. Οι πιο πολλοί από τους απόδημους του εξωτερικού ζουν σήμερα στη Γερμανία, αλλά βρίσκονται αρκετοί και στον Καναδά, στη Γαλλία και σε άλλες χώρες, ενώ από το εσωτερικό οι περισσότεροι εγκαταστάθηκαν στην Αθήνα, αλλά είναι και πολλοί στη Θεσσαλονίκη, το Αγρίνιο και σε πολλές άλλες πόλεις.

Κάποτε η Λαγκάδα έβγαζε καλούς μαστόρους, σήμερα βγάζει καλούς επιστήμονες, όπως γιατρούς, μηχανικούς, ηλεκτρονικούς, εκπαιδευτικούς και τόσους άλλους. Εκείνο δε που είναι χαρακτηριστικό εί-

Γραφικό δρομάκι

Παραδοσιακή βρύση στην όμορφη είσοδο του χωριού

ναι ότι, όπου και να βρίσκονται, με ότι και να ασχολούνται, δε λησμονούν τη γενέτειρα. Είναι άρρηκτα δεμένοι με αυτή και, όποτε βρίσκουν ευκαιρία, σπεύδουν και την επισκέπτονται. Το καλοκαίρι και ειδικά τον Αύγουστο ανηφορίζουν πάνω από χίλια άτομα και το χωριό πλημμυρίζει από κόσμο.

Την αγάπη τους για τον τόπο τους οι Λαγκαδιώτες τη δείχνουν και μέσα από την «Αδελφότητα Λαγκαδιωτών» της Αθήνας. Πρόκειται για μια δυναμική αδελφότητα που επιτελεί μεγάλο έργο στο χωριό αλλά και μεταξύ των αποδήμων της Αθήνας. Αναφέρουμε ενδεικτικά μερικές από τις δραστηριότητες και τα έργα της, τα οποία μαρτυρούν την ευαισθησία της αδελφότητας, αλλά και το μέγεθος ανταπόκρισης των μελών της:

Κάνει έργα εξωραϊστικά στο χωριό, ίδρυσε βιβλιοθήκη με 1.500 βιβλία μέχρι στιγμής, η οποία στεγάζεται στο Δημοτικό Σχολείο, διοργανώνει χοροεσπερίδες στην Αθήνα και πανηγύρια στη Λαγκάδα, (φέτος έκανε το Δεκαπενταύγουστο ένα πολύ ωραίο τριήμερο πανηγύρι), επιδοτεί γάμους Λαγκαδιωτών που παντρεύονται στο χωριό, ενισχύει άπορους χωριανούς, απονέμει επαίνους σε νέους που εισάγονται σε σχολές ή που αποφοιτούν από το Λύκειο και εκτελεί διάφορα άλλα έργα. Όλα αυτά δε χωρίς ιδιαίτερους πόρους, παρά μόνο από συνδρομές και ενισχύσεις στην αδελφότητα.

Ο σημερινός πρόεδρος του συλλόγου, ο Πασχάλης Μανώλης, είναι ένας δραστήριος άνθρωπος, με πολλή αγάπη για τον τόπο του, με πολλές ευαισθησίες και πολλά ενδιαφέροντα. Πολλές δε από τις παραπάνω πρωτοβουλίες, έχουν την προσωπική του σφραγίδα.

Εκκλησίες

Εκκλησίες του χωριού είναι: η Κοίμηση της Θεοτόκου που είναι και η κεντρική εκκλησία, και τα παρεκκλήσια Άγιος Νικόλαος, Αγ. Παρασκευή και Προφήτης Ηλίας, ενώ υπάρχουν και τα ερείπια των εκκλησιών του Σωτήρος και του Αγ. Αθανασίου.

Αξιοθέατα

Αξιοθέατα του χωριού είναι το Γλυκονέρι, που βγαίνει ανάμεσα από βράχια και χόρτα και τρέχει λιγοστό. Οι κάτοικοι πιστεύουν ότι είναι θαυματουργό και θεραπεύει ασθένειες. Η διαδρομή μέχρι την πηγή είναι πανοραμική. Εντυπωσιάζουν οι πελώριοι βράχοι που σχηματίζουν μικρή χαράδρα. Στην αρχή της διαδρομής υπάρχει εικόνισμα, όπου οι άρρωστοι που κατευθύνονται προς το Γλυκονέρι αφήνουν το τάμα τους και συνεχίζουν αμίλητοι, για να φτάσουν στην πηγή. Γενικά όμως η ίδια η Λαγκάδα είναι ένα αξιοθέατο! ☐

Τηλέφωνο, με το οποίο μπορεί να επικοινωνήσει κανείς με τη Λαγκάδα, είναι το 0655031406 του τοπικού Συμβουλίου.

Σημείωση: Τις πρόσθετες πληροφορίες για τη Λαγκάδα και τις παλιές φωτογραφίες του χωριού τις οφείλουμε στον Πασχάλη Μανώλη και τον ευχαριστούμε.

Παλιές εποχές

Το Δημοτικό Σχολείο το 1960

Αλώνισμα

Πίτα στη γάστρα

Οργάμα

Του Χριστόδουλου
Χολέβα

Αναπολώντας το χδες και ψηλαφώντας το σήμερα

ήμερα, χωρίς να το θέλω, άνοιξα τα κιτάπια της μνήμης μου και συνάντησα τον εαυτό μου στα παιδικά του χρόνια, μέσα στην παλιά, όμορφη κοινωνία του χωριού μου. Οι αναμνήσεις και τα βιώματα που ξεπήδησαν, πα-

Γλέντι στο μεσοχώρι. Η συμμετοχή των χωριανών στη χαρά, όπως και στη λύπη, ήταν καθολική.

ρόλο που στον μεταξύ χρόνο «κατήργησα τα του νηπίου», κατά τον Απόστολο Παύλο, ήταν πολλά. Γι' αυτό, η πρώτη δουλειά που έκανα, ήταν να πιάσω μολύβι και χαρτί. Έτσι, με συνεργάτη τη μνήμη μου και βακτηρία τη συνείδησή μου, θα επιχειρήσω να καταγράψω εικόνες και στοιχεία που αφορούν τη ζωή εκείνη των συμπατριωτών μου και εμού προσωπικώς.

Ειλικρινά, δεν περίμενα να έρθει αυτή η μέρα, γιατί μέχρι τώρα ζούσα με άλλες σκέψεις και άλλες ενασχολήσεις, γι' αυτό και καλωσορίζω αυτή τη στιγμή.

Αλήθεια, πόσο διαφορετικό είναι το σήμερα από το χθες! Πόσο αλλιώτικη ήταν εκείνη η ζωή... Κι όσο ξεμακραίνει στο βάθος του χρόνου, τόσο μοιάζει με ουτοπία.

Η δικιά μας η γενιά έζησε όλην την παιδική και νεανική της ηλικία στο χωριό. Κάποτε όμως ήρθε η ώρα να φύγουμε απ' αυτό αναζητώντας μια καλύτερη ζωή, αλλά ποτέ δεν αφήσαμε από τη μνήμη μας τον τόπο μας, τα ήθη και τα έθιμα μας. Ποτέ δε χάσαμε από τα μάτια μας την εικόνα της γενέτειρας. Και τότε

μόνο χάνεται, όταν δεν τη διατηρείς ζωντανή στη μνήμη σου. Και τη διατηρείς ζωντανή με τη συνεχή επαφή και την αδιάλειπτη παρουσία σου.

Γι' αυτό ο Ηπειρώτης επισκέπτεται τακτικά το χωριό του. Γιατί ανανεώνει αυτή την εικόνα και αναζωογονείται ο ίδιος. Παράλληλα διακονεί με την παρουσία του τους χώρους λατρείας, διδασκαλίας, αλλά και διασκέδασης των παιδικών του χρόνων. Τα σοκάκια, τα αλώνια, τις ραχούλες και τα ρουμάνια, όπου κάθε πέτρα τους, κάθε κλαρί τους είναι και ένας τόμος ιστορίας του. Πόσες λιακάδες και πόσα ξενύχτια δεν έζησε σ' αυτά, πόσες χαρές και πόσες λύπες του δεν κρύβουν... Μνήμες αμέτρητες, τουλίπες όμορφες στο μπαχέ του νου, που αντιστέκονται με

πείσμα στο ξεροβόρι της λησμονιάς.

Ασφαλώς ο Ηπειρώτης υπήρξε ο μεγάλος ταξιδευτής, το ξακουσμένο διαβατάρικο πουλί που έζησε, πόνεσε και τραγούδησε την ξενιτειά όσο κανείς άλλος. Ο πόνος της ξενιτειάς είναι μόνιμα αποτυπωμένος στα τραγούδια του:

*Την ξενιτειά, την ορφανιά,
την πίκρα, την αγάπη,
τα τέσσερα τα ξύγισαν
βαρύτερα είν' τα ξένα...*

*Ο ξένος εις την ξενιτειά
πρέπει να βάζει μαύρα,
για να ταιριάζει η ξενιτειά
με της καρδιάς τη λαύρα...*

Εκείνα τα χρόνια η ζωή ήταν αλλιώς. Μπορεί να υπήρχε φτώχια, αλλά υπήρχε αγάπη, φιλία, συντροφικότητα. Σε όλα τα γεγονότα του χωριού, στη χαρά, αλλά και στη λύπη, υπήρχε συμμετοχή συγγενών και φίλων και όλοι τους με ό,τι δυνατότητα είχε ο καθένας αντιμετώπιζεν τις δυσκολίες της ζωής. Ακόμη και τα συνοικεία φρόντιζαν να τα κάνουν μετα-

ξύ τους. Μόνιμη έννοια τους ήταν να μη φύγει το αγόρι ή το κορίτσι από το χωριό. Κι όταν καμιά φορά συνέβαινε κι αυτό, το έφερναν βαρέως. Ο Σούλης, στη νύφη που έφερναν από μακρινό χωριό της έλεγε: «Γιατί μωρ' λιούρδω μας μολύνατε τον παρά».

Τις χήρες που είχαν κορίτσια καθώς και τις φτωχότερες οικογένειες τις βοηθούσαν όλοι και φρόντιζαν οι γάμοι να γίνονται στο χωριό, για να μην υπάρχουν διακρίσεις μέσα στη μικρή κοινωνία. Έτσι πρόσταζαν οι μεγαλύτεροι, αλλά και η ίδια η ζωή. Όταν δε συνέβαινε σε κάποια οικογένεια να είναι η μεγαλύτερη αδελφή άσχημη, στο πρώτο συνοικέσιο που ερχόταν έκρυβαν τη μικρότερη που ήταν όμορφη και έβγαζαν τη μεγαλύτερη για να φύγει αυτή πρώτη. Η αγωνία τους βλέπεις να τακτοποιούνται όλα τα παιδιά, τους έκανε να καταφεύγουν και σε ανορθόδοξες λύσεις, διότι κατά τον πάππο Σούλη «κανένα πουλί δεν είναι χωρίς το ράμφος του»...

Σκεφτείτε αλήθεια τη φιλοσοφία εκείνης της ζωής... Πόσο απλή και πόσο ανθρώπινη ήταν! Σήμερα η ζωή του ανθρώπου χάνεται στους δρόμους. Σ' ένα ατέλειωτο ταξίδι της Χίμαιρας. Τρομαγμένος ο άνθρωπος από τα άγχη και τις περιττές μέριμνες που τον κυνηγούν, τρέχει ασταμάτητα με ένα κινητό στο χέρι να βρει τη γαλήνη που έχασε, αλλά, δυστυχώς, δεν τη βρίσκει πάντα. Ψυχρός, ασυγκίνητος πια τον ενδιαφέρουν περισσότερο οι ειδήσεις του κόσμου παρά τα νέα του χωριού του, της οικογένειάς του, των συγγενών του. Τον απασχολεί περισσότερο το χρήμα, παρά η ανθρωπιά, η αδελφοσύνη και γενικά οι αξίες της ζωής. Κι έτσι, παρασυρμένος από το πνεύμα της εποχής, βυθισμένος μέσα στο χείμαρρο της απελπισίας του, ψάχνει εναγώνια για ψεύτικες χαρές που του προσφέρει η ισχνή σάρκα του και ο υπέρμετρος εγωϊσμός του. Ζει μέσα σε μια απέραντη μοναξιά, σκεφτόμενος και ενεργώντας αποκλειστικά με βάση μια ακραία ατομική και ωφελιμιστική θεώρηση των πραγμάτων. Και δε φτάνει αυτό, είναι μόνιμα ανικανοποίητος και αγχωμένος. Κι όλα αυτά σε καιρούς που υπάρχει υπεραφθονία αγαθών και απολαύσεων.

Κατάντησε ένα θλιβερό θύμα της καταναλωτικής κοινωνίας που ο ίδιος δημιούργησε.

Εκείνα τα χρόνια στο χωριό, όταν οι νέοι έφταναν σε ηλικία γάμου, έμπαιναν στη διαδικασία αναζήτησης συντρόφου, η οποία ήταν και το προοίμιο του αρραβώνα. Η διαδικασία αυτή ακολουθούσε κάποιους εθιμικούς κανόνες, βασισμένους στα ήθη της εποχής και τις συνθήκες της ζωής στο χωριό. Έθιμα χαρούμενα που έδιναν ζωντάνια στη μικρή κοινωνία του χωριού και την κρατούσαν δεμένη στις δύσκολες εκείνες εποχές. Στην προσπάθεια αυτή υπήρχαν κάποιες αντικειμενικές δυσκολίες, αφού τα αγόρια από την ηλικία των 14-15 χρόνων έλειπαν στην ξενιτειά και δεν υπήρχε το προζέσταμα στις νεανικές καρδιές. Ωστόσο ο δρόμος προς τον αρραβώνα και το γάμο ήταν μοναδικός και αλάνθαστος.

Τα προζόμια του αρραβώνα

Από το βιβλίο του Αριστομένη Γεωργάκη: «ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΣΤΟ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙ ΤΗΣ ΚΟΝΙΣΣΑΣ»

ΗΘΙΚΑΛΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Επιμέλεια Αθηνάς Δ. Στεργίου

Tα αγόρια λοιπόν, από την τρυφερή αυτή ηλικία ταξίδευαν ως τεχνίτες μαζί με τον πατέρα ή άλλους συγγγενείς και τα ταξίδια τους ήταν άλλοτε μακρινά, συνήθως στην Αμερική (από το 1900), κι άλλοτε πιο κοντινά μέχρι την Κορυτσά, τη Μοσχόπολη, τους Αγίους Σαράντα, τα Γιάννενα και το Αργυρόκαστρο. Η δουλειά τους ήταν πολύ σκληρή, ενώ στο χωριό γυρνούσαν μία φορά το χρόνο μαζί με όλο το μπ’λούκι. Τα κορίτσια με τη σειρά τους έμεναν πίσω στο χωριό. Τα μικρότερα ασχολούνταν με το βόσκημα των κατσικιών, ζούσαν απλά και όμορφα μαζεύοντας λουλούδια και τραγουδώντας. Τα μεγαλύτερα έπαιρναν μέρος στις δουλειές του σπιτιού, στις αγροτικές εργασίες της οικογένειας, ενώ το βράδυ τραγουδούσαν και χόρευαν στα νυχτέρια. Με αυτά τα απλά πράγματα περνούσε ο χρόνος, έως ότου γύριζαν τα αγόρια σε ηλικία γάμου από τα ταξίδια.

Οι αφορμές για κοινωνικές συναναστροφές δίνονταν με αφορμή τις μεγάλες γιορτές των Χριστουγέννων και του Πάσχα. Τα κορίτσια ντυμένα με τα πιο όμορφα ρούχα, τις ωραιότερες κεντημένες ποδιές και τα ζωνάρια πήγαιναν στην εκκλησία. Μετά την εκκλησία ξεχύνονταν στο αλώνι του χωριού τραγουδούσαν κι έστηναν χορό που συνεχίζοταν, τις περισσότερες φορές, μέχρι τις βραδινές ώρες. Αυτό ήταν το νυφοπάζαρο, κατά κάποιο τρόπο, της εποχής. Τα αγόρια είχαν το δικαίωμα να παρακολουθούν το χορό από κάποια απόσταση, χωρίς να συμμετέχουν σ' αυτόν. Εδώ ήταν η καλύτερη ευκαιρία να βρουν την κοπέλα της προτίμησής τους, καθώς, φυσικά, προτιμούσαν τις κοπέλες του χωριού και ελάχιστοι παντρεύονταν εκείνη την εποχή στα ξένα. Εδώ γινόταν η ζύμωση που θα οδηγούσε αργότερα στον αρραβώνα του ζευγαριού. Το αντάμωμα στο δρόμο ή τη βρύση του χωριού ήταν οι μόνες ευκαιρίες να ξαναβρεθούν μετά το χορό, αφού ο τοπικός νόμος δεν επέτρεπε κανενός άλλου είδους συναναστροφή. Όταν καταλάβαιναν ότι κά-

ποια κοπέλα τους αρέσει και υπάρχει ανταπόκριση - τουλάχιστον με το βλέμμα, - τα αγόρια ζούσαν με την προσμονή μιας δεύτερης συνάντησης, ενώ τα κορίτσια έψαχναν για την επόμενη ευκαιρία που θα τους συναντήσουν... Κι αυτό μέχρι να πάρουν την απόφαση να μιλήσουν στους γονείς τους και να προχωρήσουν στους αρραβώνες.

Μία άλλη διαδικασία που οδηγούσε σε αρραβώνα και γάμο ήταν το προξενιό, ειδικά όταν το αγόρι έλειπε πολλά χρόνια στο ταξίδι. Το ρόλο της προξε-

λοιπό κόσμο, μέχρι να συμφωνήσουν. Μία στενή συγγενής του νεαρού, εφόσον ήξεραν ότι η οικογένεια της κοπέλας είναι καλή και την εκτιμούσαν, μιλούσε διπλωματικά στη μητέρα της κοπέλας και ανακάλυπτε τις προθέσεις της οικογένειας. Πάντα όμως με μυστικότητα και χωρίς να φανερώσει το ζητούμενο έτσι, ώστε να μην αισθανθούν άσχημα σε περίπτωση άρνησης.

Πριν ανακοινωθεί το χαρμόσυνο γεγονός, ο πατέρας του αγοριού επισκεπτόταν το σπίτι της κοπέλας. Συνήθως γι-

**Αύγουστος του 1965. Αποχαιρετισμός ξενιτεμένων στο μεσοχώρι.
Φωτ. Φρειδερίκης Νούτση-Ηλία**

νήτρας αναλάμβανε κάποια στενή συγ-
γενής του αγοριού που θα συναντούσε
με κάποια αφορμή την κοπέλα. Αυτά συ-
νήθως γίνονταν στα νυχτέρια ή σε κά-
ποια γυναικεία συγκέντρωση το Πάσχα,
τα Χριστούγεννα ή στα γλέντια της Α-
ποκριάς. Εκεί έκαναν τις απαραίτητες
διαβουλεύσεις, κανόνιζαν κάποια συνά-
ντηση, κι αν τα έβρισκαν, προχωρούσαν
στο επόμενο στάδιο που ήταν το να μι-
λήσει ο νέος πρώτα στους γονείς του
και έπειτα στους γονείς του κοριτσιού.
Το συνοικέσιο γινόταν κρυφά, χωρίς να
αποκαλυφθεί το παραμικρό στον υπό-

νόταν Κυριακή ή γιορτή, το σπίτι είχε προετοιμαστεί και οι μεζέδες με το κρασί ήταν πάνω στα τραπέζια. Τον υποδέχονταν στην είσοδο του σπιτιού και μετά τους απαραίτητους χαιρετισμούς τον οδηγούσαν στην κορυφή, δίπλα στο τζάκι. Εκεί γινόταν η κουβέντα και δινόταν ο λόγος. Έδιναν τα χέρια, αντάλλασσαν ευχές για τα παιδιά τους και όριζαν την επόμενη συνάντηση, για να κανονίσουν τα των αρραβώνων. Ο λόγος ήταν συμβόλαιο και αποδείκνυε την εμπιστοσύνη μεταξύ των οικογενειών.

Στο επόμενο: Τα αρραβωνιάσματα

Ἐν Ἀθίναις τῷ Σε πορτού 1906
Τίποις
Τοῦ αἰ. ἐποχώλα υἱονυμού τοῦ
Ἐπωλευμάνης ἡγαῖος
Ἐπανδρία

Tou Χρήστου Ανδρεάδη Φιλολόγου - Ιστορικού

«Εξοχώτατε

Εν Λισκατσίω
τη 8 Ιουλίου 1906

Εφορευτροπεία
Παπαχαράλαμπος Πανταζής
Βασιλάκη(ς) Γιαννούλη(ς)
Γιώργι Ζαχαρίς (sic)

(T.Σ)

Σε ξεχωριστό φύλλο το έγγραφο αυτό, φέρει δύο επικυρώσεις, μια από τη Μητρόπολη και μιαν άλλη από το Προξενείο Ιωαννίνων ως εξής:
α. «Επικυρούται το γνήσιον των όπισθεν υπογραφών, σφραγίδων και του περιεχομένου.»

Εν τη ιερά Μητρ. Κονίτσης τη 13η Ιουλίου 1906.
+ ο του Αγίου Βελλάς & Κονίτσης Γεν. Αρχιερ. επίτροπος
(Τ.Σ.) Αρχιμανδρ. Γρηγόριος».

β. «Και το ενταύθα Γενικόν Προξενείον της Ελλάδος πιστοποιεί το περιεχόμενον της παρούσης αιτήσεως και συνιστά ταύτην εις τους αρμοδίους.

Εν Ιωαννίνοις τη 15 Ιουλίου 1906

Ο Πρόξενος
Ι. Στορνάρης».

Σχολιάζοντας την αίτηση αυτή των κατοίκων του Λισκατσίου, παρατηρούμε τα εξής:

1. Ως προς τη μορφή. Το κείμενο της αιτήσεως, μολονότι απευθύνονται στον υπουργό Εξωτερικών, δεν είναι τόσο καλά προσεγμένο, άσχετα αν φαίνεται ότι γράφηκε από άνδρα, προφανώς το δάσκαλο, εγγράμματο. Κραυγαλέα είναι η ασυνταξία «το χωρίον ημών... διατηρεί ανέκαθεν διά των ελαχίστων αυτής πόρων» αντί αυτού (= του χωρίου) φαίνεται ότι ο συντάκτης είχε υπόψη του τη στιγμή εκείνη τη λ. κοινότητα, η οποία και του προκάλεσε τη σύγχυση. Και ενώ η αίτηση αυτή είναι σε γενικές γραμμές καλογραμμένη, δυστυχώς, το έγγραφο της Αδελφότητας της Βούρμπιανης (βλ. Σημ. 4) «βρίθει λαθών», τα οποία και επισημαίνουμε με τη λ. sic: το παράδοξο μάλιστα είναι ότι είναι γραμμένο στην Αθήνα, όπου και η έδρα της Αδελφότητας. Παρατρέχοντας τα διάφορα ορθογραφικά -και συντακτικά συνάμα (πρβλ. η κοινότης αυτή... στερουμένης αντί στερουμένη)- λάθη, επισημαίνουμε το κραυγαλέο «αιτησίαν, επιχωρήγησιν», όπου η λ. ετησία (<έτος>) ακουστικά σχετίσθηκε με την αίτηση. Διαφοροποίηση επίσης παρατηρούμε και στη γραφή της λ. Λυσκάτσι με υ, γραφή που απαντούμε στο έγγραφο της Φιλεκπαιδευτικής Αδελφότητας της Βούρμπιανης, αγνοώντας το λόγο της χρήσεως αυτής, ενώ ο π. Τιμόθεος Α. Χρήστου (6) χρησιμοποιεί τη γραφή Λεσκάτσι και Λεσκάτζι, την οποία χρησιμοποιεί και ο Π.Α.Π. (Παναγιώτης Αραβαντινός). (7)

2. Ως προς το περιεχόμενο. Εξετάζοντας το περιεχόμενο παρατηρούμε ότι, τουλάχιστον ως προς το καθαυτό αίτημα (το σχολείο του χωριού), τα δύο έγγραφα, η αίτηση των κατοίκων του χωριού αφενός και το διαβιβαστικό έγγραφο της Αδελφότητας της Βούρμπιανης αφετέρου, δε συμφωνούν. Ενώ δηλ. στο έγγραφο της Αδελφότητας ζητείται «όπως η Σεβ. Κυβέρνησις έλθη αφογός (sic) εφ απαξ εις την κατασκευήν κτηρίου Σχολής», στην αίτηση των κατοίκων του χωριού γίνεται λόγος «προς ανακαίνισιν της Σχολής». Εύλογα λοιπόν αναρωτιόμαστε: πρόκειται για κατασκευή σχολείου ή για ανακαίνισή του; Οπωσδήποτε, πρόκειται για ανακαίνιση, διότι γνωρίζουμε ήδη ότι το Λισκάτσι σχολείο, κατά τα φαινόμενα, είχε από τα τέλη του

17ου και τις αρχές του 18ου αιώνα (8) και επομένως στο έγγραφό της η Αδελφότητα της Βούρμπιανης δεν ακριβολογεί. Εκείνο που προέχει να δούμε, είναι το γεγονός ότι όλοι οι υπόδουλοι Έλληνες της Ηπείρου και όλης της Βόρειας Ελλάδας, απευθύνονταν μέσω των Προξενείων προς το ΥΠ.ΕΞ και ζητούσαν να τους βοηθήσει οικονομικώς με την αποστολή ορισμένου χρηματικού ποσού για την ενίσχυση των σχολείων τους. Για το σκοπό αυτό άλλωστε είχε ίδρυθεί και ο «Σύλλογος προς διάδοσιν των ελληνικών γραμμάτων» (9) καθώς επίσης και η «Επιτροπή προς ενίσχυσιν της ελληνικής Εκκλησίας και Παιδείας» (ΕΠΕΕΕΠ), (10) το έργο των οποίων υπήρξε σημαντικότατο και ανυπόλογιστης πραγματικά αξίας στην ενίσχυση και διάδοση των ελληνικών γραμμάτων.

3. Ανεξάρτητα από το γεγονός ότι η αίτηση των κατοίκων δεν ευδοκίμησε, (βλ. Σημ. 4), τουλάχιστον αμέσως τότε, οφείλουμε να εξάρουμε την προσπάθεια των κατοίκων του χωριού, τόσο της εφορευτροπείας όσο και των μουχταροδημογερόντων για την ανακαίνιση του σχολείου τους, αδιάφευστη απόδειξη της αγάπης και του διαφέροντος που έτρεφαν για την παιδεία και την πνευματική γενικότερα ανάπτυξη της περιοχής τους, μια προσπάθεια, για την οποία όλοι μας και ιδιαιτέρως οι νέοι του Ασημοχωρίου αξίζει να τους ευγνωμονούμε.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Όταν αναφερόμαστε στην παιδεία ως έννοια, δεν πρέπει να την ταυτίζουμε με την εκπαίδευση, διότι με τον όρο παιδεία εννοούμε κάθε προσπάθεια που κάνουμε για την πνευματική μας κατάρτιση (ενδοσχολική και εξωσχολική οποιαδήποτε) που γίνεται χωρίς πρόγραμμα, συνεχίζομενη σ' όλη μας τη ζωή («διά βίου παιδεία», όπως την αποκαλεί ο Πλάτων στον Πρωταγόρα), ενώ με τον όρο εκπαίδευση εννοούμε την καθαρά σχολική μας μαθητεία σε όλες τις βαθμίδες της (κατωτάτη, μέση και ανωτάτη), αυτή που γίνεται πάντοτε με ορισμένο πρόγραμμα της πολιτείας, το οποίο και ακολουθούν τόσο ο ιδιωτικός όσο και ο δημόσιος τομέας σχολαστικά και χωρίς παρεκκλίσεις.

Βλ. Νίκης Δενδρινού-Αντωνακάκη, λήμμα Παιδεία, Μεγάλη Παιδαγωγική Εγκυλοπαίδεια, εκδ. Ελληνικά Γράμματα - Herder, Αθήναι 1968 τομ. Δ' σ. 338 κ.ε., όπου τονίζεται η διαφορά που υπάρχει μεταξύ των όρων «αγωγή», «μόρφωσις», «κουλτούρα» και «εκπαίδευσις», παρόλον ότι είναι συνώνυμες με την παιδεία.

2. Ότι η Ήπειρος από τη βυζαντινή ακόμη εποχή είχε επίδοση στα γράμματα και την παιδεία πρβλ. Ματθαίου Κ. Παρανίκα, Σχεδίασμα περί της εν τω ελληνικώ έθνει καταστάσεως των γραμμάτων από αλώσεως (1453 μ.Χ.) μέχρι των αρχών της ενεστώσης (ΙΘ') εκατονταετηρίδος. Εν Κωνσταντινουπόλει 1867 σ. 61, όπου τα εξής: «Ιδία δε κατά την Ήπειρον, ένθα ο προς την παιδείαν έρωας ην απ' αιώνων ερριζωμένος, πλείονας και σαφεστέρας έχομεν τας περί της καταστάσεως των γραμμάτων ειδήσεις. Εν Ήπειρω ίχνη αρχαιοτάτων

To νέο Δημοτικό Σχολείο του Ασημοχωρίου το έτος 1907, μετά από τα εγκαίνια

Τα λόγια της γλαγιάς

Να τραγουδάτε...

Καμάρια μας

Άκούμε πού τραγουδάτε τα τραγούδια του χωριού μας και πολύ χαιρόμαστε. Θέλετε, λέει, να τα γράψετε και σε δίσκο, για να μη χαθούν, τα γράφετε και στα περιοδικά, για να τα βρουν και τα παιδιά σας, και πολύ καλά κάμετε, ψυχούλες μας.

Εμείς μ' αυτά μεγαλώσαμαν, κλωνάρια μας. Μ' αυτά παντρευτήκαμαν, μ' αυτά γλεντούσαμαν τη φτώχια μας, μ' αυτά ξεχνούσαμαν την ξενιτειά, μ' αυτά ξεγελούσαμαν το Χάρο... Εσείς τα περιφρονήσαταν κάποτε και ξεχάσαταν να τραγουδάτε. Τραγουδούσαν για σας τα ράδια και οι τηλεοράσεις... Γι' αυτό τώρα δε γελάτε, γι' αυτό έχετε λύπη στην καρδιά σας.

Πολύ χαιρόμαστε, καμάρια μου, που αρχίσαταν πάλι να τραγουδάτε. Αυτό είναι καλό σημάδι. Μπορεί τώρα να βρείτε κι άλλα πράγματα που είχαταν χάσει. Μπορεί να βρείτε την αγάπη, τη χαρά, την ευτυχία...

Μπορεί να βρείτε τη στράτα του γυρισμού και να' ρθετε πάλι στο χωριό μας που αργοπεθαίνει κι αυτό μαζί με μας, καμάρια μας.

Κι αν μας προκάνετε, θα βγούμε να τραγουδήσουμε για το γυρισμό σας. Αν όχι, να τραγουδήσετε εσείς για το φευγιό μας, βλαστάρια μας...

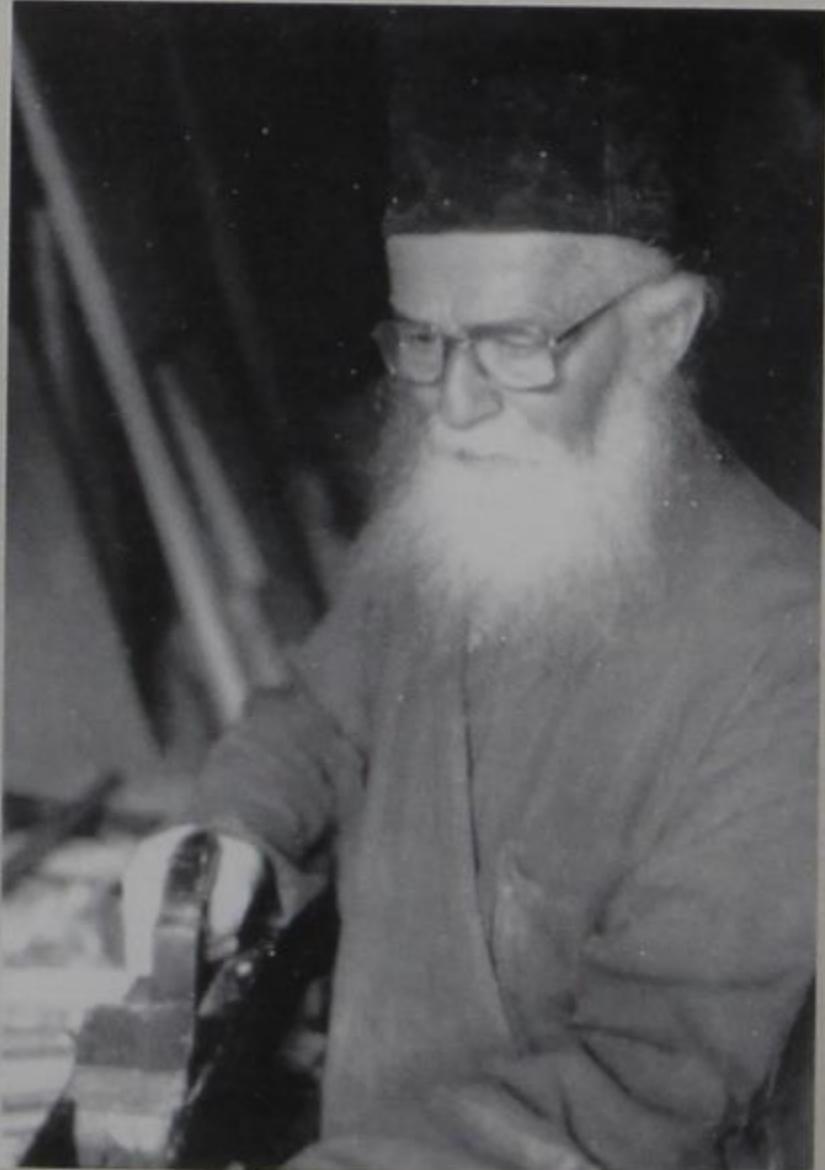
ΤΕΧΝΙΤΙΣΣΑ

ΕΚ ΤΟΥΡΝΟΒΟΥ

Μια συνέντευξη στο Σπύρο Ι. Μαντά

Ξέρουμε πως όλα σχεδόν τα χωριά της λάκκας του Σαραντάπορου βγάλαν μαστόρους πρώτους, πετράδες, που χτίσανε, λέει, τον κόσμο! Ήταν όμως κι οι Χιονιάδες και το Τούρνοβο, χωριά εξαίρεση στον κανόνα, που τούτο τον κόσμο το μικρό, το... μέγα, μπόρεσαν να τον χρωματίσουν, να τον σκαλίσουνε.

Ο παπα-Κώστας Σκαλιστής γεννήθηκε το 1909 στο Τούρνοβο της Κόνιτσας, σήμερα Γοργοπόταμος. Όλοι στην οικο-

Παπα-Κώστας Σκαλιστής (1909) στο εργαστήριό του

γένειά του, πάππου προς πάππου, υπήρξαν σπουδαίοι ξυλογλύπτες, κατασκευαστές τέμπλων, θρόνων, αμβώνων, επιταφίων, προσκυνηταριών.

Ο παπα-Κώστας Σκαλιστής ή Ταλιαδούρος, όπως ήταν το παλιό του επώνυμο, θυμήθηκε και μας διηγήθηκε πολλά για την τέχνη του -και τη δική του και του πατέρα του και των παππούδων του. Ήταν Αύγουστος του 1990 στο Επταχώρι της Καστοριάς, που τότε ζούσε και μας αφηγήθηκε τα εξής:

“Λέγομαι Κώστας Σκαλιστής. Γεννήθηκα το 1909 στο παλιό Τούρνοβο, τώρα Γοργοπόταμο της Κόνιτσας. Τον πατέρα μου τον λέγανε Βασίλη. Αυτός πέθανε το 1943, σε ηλικία 57 χρονών. Πέθανε νέος αυτός.

Ο πατέρας μου τον πιο πολύ καιρό καθότανε στο χωριό, εκεί, στο Τούρνοβο. Έπαιρνε εργασίες, τέμπλα, και τις εργάζονταν στο χωριό. Είχε εργαστήρι εκεί.

Το 1926 πήγε στο Αγρίνιο. Τον κάλεσαν εκεί για εργασία και εγκαταστάθηκε στο Αγρίνιο. Έφτιαξε άμβωνα εκεί, στην Αγία Τριάδα του Αγρινίου. Στον Άγιο Χριστόφορο είχε κάνει άλλη μια εργασία πάλι. Στον Άγιο Δημήτριο έφτιαξε επιτάφιο. Όλες αυτές οι εκκλησίες είναι μέσα στο Αγρίνιο. Είναι αξίας τα έργα του, από καρυδιά ξύλο σκαλισμένο. Είχε πια το εργαστήρι στο Αγρίνιο, αλλά ερχόταν και στο χωριό.

Ήμουν κι εγώ τότε εκεί. Όλη η οικογένεια. Είχε έξι παιδιά. Τρία αγόρια και τρία κορίτσια. Τη μητέρα μου τη λέγανε Δήμητρα, το γένος Λεωνίδα Γερασίμου. Δούλευα κοντά στον πατέρα μου και μάθαινα. Ήταν πολύ καλός τεχνίτης ο πατέρας μου...

Έμεινα στο Αγρίνιο μέχρι το 1935. Τότε έφυγα και πήγα στο Λουτράκι της Κορίνθου. Έγινα πια ανεξάρτητος. Μπορούσα να δουλεύω μόνος μου. Έκανα ένα θρόνο κει, στον Άγιο Ιωάννη. Άλλη δουλειά, εκεί που ήμουνα παπάς, στο Μάτι Φενεού. Έγινα κληρικός στην Κόρινθο. Διέκοψα για λίγο, μέχρι που ήλθα εδώ, στο Επταχώρι και ξανάρχισα. Στο Επταχώρι ήρθα το '46.

Έχω φτιάξει πολλά έργα εδώ, στην περιοχή, αλλά και αλλού. Στο Τσοτύλι, στην Αγία Μαρίνα, έχω καμωμένο ολόκληρο το τέμπλο και το θρόνο. Ξυλόγλυπτο, ωραίο έργο, αντίγραφο του Αγίου Δημητρίου της Θεσσαλονίκης. Μαρμάρινο εκεί, ξύλινο εδώ. Επίσης στη Σιάτιστα, στους Αγίους Αποστόλους, πάλι το τέμπλο. Δούλευα μαζί με το παιδί μου, το Χρήστο, και οι δυο μαζί. Ο Χρήστος κοντά, από δώδεκα χρονών, μάθαινε...

Είχα εγκαταστήσει εργαστήρι εδώ, στο σπίτι, στο Επταχώρι. Είχα πια κάποι-

ο όνομα. Όποιος ήθελε, ερχόταν και παράγγελνε. Το 'φτιαχνα εδώ, το μετέφερα, και το τοποθετούσα...

Το καλύτερό μου έργο, θεωρώ σαν καλύτερο, το 'χω φτιάξει εκεί στη Ζίτσα, στα Γιάννενα, στο χωριό Πολύλοφο της Ζίτσας. Είναι μιας εκκλησίας, Απόστολος Πέτρος και Παύλος. Η εργασία ήτανε κανά χρόνο. Το 'φτιαξα εδώ και πήγα και το τοποθέτησα. Η εργασία ήτανε από ρόμπολο. Παλιά ήταν όλα από καρυδιά. -Τότε στον πατέρα μου δουλεύανε την καρυδιά-. Είναι σκληρότερη, πιο δύσκολη, κι αντέχει πιο πολύ. Εξαρτάται κι απ' το κόψιμο του ξύλου όμως, γιατί η καρυδιά σαρακώνεται πιο εύκολα, την περνάει το σαράκι. Το ρόμπολο έχει λάδι μέσα στο ξύλο, κι ο σκώρος δεν το προχωρεί. Γ' αυτό σήμερα δουλεύουμε το ρόμπολο. Δουλεύουμε και φλαμούρι. Δουλεύονται πιο εύκολα. Στο τέλος, σήμερα, το περνάμε με λούστρο. Παλιά, με τον πατέρα μου, το περνούσαμε με καφέ χρώμα, το βάφαμε με πινέλο, και μετά, από πάνω, βάζαμε κάτι σαν χρυσό.

Έχω φτιάξει και για έξω, στη Γερμανία, τέμπλο. Μαζί με το παιδί, το Χρήστο. Το φτιάξαμε στη Μυτιλήνη-γιατί δούλεψα και εκεί. Βέβαια. Και το μεταφέραμε με τρένο εκεί, στο Ντύσελντορφ, στον Άγιο Ανδρέα, και το συναρμολογήσαμε. Ήταν ο παπάς απ' τη Μυτιλήνη κι είχε δει εκεί έργα μου. Φτιάξαμαν και εκεί, στη Μυτιλήνη, αρκετά έργα. Είχα πάει οκτώ χρόνια εκεί. Για τη Γερμανία το τέμπλο το φτιάξαμε το 1963...

Είμαστε πια καλοί τεχνίτες. Κι εγώ και ο γιος μου. Είχαμε όνομα. Φαινόταν η δουλειά μας, μίλαγε. Για να καταλάβεις, θα σου πω κάτι. Είχε έλθει εδώ, στο σπίτι, ο ηγούμενος, απ' ένα μοναστήρι της Χαλκιδικής. Ήταν απ' τον Άγιο Ιωάννη, απ' το χωριό Μεταμόρφωσης. Μαζί κι ένας μηχανικός, είχε έναν μηχανικό μαζί του. Μου λένε... «πού έφτιαξες δουλειά, να πάμε να δούμε;» Του είπα... «στην Κόνιτσα έχουμε φτιαγμένο τέμπλο, στον Άγιο Κοσμά τον Αιτωλό». Κι ετοιμαστήκαμε να φύγουμε, να πάμε για να δούνε. Εν τω μεταξύ, μπήκαμε στο εκκλησάκι, εδώ, απ' έξω που 'χω φτιαγμένο. Του 'χω

και τέμπλο, μικρό, όχι πολύ καλή δουλειά, απ' τα βαριά. Μόλις είδε τα θωράκια, τους ταμπλάδες, τους δέτες πάνω στις εφαρμογές, λέει ο μηχανικός... «Δε θα πάμε πουθενά. Τη δουλειά -λέει- θα τη δώσουμε στον πάτερ, δωπέρα, να τη φτιάξει». Αυτά λοιπόν, όλα τα 'μαθα απ' τον πατέρα μου...

Ο πατέρας μου ήταν τεχνίτης καλός, άφθαστος. Είχε μάθει στους παππούδες μου. Είχε κληρονομήσει την αγάπη για την τέχνη αυτή απ' τους παππούδες. Όλο το χωριό έβγαζε σκαλιστάδες, ταγιαδούρους που τους λέγανε, δηλαδή ξυλογλύπτες. Να δείτε λεπτομέρειες εκεί στο Γοργοπόταμο λοιπόν, στο τέμπλο που 'χει φτιαγμένο ο πατέρας μου! Να δείτε εκεί τι λεπτή εργασία! Στην Κοιμηση της Θεοτόκου. Έχει πρόσωπα πάνω!!! Βλέπεις δυο αγγέλους που είναι απ' εδώ κι από κει να 'χουν μια ομοιότητα! Την ίδια ακριβώς λεπτομέρεια. Είναι σε καρυδιά ξύλο. Ξέρεις, στην καρυδιά, οι λεπτομέρειες είναι περισσότερες. Στο ρόμπολο, για να φτιάξεις πρόσωπο καθαρό, όπως γίνεται στην καρυδιά, δε γίνεται...

'Εμαθε ο πατέρας μου, όπως είπα, απ' τους παππούδες. Ήταν τέσσερα αδέρφια αυτοί. Έμαθε βέβαια την ξυλογλυπτική απ' αυτούς, αλλά εν τω μεταξύ πήγε και στην Ιταλία, πέντε χρόνια στη Φλωρεντία. Εκεί, καλυτέρευσε την τέχνη. Έμεινε εκεί πέντε χρόνια. Όταν ήταν νέος αυτός, δεν είχα γεννηθεί εγώ ακόμα. Εκεί τελειοποιήθηκε, προπαντός στα πρόσωπα. Οι παραστάσεις είναι... άστα!

Στην Πυρσόγιαννη επίσης, έχει φτιαγμένο εκεί, στον Άγιο Γεώργιο, το τέμπλο, και τον άμβωνα και το θρόνο. Ήμουν κι εγώ τότε εκεί, το 1926. Να δείτε με τι τέχνη είναι φτιαγμένα. Πήρε τότε 26.000 δρχ! Στο Τούρνοβο, το χωριό, γύρισε το '40. Και εκεί λοιπόν, το 1943 αρρώστησε και πέθανε...

Οι παππούδες ήταν τέσσερα αδέρφια. Ο Δημήτρης, ο Κώστας -ο δικός μου παππούς- ο Αναστάσης κι ο Γιάννης. Ήταν μια ομάδα. Και τρία-τέσσερα παιδιά ο καθένας, κοντά είκοσι άτομα. Μεγάλο συνεργείο, δούλευαν όλοι μαζί.

Έφτιαξαν πολλά έργα. Να σκεφτείς, απ' την οικογένεια, είχαν φτιάξει το θρόνο του βασιλιά της Βουλγαρίας! Ναι, οι παππούδες! Ο Κώστας με το Δημήτρη. Άλλα δε γράφανε πουθενά το όνομά τους, δυστυχώς. Μόνο «τεχνίτες εκ Τουρνόβου». Προτιμούσαν να βάζουνε το χωριό. Ταλιαδούροι ήταν το επώνυμό τους. Το Βασίλη, τον πατέρα μου, τον λέγανε και Ταλιαδούρο και Σκαλιστή. Και τα δύο μαζί. Ύστερα, εμείς, το κάναμε μόνο Σκαλιστής.

Να σας πω ένα θέμα, κάτι, ένα περι-

στατικό να δείτε... Λοιπόν, εκεί, στη Μητρόπολη των Ιωαννίνων, για να πάρουν, να φτιάξουν το τέμπλο, ήταν δύο συνεργεία. Ήταν ο πατέρας του πατέρα μου, ο παππούς μου δηλαδή ο Κώστας, μαζί μ' έναν αδερφό του. Πήγαν, για να πάρουν τη δουλειά, τους κάλεσαν. Ήταν εκεί κι άλλο συνεργείο, απ' το Μέτσοβο. Λοιπόν, η επιτροπή τώρα δεν ήξερε που να δώσει την εργασία, σε ποιο συνεργείο. Και τους έβαλε να φτιάξει ο ένας το θρόνο, κι ο άλλος τον άμβωνα. Για να κάνουν εκλογή. Οι δικοί μας πήραν το θρόνο να φτιάξουνε. Οι άλλοι, οι Μετσοβίτες, πήραν τον άμβωνα. Και υπερίσχυσε η δική μας τέχνη. Άλλη η εργασία, λεπτομέρεια, φαίνεται. Έτσι, ανάθεσαν στους δικούς μας την εργασία, όλο το τέμπλο. Δούλεψαν χρόνια όμως εκεί, για να το τελειώσουν. Πολύ μεγάλο έργο. Όλο με καρυδιά. Μεγάλης αξίας, άριστο!

Εμένα, μου 'πεσε στα χέρια ένα σχέδιο, παλιό, του παππού, του Κώστα. Να δεις... ήταν απ' τον Αχίλλειο της Λάρισας. Φτιαγμένο εκεί το τέμπλο, συμφωνημένο, υπογεγραμμένο από την επιτροπή, τόσα γρόσια, τόσα μετζήτια κλπ. Άλλα κάηκε το τέμπλο αυτό, του Αχιλλείου. Ήταν το ίδιο, κάτι σαν των Ιωαννίνων. Το είχαν φτιάξει οι παππούδες, τα τέσσερα αδέρφια. Να δείτε λεπτομέρειες!.. όμως τι τα θέλετε, δεν πληρώνονταν καλά. Μπα, δεν πληρώνονταν. Έτσι δουλεύανε. Δεν δουλεύανε ακριβά.. Αυτοί είχαν, να πούμε, το πνεύμα της τέχνης, τους έτρωγε το μεράκι της τέχνης...

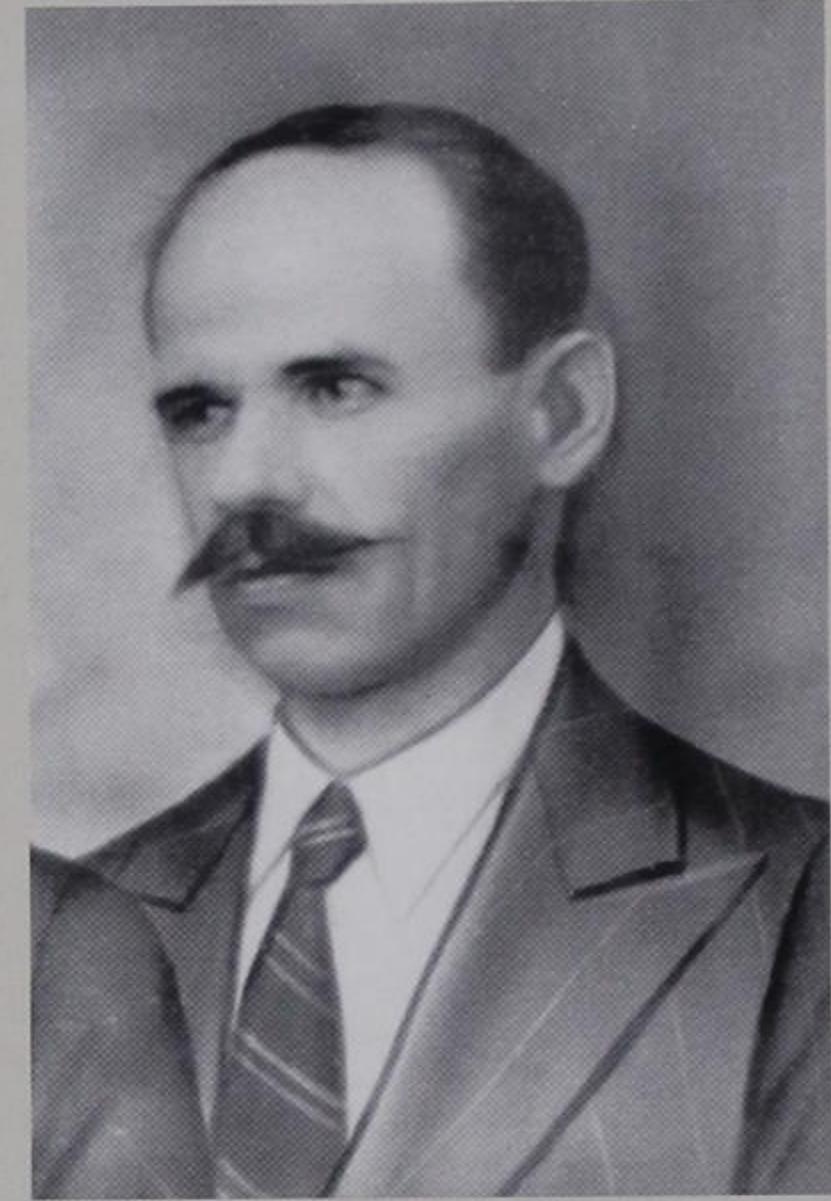
Δεν ήταν απλή υπόθεση να γίνει ένα τέμπλο. Ήθελε δουλειά, μεράκι, τέχνη, κόπο. Έβγαζαν το σχέδιο πρώτα στο χαρτί, ολόκληρο το τέμπλο, με κλίμακα, κανονικά. Να ξέρεις πού βαδίζεις, πώς θα το κόψεις, πώς θα το φτιάξεις. Συμμετρία και όλα αυτά...

Για να ξεκινήσει, υπέγραφε όλη η επιτροπή. Εκεί, πάνω στο χαρτί. Ήταν η αμοιβή πάνω, όλα. Τόσες λίρες, τόσα γρόσια, τόσα αυτά, τα πάντα. Τα 'γραφαν μέσα. Και τότε άρχιζαν...

Πρώτα ετοίμαζαν τη ξυλουργική δουλειά. Ετοίμαζαν τους ταμπλάδες να τους κολλήσουνε, να βάλουν δέτες από πίσω για να μην ανοίγουνε. Μετά θα το σκάβανε.

Πατούσαν το σχέδιο πάνω στο ξύλο. Το τρυπούσαν δηλαδή το σχέδιο με το βελόνι από πάνω. Τικ, τικ, τικ. Κι από κάτω έβγαινε. Μετά έπαιρναν στόκο, το βάζαν σε μια σακκούλα, το πατούσαν, έβγαινε το σχέδιο όλο από κάτω. Με το μολύβι έπειτα, το παίρναν πάλι και το φτιάχναν ξανά με το μολύβι στο ξύλο. Και άρχιζε η επεξεργασία...

Παίρναν τα παιδιά, που είχαν, τα τσι-

Βασίλης Σκαλιστής (1886-1944)

ράκια που λέγαν, και άρχιζαν και το σκάβανε. Σκάβαν και βγάζαν το άχρηστο μέρος. Κι άφηναν τα σκαλίσματα που ήταν, για να γίνουν τα σοβαρά, τα δύσκολα. Τα 'παιρνε ο τεχνίτης τότε κι έκανε τις κλίσεις. Πάλι με το μολύβι σημάδι από πάνω. Κι άρχιζαν τα χαράγματα αυτά, τα πιο δύσκολα, οι παππούδες...

Μετά πήγαιναν στις κολώνες της κάτω βάσης, στις κολώνες απάνω, ψηλά στην άμπελο πέρα-πέρα. Κι έβαζαν και δυο και τρεις και τέσσερις ζώνες ψηλά, ανάλογα με το ύψος της εκκλησίας. Τα φτιάχναν πολύ ψηλά τα τέμπλα απάνω. Τα λιπηρά, όλα...

Τα πιο πολύ δύσκολα να πούμε απ' όλα αυτά, ήταν οι ταμπλάδες οι κάτω. Είχαν σκάλισμα πολύ, παραστάσεις. Τα τόξα πάνω απ' τις εικόνες είχαν επίσης δουλειά. Τα κεντρικά τόξα στην ωραία πύλη, κι αυτά. Τα βημόθυρα ήταν δύσκολα, την πιο πολλή τέχνη. Δουλεύανε πολύ αυτοί. Ήταν αφοσιωμένοι στην τέχνη τους. Αθάνατα έργα. Τώρα φτιάχνουν... τίποτα. Είναι όλα αυτά που φτιάχνουν τώρα της μηχανής. Δεν είναι στο χέρι.

Μ' αρέσει αυτή η δουλειά που κάνω, που έκανα. Πολύ. Έρωτας. Έγινα και παπάς. Οι Ταλιαδούροι ήσαν όλοι θρήσκοι. Δε γίνεται να είναι ένας καλός ξυλογλύπτης χωρίς να πιστεύει. Μπα... ήταν στην εκκλησία αφοσιωμένοι. Τους έβλεπες σκαλίζαν και ψάλλαν συνάμα, πάνω στη δουλειά. Βέβαια. Ο Δημήτρης κι ο παππούς μου ο Κώστας, ήταν άριστοι ψάλτες. Κι ο πατέρας μου έψαλλε. Όταν έφκιαναν τον Αχίλλειο, πάνω, στη Λάρισα, τότες, αυτοί δούλευαν και έψαλλαν

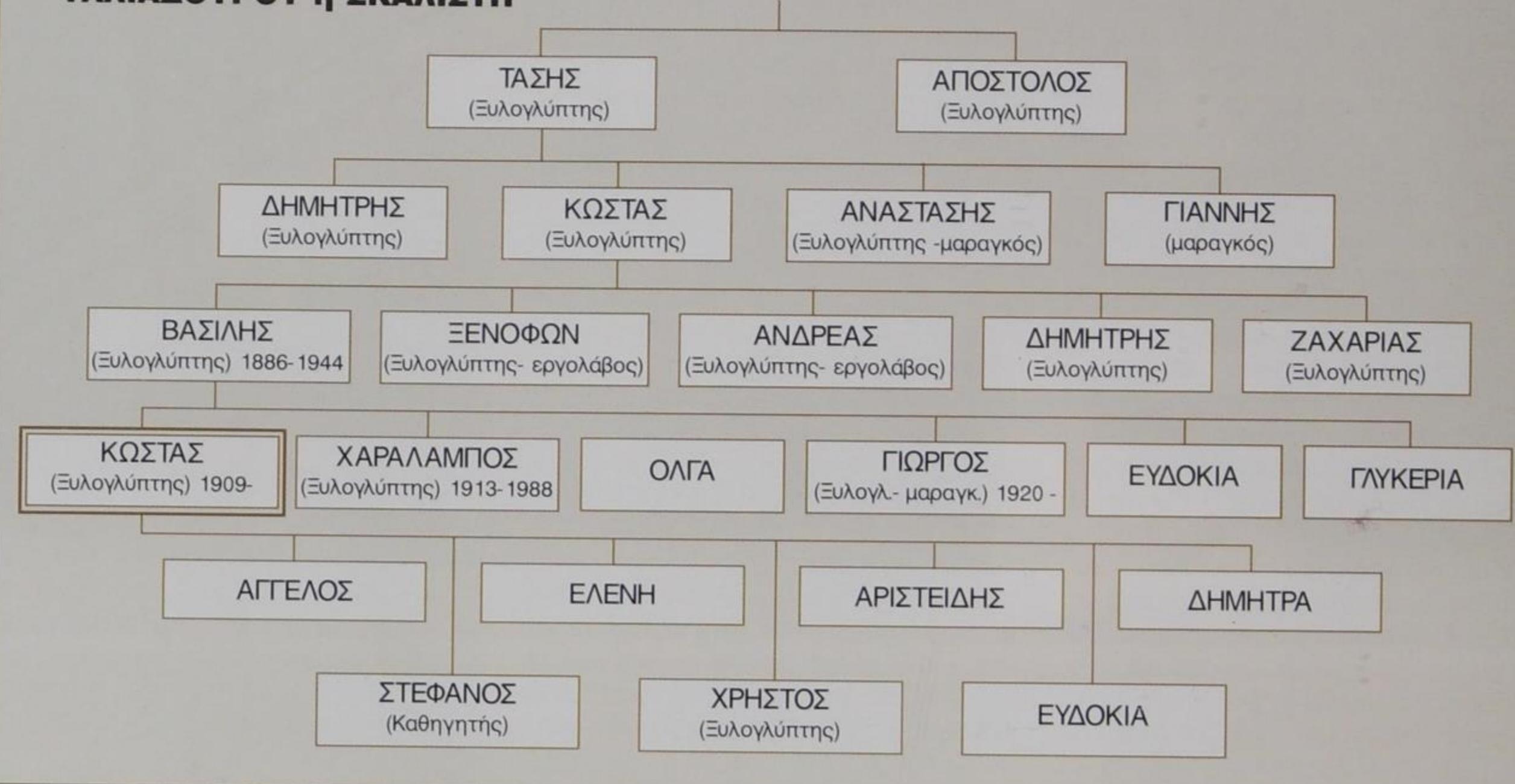
απάνω στη δουλειά. Και πήγε ο Δεσπότης για να δει τη δουλειά και καθότανε και τους άκουγε. Τόσο ωραία ψάλλανε να πούμε. Την Κυριακή πήγε ο παππούς, ο Δημήτρης, στην εκκλησία, έκαστε στο στασίδι του δεξιού ψάλτη που δεν είχε

έλθει ακόμη, κι έψαλλε. Στις κατεβασίες, στο χειρουβικό επάνω, στον ύμνο, κατέβηκε ο δεσπότης και τον φίλησε για το ψάλσιμο, τη μελωδία που είχε.

Σήμερα σκαλίζει καλά ο Χρήστος. Είναι καλός, αετός. Μ' έχει ξεπεράσει

εμένα. Νιώθω ευχαρίστηση που συνέχιζει ο γιος μου, που δε χάνεται το επάγγελμα. Ήταν κι αυτός στην Αυστραλία, επτά χρόνια, μα τον κράτησα ύστερα εδώ. Για να μην φύγει η τέχνη..."

Οικογένεια ΤΑΛΙΑΔΟΥΡΟΥ ή ΣΚΑΛΙΣΤΗ

Το περιοδικό "ΙΕΡΑ ΕΛΛΑΣ" γράφει για το βιβλίο «Η ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ» του συγχωριανού μας Στέφανου Νούτση:

«Καταπληκτικό βιβλίο! Ένα βιβλίο που άφησε άναυδους όλους τους αδέσμευτους μελετητές. Ο συγγραφέας κ. Νούτσης αποκαλύπτει τα πάντα χωρίς κανέναν ενδοιασμό.

Ο ύμνος προς τον Έλληνα θεό Δία είναι του ελληνοπρεπούς συγγραφέως κ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΝΟΥΤΣΗ από το εξαίρετο έργο του "Η Μεγάλη συνωμοσία κατά της ανθρωπότητος" (σελίδες 490). Πρόκειται για ένα βιβλίο, το οποίο θα πρέπει να βρίσκεται σε κάθε βιβλιοθήκη αληθινού ερευνητού. Διότι "Η Μεγάλη συνωμοσία κατά της ανθρωπότητος" καταγάζεται από άπειρον αλήθεια». (τεύχη 14 και 15)

Σημείωση περιοδικού:

Η παραπάνω δημοσίευση γίνεται με αποκλειστική ευθύνη του Στέφανου Νούτση και χάρη της ελευθεροτυπίας.

Σεβαστείτε τον εαυτό σας

Σύγχρονος χώρος Ομορφιάς

3ης Σεπτεμβρίου 76 - τηλ. 010 8224854

Παχυσαρκία
Κυππαρίτιδα
Ραβδώσεις
Ψωμάκια
Χαλάρωση
Μακιγιάζ Νύφης
Ρυτίδες
Ουλές
Πανάδες
Ριζική αποτρίχωση
Βαφή
Ψεύτικες Βλεφαρίδες

Εντελώς Δωρεάν

δώρο μια ενυδάτωση προσώπου
Ανταλλάξτε το κουπόνι σας στο
Κέντρο Αισθητικής. Ισχύει για ένα άτομο

Ειδικές τιμές στους
αναγνώστες του περιοδικού
"Τα Ασημοχωρίτικα"

Кёлероз ре ти дайди на ти речиза

Врежок то кёлто токи ўндрої, ся кие; токи ся Студенчес, уло но палеционце то было скілурої ведрої токи кёлтычи, токи фабриччики то ўндрої, токи скілбичи то ўндро тоис. То 'но то Абне ценоїб, 'У салю то Абне Альб, то 'но ведроїно токи карбіц, 'У салю то кио скілбичи то скотопасбичи то Івоин, 'У салюто царбічинчи, волфакента ся скілтуре, то ўндроствко якое.

Врежок то кёлто токи ўндрої, ся кие; токи ся Студенчес, уло но йаржасчи то отпідбій но быбрын то ўндро тоис, ж ейсні брыгета ведрої, токи ведрої Синьчес, ведро тоинчик; фаржечик; вестровецький Синьчес, ведро вільно отис; карбічес, ведро фитів отто юйль, Жа Бородіжчи отто ўндро, підзакарбичи то йарчес ж бородичион бло то Івоин. Ельцырон ся розрійчи, то ўндроствко убъютох, убъютох жа 'У салю. Жа волічко выверто ведрої жа то отто ютішечка жа європен ся Альпійчики токи тоіб то ўндро.

Глыбір тёте т ценоїб жа 'У Альпійчині вітербій то європен тёце южко отт' ютішечка то юбр. Жа ся карбійчиес, скілтурохи, ж ѿйбілоне то юйль, жа ся усунубіес, річукон омо токи кёлтычи.

Закони брж тоите ся кие; жа быстоне то юбко но юбкоюм блан; отто юрій чи 'У фитів Синьчес, уло но фабрика т ценоїб, но бородичи ся Альб, но волічко т європен жа 'У салю то ютішечка.

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΗ ΛΗΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΑΣ ΤΟ 1882

Του Μενέλαου Κικόπουλου

Στο βιβλίο του Μενέλαου Κικόπουλου: «Ελαφότοπος (Τσερβάρι), Γιάννινα 1991, σελ. 511-530, ο φιλόλογος συγγραφέας, που κατάγεται από αυτό το χωριό, εξιστορεί τις περιπέτειες τριών συγχωριανών του που τους απήγαγε μια συμμορία 20 ληστών το 1882. Οι πληροφορίες του βασίζονται κυρίως στην αφήγηση ενός εκ των απαχθέντων, την οποία κατέγραψε ο Αν. Σακελλαρίου στο βιβλίο του: «Το Ζαγόριον και αι κατ' αυτού ληστρικαί επιδρομαί», Αθήναι 1888.

Η συμμορία είχε αρχηγό το Γ. Σουλιώτη και μεταξύ των μελών τους ήταν ο Κελεπούρης από το Πεκλάρι και κάποιος Νικόλαος από τον Ίσβορο. Αφού λήστευσε τα σπίτια του Ελαφότοπου, αναχώρησε μαζί με τους τρεις απαχθέντες και ειδοποίησε ότι θα τους ελευθερώσει όταν λάβει 4.000 λίρες.

Ο συγγραφέας περιγράφει ως εξής την πορεία προς την επαρχία μας και τις περιπέτειες της συμμορίας και των τριών απαχθέντων-αιχμαλώτων, μετά τη διέλευσή τους από το Πάπιγκο και από τη Ροδόβολη την 6.3.1882. (Για τη σύνδεση των αποσπασμάτων του κειμένου, έγιναν εδώ λίγες φραστικές αλλαγές).

Επιμέλεια: Χ. Γκούτος

Το δειλινό πέρασαν τον πλημμυρισμένο Αώο, βρεγμένοι ως τους αφαλούς, ανηφόρισαν στο βουνό Νύμφη της Κόνιτσας και το ξημέρωμα τους βρήκε όξω από τη Μόλιστα. Εκεί ο λήσταρχος Σουλιώτης με 3 συντρόφους του πήγε στο μοναστήρι της Παναγίας για να προμηθευτεί τροφές, ενώ η υπόλοιπη ληστρική συμμορία με τους 3 αιχμαλώτους, που στο μεταξύ εφοδίασαν με μια κάπα κι ένα μαύρο κεφαλόδεσμο για να μη ξεχωρίζουν από δαύτους, βάδισαν στο δασωμένο βουνό της Μόλιστας, στους πρόποδες του οποίου περίμεναν την επιστροφή του λήσταρχου. Σε δυο ώρες επέστρεψε ο Σουλιώτης, μεταφέροντας πάνω σ' ένα γαϊδουράκι τρόφιμα που άρπαξε από το μοναστήρι. Οι ληστές με τους αιχμαλώτους, αφού τοποθέτησαν για την ασφάλειά τους σκοπούς, έφαγαν άπληστα το ψωμότυρό τους και πλάγιασαν. Το απόσπασμα όμως των ζαπτιέδων της περιοχής, όταν πληροφορήθηκε τη διαρπαγή του μοναστηριού από τους ληστές, έτρεξε προς καταδίωξή τους, αλλά οι ληστές, ειδοποιημένοι έγκαιρα από τους σκοπούς για την άφιξη του αποσπάσματος, ανηφόρισαν στην κορφή του βουνού και διέφυγαν. Το απόγευμα κατηφόρισαν από το βουνό της Μόλιστας κι ύστερα από πολύωρη πορεία διανυκτέρευσαν σ' έρμη καλύβα.

Την άλλη μέρα πέρασαν τους πρόποδες του Σμόλικα αφήνοντας στα ζερβά τους τη Σαμαρίνα και σταμάτησαν

κοντά στη Φούρκα, σε ψηλό γήλοφο, γνωστό με τ' όνομα Τηλέγραφος του Λεωνίδα. Μετά το γεύμα συνέχισαν την πορεία τους ανάμεσα από πυκνό δάσος και διανυκτέρευσαν στο ύπαιθρο. Την άλλη ημέρα αποφάσισαν, την μεν φύλαξη των αιχμαλώτων ν' αναθέσουν σε 4 ληστές, καταλείποντάς τους σε ορισμένο τόπο, η δε υπόλοιπη συμμορία ν' αποχωριστεί, μια που όλα τα μέρη είχαν γεμίσει από Τουρκιά, για να μπορεί να κινείται ευκολότερα και να διαπραγματευτεί με τους συγγενείς των αιχμαλώ-

των την πληρωμή των λύτρων και την απελευθέρωσή τους. Το απόγευμα, μετά από δίωρη πορεία, αφού παράκαμψαν το χωριό Ζούζουλη και πέρασαν το ποτάμι του, διανυκτέρευσαν σ' έρμη αχυροκαλύβα. Την άλλη μέρα, μετά από πολύωρη πορεία έφτασαν στο χωριό Σέλτση (Οξιά), όπου εμπιστεύτηκαν τη φύλαξη των αιχμαλώτων σε 4 συντρόφους τους, ενώ ο λήσταρχος με την υπόλοιπη συμμορία απήλθε προς άγνωστη κατεύθυνση. Συγχρόνως υποχρεώθηκαν οι αιχμαλώτοι να γράψουν στους δικούς τους να φροντίσουν να στείλουν σε 8 μέρες τα λύτρα, γιατί αλλιώς ο λήσταρχος θα τους έστελνε τα κεφάλια τους. Την επομένη, με το χάραγμα, οι 4 ληστές με τους αιχμαλώτους, αφού πέρασαν κοντά στο χωριό Σέλτση, ανηφόρισαν το γειτονικό βουνό και με την ανατολή του ήλιου έφτασαν στην κορφή του. Από εκεί, με οδηγό και τροφοδότη κάποιο χωρικό, κατηφόρισαν το βουνό κι ύστερα από μακριά πορεία στην πειροχή του Δέντσικου (Αετομηλίτσας) μπήκαν σε βαθιά δασωμένη χαράδρα, όπου διέμειναν ολόκληρη βδομάδα υποφέροντας από τις ασταμάτητες βροχές. Γι' αυτό ύστερα από υπόδειξη κάποιου ληστή από τη συμμορία Λάζου, κατέφυγαν σε καλύβα χτισμένη μεταξύ της κορφής του Προφήτη Ηλιού και του χωριού Βουρβουτσικού (Επταχωρίου) στη θέση Ροσοτάρι.

Μετά τρεις μέρες, την Κυριακή των Βαΐων, λόχος τουρκικού στρατού, ύστερα από υπόδειξη κάποιου χωρικού από το Βουρβουτσικό, προσέβαλε τους 4

Ο ορεινός όγκος της Οξιάς (διακρίνεται το χωριό)

περιοχή μας

ληστές με τους αιχμαλώτους στο κρυστάφυγετό τους, αλλά κατόρθωσαν να διαφύγουν, αφού απόρριψαν τις κάπες και τα σακούλια με τις τροφές, για να σωθούν τρέχοντας. Στη γρήγορη όμως φυγή τους μέσα σε χαλάζι από σφαίρες, ο ένας αιχμαλώτος έπεσε, γιατί τάχα χτυπήθηκε, και διασώθηκε ως εκ θαύματος από τους Τούρκους στρατιώτες, που ανέκοψαν την καταδίωξή τους για να τον περιθάλψουν και να τον ανακρίνουν.

Αφού πέρασαν δύο ημέρες και ύστερα από πολύωρη πορεία μέσα στα χιόνια, έφτασαν στην περιοχή της Βούρμπιανης, όπου σύμφωνα με πληροφορίες του κολαούζου, που βρήκαν στο δρόμο, γυρόφερνε η υπόλοιπη συμμορία, αλλά δυστυχώς δεν τη βρήκαν και διανυκτέρευσαν σε καλύβα. Την άλλη μέρα, 25 του Μάρτη, ανηφόρισαν στο βουνό Μπάρδα, όπου βρήκαν τη ληστοσυμμορία του Λάζου, να διαπραγματεύεται την απελευθέρωση γέροντα αιχμαλώτου. Σε λίγο κατέφθασαν δύο ληστές από την υπόλοιπη συμμορία του Σουλιώτη, που εγχείρισαν στους αιχμαλώτους αποκαρδιωτικές επιστολές από τους δικούς τους. Συγχρόνως τους υποχρέωσαν να γράψουν στους δικούς τους πως αν σε 8 μέρες δεν έρχονταν σε διαπραγματεύσεις με τους ληστές και δεν όριζαν τα λύτρα που μπορούσαν να πληρώσουν, θα σκότωναν τους αιχμαλώτους.

Οι 4 ληστές με τους 2 αιχμαλώτους διέμειναν 9 ημέρες στην περιοχή της Βούρμπιανης, αλλάζοντας λημέρι καθημερινά σύμφωνα με τις οδηγίες του κολαούζου. Την Κυριακή του Θωμά, αφού γευμάτισαν σε κάποια στάνη, το δειλινό, ύστερα από πολύωρη πορεία, κατηφόρισαν σε ορμητικό παραπόταμο που πηγάζει από το βουνό της Αρίνης (Αρένας), κι αφού τον πέρασαν πάνω σε ξύλινη γέφυρα, διανυκτέρευσαν σ' ευρύχωρο σπήλαιο κοντά στους δασωμένους πρόποδές της. Εκεί διέμειναν πολλές μέρες, ώσπου κατέφθασε απεσταλμένος από το λήσταρχο, για ν' αναγγείλει στους αιχμαλώτους πως οι δεύτερες επιστολές τους προς τους δικούς τους, από απιστία του κομιστή, χάθηκαν. Έτσι υποχρεώθηκαν οι αιχμαλώτοι να ξαναγράψουν στους δικούς τους (...).

Οι φύλακες ληστές μαζί με τους αιχμαλώτους παρέμειναν στην περιοχή της Κολώνιας δυο βδομάδες, στη διάρκεια των οποίων δοκιμάστηκαν σκληρά από τον όψιμο χειμώνα. Τέλος αναχώρησαν προς αναζήτηση της υπόλοι-

πης ληστοσυμμορίας. Κατηφόρισαν λοιπόν μέσω απόκρημνης στενωπού προς τα μέρη της Αρίνης και διανυκτέρευσαν σε χαράδρα, όπου τα μεσάνυχτα πελώρια αρκούδα τους πλησίασε, ενώ δε οι ληστές ετοιμάστηκαν να την πυροβολήσουν, το θηρίο έφυγε αφήνοντας φοβερό ουρλιαχτό. Μετά από

σαν από τη στάνη κάποιου μπέη από την Κολώνια. Μετά το δείπνο, συνέχισαν την πορεία τους και τα μεσάνυχτα έφτασαν σε λόφο πάνω από τη Στράτσανη (Πύργο), όπου υπήρχε εκκλησάκι. Την άλλη μέρα το πρωί, με τον παπά της εκκλησιάς παράγγειλαν στους κατοίκους του χωριού να τους στείλουν

Ο Σαραντάπορος και ψηλά στο βάθος η Αρένα

τρεις ημέρες, σε δασωμένο πρόποδα της Αρίνης, βρήκαν ολόκληρη ληστρική στρατιά, 100 περίπου ληστές, που ανάμεσά τους ξεχώριζαν για το επιβλητικό τους παράστημα και τις πολυτελέστερες φορεσιές τους οι έξι λήσταρχοί τους, ο Σουλιώτης, ο Παλαβός, ο Λάζος, ο Βαρβέρης, ο Παππούς κι ο Λιάκος. Οι ληστές, επειδή ήταν μεσημέρι, είχαν σκορπίσει κατά συμμορίες γι' ανάπauση, όταν έφθασαν οι 4 φύλακες ληστές με τους 2 αιχμαλώτους. Σε λίγη ώρα στη συμμορία του Σουλιώτη άναψε φοβερός καβγάς, γιατί οι μεν φύλακες ληστές παραπονιόνταν για τις συνεχείς περιπλανήσεις και τις ταλαιπωρίες με τους αιχμαλώτους, οι δε άλλοι ληστές κατηγορούσαν το Σουλιώτη για την άργητα και χαλαρότητα των διαπραγματεύσεων για τα λύτρα(...).

Έπειτα από 8 ημέρες, η ληστρική στρατιά με τους αιχμαλώτους κατηφόρισε από την Αρίνη και το βράδυ έφτασε σε κάποιο δάσος, όπου σε κοινό λουκούλλειο δείπνο παρατέθηκαν 10 εκλεκτά κριάρια ψητά στη σούβλα, που οι ληστές είχαν αρπάξει καθώς περνού-

80 οκάδες ψωμί και 5 οκάδες καπνό, με την απειλή επιδρομής κατά του χωριού τους, αν παρακούσουν ή τους προδώσουν. Οι κάτοικοι έντρομοι έστειλαν στους ληστές όσα τους ζήτησαν, συγχρόνως όμως ειδοποίησαν για την παρουσία τους το στρατιωτικό απόσπασμα που έμεινε σε γειτονικό χωριό. Οι ληστές, όταν έμαθαν την προδοσία εισέβαλαν στο χωριό, κακοποίησαν πολλούς από τους κατοίκους, λεηλάτησαν τα σπίτια και θα έκαιν το χωριό, αν δεν αναγκάζονταν να το εγκαταλείψουν παράκαιρα, στο άκουσμα στρατιωτικής σάλπιγγας που προμηνούσε τον ερχομό του στρατιωτικού αποσπάσματος. Μετά τρίωρη πορεία οι ληστές, αφού πέρασαν τ' ορμητικό ποτάμι της Στράτσανης βρεγμένοι ως τους αφαλούς, στάθηκαν σε δασωμένο γήλοφο, όπου μοίρασαν μεταξύ τους την πλούσια λεία του χωριού, και τα μεσάνυχτα έφτασαν στο βουνό της Κόνιτσας, όπου διανυκτέρευσαν. (Την 31.5.1882 οι ληστές έλαβαν ως λύτρα 380 λίρες και απελευθέρωσαν τους απαχθέντες). ☐

Ταξιδεύοντας στο χρόνο και στον τόπο της Ηπείρου

Τῆς Χρύσας Χρονοπούλου – Πανταζή¹
Φιλολόγου

Τα Ιωάννινα

Συνέχεια από το προηγούμενο

Mέσα στο ορεινό ηπειρωτικό τοπίο, τα Γιάννενα ή Γιάννινα, όπως τα λέει ο λαός, με τη λίμνη και το πλούσιο οροπέδιο τριγύρω τους, αποτελούν μια όαση που χαρίζει γαλήνη και ηρεμία στον επισκέπτη και τον κάτοικο της περιοχής. Η πόλη των Ιωαννίνων απλώνεται στη δυτική παραλία της λίμνης με το νησάκι της που καθρεφτίζεται καμαρωτά στα νερά της με το πράσινο χρώμα του γαλάζιου. Τη στεφανώνουν οι γύρω κυματιστοί πευκόφυτοι λόφοι και τη στολίζουν το κάστρο και η κεντρική πλατεία με τα γύρω της νεοκλασικά κτήρια. Στα βόρεια της λίμνης βρίσκεται το χωριό Πέραμα με το

δημοφιλές του Σπήλαιο. Στα νοτιοδυτικά του νομού σώζεται η Δωδώνη. Κοντά στον αρχαιολογικό αυτό τόπο βρίσκεται το Μπιζάνι, τόπος σημαντικός για την ιστορία της Ελλάδας. Στα ανατολικά του νομού βρίσκονται τα ωραία χωριά Καλαρρύτες και Συράκο, πατρίδα των ποιητών Κρυστάλλη και Ζαλοκώστα Ψηλότερα βρίσκεται το Μέτσοβο, χαρακτηριστικός οικισμός με χλοερά λιβάδια και δάση, πίστα για σκι και πολλά αξιοθέατα.

Η πόλη χαρακτηρίζεται εμπορικό, διοικητικό και πολιτιστικό κέντρο που ακτινοβολεί όχι μόνο σε όλο το γεωγραφικό διαμέρισμα της Ηπείρου, αλλά και στη Βορειοδυτική Ελλάδα. Στα Γιάννενα λειτουργούν Πανεπιστήμιο, Παιδαγωγική Ακαδημία και διάφοροι πολιτιστικοί σύλλογοι, όπως η Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών, που διοργανώνουν επιστημονικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις. Έχει επίσης την έδρα του Εφετείο, στο οποίο υπάγονται τα πρωτοδικεία του νομού καθώς και των νομών Άρτας και Πρέβεζας, έχει ακόμη την έδρα της η Μητρόπολη των Ιωαννίνων, στην οποία περιλαμβάνονται 230 ενοριακοί ναοί και περισσότερα μοναστήρια. Αξίζει ακόμη να σημειώσουμε την ύπαρξη ευαγών ιδρυμάτων, κληροδοτήματα πλούσιων Ηπειρωτών, που έκριναν την ευεργεσία ως τον πλέον κατάλληλο τρόπο απόδειξης της αγάπης προς τη γενέθλια γη.

Ιστορικά. Για πρώτη φορά μνημονεύεται η πόλη στα πρακτικά της Συνόδου της Κωνσταντινούπολης το 879, στα οποία υπογράφει ο Ζαχαρίας, επίσκοπος Ιωαννίνης. Δεύτερη αναφορά για την πόλη γίνεται σε Σιγίλλιο του Βασιλείου Β', στο οποίο η πόλη περιλαμβάνεται ανάμεσα στις επισκοπές της Αρχιεπισκοπής Αχρίδας το 1020. Η Άννα η Κομνηνή περιγράφει στο έργο της Αλεξιάδα την πολιορκία και κατάληψη των Ιωαννίνων και της τάφρου της από το Νορμανδό Βοημούνδο. Παλαιότερα ο Προκόπιος στο έργο του Περί κτισμάτων μας πληροφορεί ότι ο Ιουστινιανός έστειλε κατοίκους της αρχαίας Εύροιας (σήμερα περίπου η περιοχή της Παραμυθιάς) να μετοικήσουν σε νέα οχυρή πόλη, κτισμένη πάνω σε λόφο, κοντά σε λίμνη με νησί. Η πληροφορία ανάγεται ανάμεσα στο 518 – 598 μ.Χ., που σημαίνει ότι η πόλη χτίστηκε επί της βασιλείας του Ιουστινιανού, αλλά η πολύπαθη ιστορική πορεία της πόλης εξαφάνισε τα παλαιότερα ίχνη. Έχουν περισωθεί μόνο ελάχιστα μνημεία βυζαντινά του 13^{ου} και 14^{ου} αι. Το 1082 ο Βοημούνδος καταλαμβάνει την πόλη, ανακαίνιζει το φρούριο και κατασκευάζει οχυρωματική τάφρο μήκους 6 περίπου χιλιομέτρων, που σώζόταν ως το 1916. Το 1153 επισκέφθηκε την πόλη ο Αραβας γεωγράφος Εδρεσή και μας την περιγράφει ως πόλη «υψηλώς κειμένη, ικανώς κατωκημένη και περιστοιχισμένη υπό ύδατος». Ο Ισπανός Εβραίος ραββίνος Βενιαμίν την επισκέφθηκε το 1165 και τη

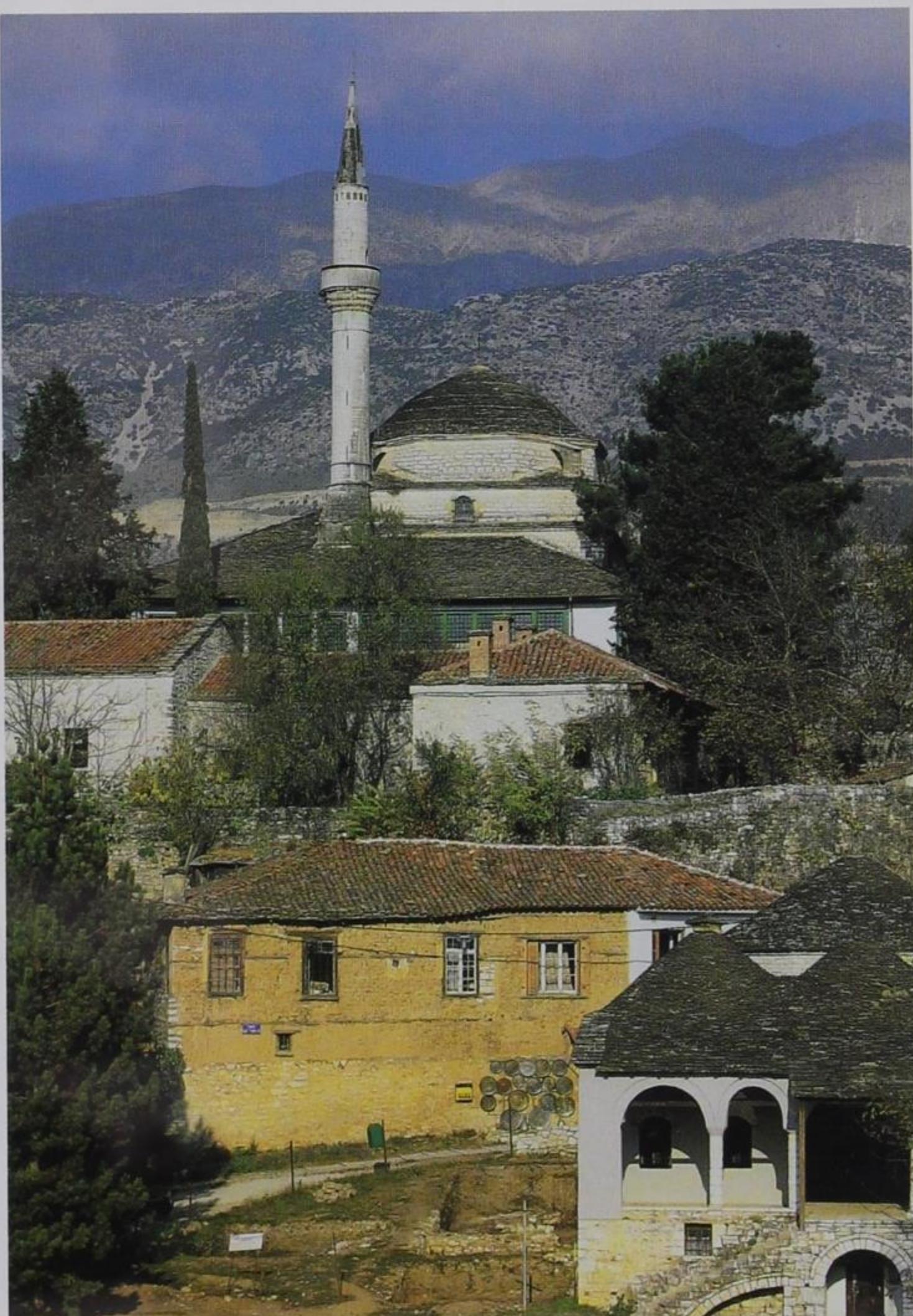

Το αρχαίο θέατρο της Δωδώνης

χαρακτηρίζει «ακμάζουσα και ευημερούσα». Η πόλη στην πραγματικότητα άρχισε να ακμάζει μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους το 1204. Τότε ο Μιχαήλ Άγγελος Κομνηνός κατέλαβε τα Ιωάννινα και δημιούργησε το Δεσποτάτο της Ηπείρου με έδρα την Άρτα. Η πρώτη ονομασία του Δεσποτάτου μάλιστα από το Μιχαήλ Άγγελο ήταν «Δεσποτάτον της Ελλάδος» και ο σκοπός ήταν να ενισχυθεί η εθνική συνείδηση των Ελλήνων, για να μην απορροφηθεί ο ελληνισμός από Φράγκους και Σλάβους. Την περίοδο αυτή στα Ιωάννινα βρίσκουν καταφύγιο, φεύγοντας τη φράγκικη μανία, επίσημοι και λόγιοι πρόσφυγες από τη Βασιλεύουσα. Το 1206 ο Μιχαήλ ο Α' ίδρυε πάνω στο νησί της λίμνης τη Μονή Σπανού και τη σχολή Φιλανθρωπινών. Στη Μονή Αγίου Νικολάου ιδρύει τη σχολή Στρατηγοπούλου ή Ντίλιου και ανακαινίζει το τείχος της πόλης.

Επίσημα πρώτος Δεσπότης της Ηπείρου έγινε το 1236 ο Μιχαήλ Β' Άγγελος Κομνηνός και κατά την περίοδο της κυριαρχίας του για πρώτη φορά εμφανίστηκαν και εγκαταστάθηκαν στην πόλη στρατιωτικά σώματα Φράγκων και Ανδεγαυών για τις στρατιωτικές ανάγκες των Φράγκων συμμάχων του Δεσπότη. Η πόλη θα πρέπει να έγινε πρωτεύουσα του Δεσποτάτου στις αρχές του 14^{ου} αιώνα, γιατί έχουμε την πληροφορία ότι το 1314 εγκαταστάθηκε εκεί αυτοκρατορικός στρατός. Τελευταίος δεσπότης της δυναστείας των Αγγέλων Κομνηνών ήταν ο Θωμάς ο Α', δολοφονήθηκε το 1318, ο οποίος αναγραφόταν ως «κύριος του βασιλικού φρουρίου των Ιωαννίνων». Μόλις βγήκε από τη μέση ο Θωμάς, τα Ιωάννινα περιέρχονται στην κυριαρχία του αυτοκράτορα Ανδρόνικου. Δύο χρυσόβουλα του Ανδρόνικου καθορίζουν τη δύναμη της πόλης. Το ένα αναφέρεται στα δικαιώματα των Ιωαννιτών. Τους απαλλάσσει από στρατιωτικές υποχρεώσεις, την πρόσθετη φορολογία και τους επιτρέπει την ελεύθερη άσκηση του εμπορίου.

Τους κατοίκους της πόλης, τους αστούς, αποκαλεί «Καστρινούς», για να τους ξεχωρίσει από τους κατοίκους της υπαίθρου, (τους ντατσκανάρηδες ή ντατσκαναράίους, όπως μας διασώζει στο έργο του ο Δ. Χατζής). Το άλλο χρυσόβουλο αναφέρεται στην εκκλησιαστική περιουσία της Μητρόπολης. Το 1349 καταλαμβάνει την πόλη ο Σέρβος κατακτητής Στέφανος Δουσάν. Η κυριαρχία των Σέρβων στην περιοχή διατηρήθηκε ως το 1384, όταν δολοφονήθηκε ο Σέρβος τύραννος Θωμάς. Τα Ιωάννινα απειλήθηκαν για πολλά χρόνια από επιδρομές των Αλβανών. Τελικά, στις 9 Οκτωβρίου 1430 οι πρόκριτοι της πόλης καπετάνιοι Στρατηγόπουλος, ο γιος του καπετάνιου κυρ Παύλος, ο πρωτομάϊστορας Βουίσαβος και ο πρωτοσηκρίτης Στανίτζης παραδίδουν τα Ιωάννινα στο Σινάν Πασά, στρατηγό του Σουλτάνου Μουράτ Β', μετά από επιστολή που έλαβαν από τον ίδιο, όπως μας πληροφορεί το χρονικό της Ηπείρου. Η επιστολή έγραφε: «...όρισε (ενν. ο Σουλτάνος) ...όποιον Κάστρο και Χώρα προσκυνήσει με το καλό να μην έχει κανέναν φόβον, ούτε κακίαν, ούτε κούρσεμα, αλλ' ούτε κανέναν χαλασμόν. Και όποιον Κάστρο και Χώρα δεν προσκυνήσει να καταλύσω και να χαλάσω εκ θεμελίων, ώσπερ εποίησα και την Θεσσαλονίκην, (...) και ένεκα τούτου ομνύω σας εις τον Θεόν του ουρανού και της Γης και τον Προφήτην

Το εσωτερικό του Κάστρου των Ιωαννίνων με το τζαμί του Ασλάν Πασά.
Στο βάθος το Μιτσικέλι
Φωτογραφίες: «ΗΠΕΙΡΟΣ 4000 ΧΡΟΝΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ»

Μωάμεθ και εις τα επτά Μουσάφια και εις τους ρκδ (124.000) προφήτες του Θεού και εις την ψυχήν μου και εις την κεφαλήν μου και εις το σπαθί όπου ζώνομαι...». Η συνθήκη της παράδοσης υπογράφτηκε στην πόλη Κλειδί της Μακεδονίας, (στο Κλειδί της Μακεδονίας ο Βασίλειος Β' ο Βουλγαροκτόνος νίκησε τους Βουλγάρους το 1014 και απάλλαξε τη βόρεια Ελλάδα από τις επιδρομές τους). Έτσι έγινε το σκηνικό και τα Ιωάννινα πέρασαν από τη σερβική στην τουρκική κατοχή ως το 1913.

Συνεχίζεται

ΤΟ ΠΡΟΣΦΟΡΟ

ΤΗ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Καρπός της γης και κόπος εργασίας το ψωμί,
είναι δώρο αγάπης και ευγνωμοσύνης στο Θεό.

Ισαγωγικά: Σύμφωνα με τους Ιερούς Κανόνες της Ορθοδόξου Χριστιανικής εκκλησίας μας (Αποστολικές Διαταγές Δ, VI) καθώς και τη γνώμη του Πέτρου του Χαρτοφύλακος (τέλη 11ου, αρχές 12ου αι.) η προσφορά των δώρων (του άρτου και του οίνου) στην εκκλησία, πρέπει να γίνεται από ανθρώπους ευσεβείς, ευλαβείς, καθαρούς στο σώμα, με ηθικά ανεπίληπτο ατομικό και οικογενειακό βίο και μετανοούντας για τις αμαρτίες τους. Ο εκ των δώρων δε αυτών άρτος ονομαζόταν «πρόσφορο» ή «προσφορά» ή «λειτουργιά».

Η παρασκευή του: Οι γνώσεις μου για τον τρόπο της παρασκευής κλπ. της «λειτουργιάς» ξεκινούν από σχετικά βιώματα που έχω, όταν έβλεπα αρχικά τη βάβω μου (αδελφή ιερέα) και στη συνέχεια τη μάνα μου να ζυμώνουν το (ή τα) «πρόσφορο», για να το πάνε στην εκκλησία.

Η εργασία αυτή ήταν απλή και γινόταν το Σάββατο ως εξής:

Αυτή που θα ζύμωνε τη «λειτουργιά» έλουζε τα μακριά μαλλιά της, πλέκοντάς τα σε κοτσίδες, τα σφιχτόδενε με ένα μαντήλι, για να μην πέσει

από αυτά καμιά τρίχα στο αλεύρι που θα χρησιμοποιούσε, ανασήκων τα μανίκια της μπλούζας, πλένοντας τα χέρια μέχρι τους αγκώνες της, και έδενε στη μέση της μία καθαρή ποδιά. Στη συνέχεια έκανε τρεις φορές το σταυρό της, άνα-

βε ένα κερί, έκαιγε λίγο λιβάνι -σ' ένα μικρό μεταλλικό τασάκι-, έστρωνε το τραπέζι (ή την τάβλα) με μία μεγάλη λευκή -καθαρή- πετσέτα και επάνω του τοποθετούσε ένα μεγάλο ταψί, (ή μία μικρή σκάφη) μέσα στο οποίο ψιλοκοσίνιζε δύο και τρεις φορές με την ψιλή σήτα (που την είχε γι' αυτό το σκοπό) το «καθάριο»(1) αλεύρι που ζύμωνε.

Μετά το κοσκίνισμα άνοιγε ένα μικρό βαθούλωμα στο κέντρο του αλευριού και εκεί έριχνε το λειωμένο με χλιαρό νερό προζύμι(2) που είχε «αναπιάσει» από προηγούμενες ημέρες-, πρόσθετε το σχετικό νερό και το αλάτι και μέσα σε μία ατμόσφαιρα σιωπής άρχιζε το ζύμωμα σιγοψιθυρίζοντας κάποια προσευχή (αυτοσχέδια, ή το «Πάτερ ημών»). Στη διάρκεια αυτού του ζυμώματος έβρεχε πού και πού τα χέρια της με χλιαρό νερό, στριφογύριζε πολλές φορές το ζυμάρι και με τις σφιχτές γροθιές της το πίεζε, το άπλωνε, το μάζωνε και πάλι το αναδίπλωνε από τις άκρες μέχρι να απορροφηθεί όλο το νερό και γίνει σφιχτή η ζύμη. Όταν δε καταλάβαινε πως πέτυχε αυτό που ήθελε, έπλαθε τη ζύμη σε σχήμα στρογγυλό (που συμβολίζει το άναρχο και ατελεύτητο του Θεού) ή το ξεχώριζε σε δύο ή τρεις ομοιόμορφες στρογγυλές μπάλες -αν θα έκανε περισσότερα πρόσφορα- το έβαζε στο κέντρο ενός άλλου ταψιού, που είχε από πριν ζεστάνει, και πίεζε λίγο με τις παλάμες της το επάνω μέρος της, για να «σιάξει». Στη συ-

Από τον Δρα Δημήτριο Χρ. Σπάρο.
Φιλόλογο, τ. Λυκειάρχη

Παρασκευή πρόσφορων.
Πάνω: το βλόγερο (σφραγίδα) και το πρόσφορο έτοιμο

που παρασκευής της «λειτουργιάς», αγοράζουν τα «πρόσφορα» από το φούρνο. Όπως δε έμαθα το περασμένο καλοκαίρι στο χωριό μου, η πρεσβυτέρα ιερέα σε έναν από τους συνοικισμούς μας ζύμωνε η ίδια ένα μικρό πρόσφορο, αφού οι άλλες εκεί γυναίκες έφερναν «πρόσφορα» από το φούρνο.

Επιλεγόμενα Σε ημέρες πνευματικής άπνοιας, ημέρες χαλεπές, ανήσυχες, με χαλαρωμένες τις θρησκευτικές και τις ηθικές αντιστάσεις των περισσοτέρων ανθρώπων, είναι σχεδόν αδύνατη η ακριβής τήρηση των Ιερών Κανόνων, τόσο ως προς τα πρόσωπα, τα οποία επιτρέπεται να προσφέρουν στην Εκκλησία τα δώρα (τον άρτον(8) και τον οίνον(9), όσο και ως προς την παρασκευή της «λειτουργιάς». Παρήγορο όμως σημείο είναι ότι υπάρχουν ακόμα ευλαβείς γυναίκες, οι οποίες ζυμώνουν τα πρόσφορα, όπως έμαθαν από τις ευσεβείς για-

γιάδες και τις μητέρες τους. Και αυτό, όπως και μερικά άλλα γεγονότα(10) σε διάφορους τομείς του βίου μας, μας κάνουν να πιστεύουμε πως η συνεχιζόμενη ισοπέδωση των πάντων έχει ημερομηνία λήξεως, αρκεί να της αντιστεκόμεθα με σθένος και αποφασιστικότητα.

Σημειώσεις:

1. Κατά το Νικόδημο Αγιορείτη, Ερμηνεία Η Κανόνος Θεοφ. Αλεξανδρείας «όχι δε από σιτάρι μόνο πρέπει οι χριστιανοί να παρασκευάζουν τας προσφοράς του άρτου, αλλά και από σιτάρι εκλεκτό, το οποίον με διαφορετικόν τρόπον από το κοινόν ψωμί πρέπει να το παστρεύουν και να το αλέθουν και να το ζυμώνουν και να το φουρνίζουν».

2. Σε αντίθεση με τους Καθολικούς, η ορθόδοξη Εκκλησία μας χρησιμοποιεί τον ένζυμο άρτο για το μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας. Σχετικά ο Συμεών ο Θεοσαλονίκης στο «Περί της ιεράς τελετής της Θείας Λειτουργίας» έργο του (Κεφ. Θ') σημειώνει τα εξής: «Ο άρτος λοιπόν είναι ένζυμος, επειδή είναι ως εις έμψυχος -διά μέσου της ζύμης- και αληθινά τέλειος(άνω τελεία)... Τρία δε τινά πράγματα είναι εντός αυτού του άρτου... Άλευρον ομού με ζύμην, η οποία δηλοί την ψυχήν, και νερόν, το οποίον δηλοί το βάπτισμα και άλας, όπερ σημαίνει τον νουν και την διδασκαλίαν του Θεού Λόγου, ο οποίος είπεν εις τους μαθητάς «Υμείς εστέ το άλας της γης...».

3. Ο «βλο(γ)ερός» ή βουλόγερος ή σφραγίδα είναι μία μεγάλη ξύλινη στρογγυλή σφραγίδα, η οποία κατασκευάζεται βασικά στο Άγιο Όρος, ή σε άλλα μοναστήρια από μοναχούς επιδεξιούς σκαλιστές ή και εκτός των μοναστηριών από άτομα εξίσου ικανά στην κατασκευή του.

4. Πρβλ. ανωτ. Σημ. 2. «Εψημένος δε είναι ο άρτος εις την πυράν, ότι ο Θεός αν δόλος, ηνώθη με ημάς και μας μετέδωσεν από την δύναμιν και την ενέργειά του ή διά να είπω κάλλιον, ηνώθη όλος με δόλην την ίδικήν μας πρώτην αρχήν».

5. Στην προ του Όρθρου παράδοση δώρων στην εκκλησία ο Άγιος Νικόλαος Καβάσιλας (1350) βλέπει ένα συμβολισμό ήτοι: την αφιέρωση στο Θεό του άρτου και του οίνου που είναι βασικά στοιχεία της ζωής μας, ως πρόγευση και αρραβώνα της θυσίας που τελείται στη Θεία λειτουργία.

6. Η προσκομιδή, αναγκαία προπαρασκευή για το μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας, είναι μία ιδιάτερη ακολουθία, η οποία γίνεται, από το λειτουργό Ιερέα και Διάκονο (όταν υπάρχει), κατά τη διάρκεια του Όρθρου. Με την ακολουθία της προσκομιδής γίνεται η προετοιμασία των τιμών δώρων: του Άρτου και του Οίνου, τα οποία στη Θεία λειτουργία θα μεταβληθούν, με τη Χάρη του Θεού, σε Σώμα και άιμα Χριστού, για να κοινωνήσουν οι πιστοί.

7. Σχετικό με το «πρόσφορο» είναι και το επόμενο ανέκδοτο: «Παπά μου, όλος ο κόσμος λέει πως μου δίνεις «πρόσφορο» την Κυριακή. Ο παπάς όμως πονηρότερος αποκρίθηκε: «Έγώ κουμπάρε μου, να μη σου δίνω, κι ο κόσμος ας το λέει». Γ. Ν. Πολίτη «Παροιμίαι» Δ σ. 466, Πάνη Βλαχογιάννη «Ιστορική Ανθολογία» Εστία - Νέα Ελληνική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2000, σ. 116.

8. Η λέξη «άρτος», αρχικά απαντάται στον Όμηρο (Οδ. ρ 343). Αβέβαιο το έτυμο (αν δεν είναι συγγενής με τα: αρτύω, αραραίω). Σημαίνει δε το παρασκευασμένο (Λεξ. Hofman S. V). Κατ' άλλη δε εκδοχή, πιθανή ετυμ. <αρ-τος, ρηματικό επίθετο <αρτού, ρ. αρ- αρ- (σκω = παρασκευάζω, συνδέω, οπότε «άρτος» = ζύμωμα, φουρνίσμα, παρασκευή ψωμιού (Λεξ. Μπαμπινιώτη S. V).

9. Η λέξη «οίνος» υπάρχει σε αρκετούς Ομηρικούς στίχους, όπως: A462, Γ246, Δ3, 259, 346, Z264, Θ189 (Ιλιάδα). Και στην Οδύσσεια στους β290, 340, 349, δ622, ε165, 265, η182, i111, 113, 196, 346, v53, O507. Άλλες ονομασίες του: Αιολ. Foίνος, Αρμ. gini, Αλβ. vepo, Αγγλ. wine, Γαλ. vin, Λατ. pītum, Σλαβ. vino.

10. Και τέτοια γεγονότα είναι οι φωνές διαμαρτυρίας και αγανακτήσεως που ακούγονται για την - εν ονόματι της πολυπολιτισμότητος - προσπάθεια αφελληνισμού μας στους τομείς της γλώσσας, της ιστορίας, της πολιτισμικής μας ταυτότητος, καθώς και τη σταδιακή προσαρμογή μας στον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής (όπως π.χ. την τηλεοπτική αποχαλίνωση με διάφορα σκουπίδια του τύπου Big Brother (=Μεγάλος αδερφός) από Ολλανδία Bar από Σουηδία, τη νομιμοποίηση του γάμου μεταξύ ομοφύλων, αλλά και της ευθανασίας [για να απαλλαγούν από τις γεροντικές «συντάξεις» και τις υποχρεώσεις της κοινωνικής προνοίας στους ανήμπορους] και την αποθέωση της ιδιωτείας, της αλλοτριώσεως και γενικότερα την απαξίωση κάθε ανθρώπινης αξίας).

Οι συνέχειες «Οι εκκλησίες του Ασημοχωρίου» και «ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΑΣ», λόγω πληθώρας ύλης, αναβάλονται για το επόμενο

ΜΗ ΞΕΧΝΑΣ
Το περιοδικό περιμένει
τη συμπαράστασή σου

ΜΝΗΜΕΣ ΤΡΑΓΙΚΕΣ

Του Παναγιώτη Πολίτη

Πριν 52 ακριβώς χρόνια υπηρετούσα ως στρατιώτης στην Τρίτη ταξιαρχία του Ρίμινι που ήταν ανεπτυγμένη στις ορεινές περιοχές του Βίτσι και Γράμμου κατά τον εμφύλιο πόλεμο.

Τον περισσότερο καιρό ήμουν στην περιοχή Νεστορίου Καστοριάς και φθάναμε με τις επιχειρήσεις στον Πεντάλοφο και όλα τα μέρη του Γράμμου.

Φέτος μου δόθηκε η ευκαιρία να επισκεφθώ τα καθαγιασμένα και εμποτισμένα με άφθονο ελληνικό αίμα χώματα και η συγκίνησή μου ήταν εξαιρετικά μεγάλη.

Κατάθεση στεφάνου στο στρατιωτικό νεκροταφείο του Νεστορίου, που δυστυχώς σήμερα είναι εγκαταλελειμμένο και απεριποίητο

Στο Νεστόριο που πήγα, επισκέφθηκα το στρατιωτικό Νεκροταφείο, στο οποίο, όπως ακριβώς θυμάμαι, θάφτηκαν 500 Ελληνόπουλα που υπηρετούσαν στον ελληνικό στρατό και έδωσαν τη ζωή τους για την ελευθερία της πατρίδας μας.

Θυμάμαι που τους μετέφεραν νεκρούς στα στρατιωτικά οχήματα από τα υψώματα της Αμμούδας, όπου έγιναν οι φονικότερες μάχες.

Τέτοιες τραγικές μνήμες μου ήλθαν στο μυαλό μου κατά την επίσκεψη αυτή και εύχομαι στις νεότερες γενεές να μη ζήσουν παρόμοιες καταστάσεις που ζήσαμε εμείς οι παλαιότεροι.

Τα καντήλια του καλογύρου

Σ

την περιοχή Λάκκας Σουλίου, ανάμεσα στα Δερβίζιανα και στα Μελιανά, ακριβώς απέναντι από τα απόκρημνα βουνά του Σουλίου, υπάρχουν τα χαλάσματα ενός μοναστηριού. Μοναστήρι το έλεγαν οι κάτοικοι της περιοχής. Στην πραγματικότητα ήταν ένα μικρό ερημητήριο με μια εκκλησία μικρή και ένα κελλί. Εκεί ζούσε ένας γέρος καλόγηρος, άγνωστος για τους επιφανείς του κόσμου και για τους ιστορικούς των εντυπωσιακών γεγονότων. Το μοναστήρι - κελλί ήταν κρυμμένο ανάμεσα στα βράχια και ήταν αθέατο από τα περαστικά αποσπάσματα, από τα ασκέρια του Αλή Πασά. Όμως είχε οπτική γραμμή με τις κορυφές του Σουλίου, όπου οι Σουλιώτες, οι αετοί της εθνικής λευτεριάς και των εθνικών οραμάτων, έπαιρναν πληροφορίες από τον καλόγηρο με έναν μυστικό και παράξενο τρόπο. Στον προθάλαμο του κελλιού του, που δεν υπήρχε ντουβάρι προς την πλευρά του Σουλίου, είχε κρεμάσει πολλά καντήλια. Στη μέση είχε κρεμάσει το πολύ μεγάλο καντήλι που ξεχώριζε από τα άλλα και από μακριά φαινόταν η μεγαλύτερη φλόγα του. Στα δεξιά και αριστερά του μεγάλου καντηλιού υπήρχαν πολλά μικρότερα καντήλια.

Το γέρικο καλογεράκι, παρατηρώντας την περιοχή, μάζευε πληροφορίες από εμπίστους Χριστιανούς. Μάθαινε πού ακριβώς βρίσκονταν τα αρβανίτικα στρατεύματα του Αλή Πασά που πολεμούσαν για να κυριεύσουν το Σούλι. Το μεγάλο κεντρικό καντήλι ήταν πάντοτε αναμμένο και ακίνητο για να είναι για τους Σουλιώτες σημείο επισημάνσεως. Όμως τα άλλα μικρά καντήλια άναβαν ανάλογα με τη θέση που βρίσκονταν τα αρβανίτικα στρατεύματα. Το κάθε καντήλι δήλωνε μια περιοχή, μια τοποθεσία δεξιά ή αριστερά του μεγάλου κεντρικού καντηλιού. Και το άναμμα των καντηλιών μετατοπίζοταν στα ανάλογα καντήλια, ανάλογα με τις μετακινήσεις και την αλλαγή θέσεως των Αρβανιτών. Ακόμη και ο αριθμός των αναμμένων καντηλιών δήλωνε και τον αριθμό των εχθρικών στρατιωτικών μονάδων που συγκεντρώνονταν για να πολεμήσουν το Σούλι. Μ' αυτόν τον τρόπο οι μαχόμενοι Σουλιώτες, βλέποντας από μακριά τα καντήλια του καλογήρου, υπολόγιζαν γρήγορα πού και πόσος περίπου εχθρικός στρατός βρισκόταν στην περιοχή.

Η αποστολή του καλογήρου τελείωνε στη μετάδοση των πληροφοριών μέσω των καντηλιών.

Το σύστημα αυτό, το αποκρυπτογραφικό σύστημα των καντηλιών, ήταν πρωτοποριακό και αξιοθαύμαστο που το εφευρετικό πνεύμα του Ρωμιού μπόρεσε να σκεφθεί στις δύσκολες εκείνες ώρες που το Σούλι έδινε αποφασιστικά τον αγώνα υπάρξεως με τα βάρβαρα και ανελέητα στρατεύματα του Αλή

Του Λάζαρου Τσακιρίδη
Καθηγητού Θεολόγου – Συγγραφέα

Πασά. Έτσι οι ριψοκίνδυνοι Σουλιώτες, γνωρίζοντας τον αριθμό αλλά και τις θέσεις της Αρβανιτιάς, έκαναν αιφνιδιαστικά γιουρούσια (επιθέσεις) και τσάκιζαν τον εχθρικό στρατό. Μάλιστα σε μια επίθεση οι Σουλιώτες κτύπησαν με τόση ακρίβεια, ώστε ο ίδιος ο Αλή Πασάς κινδύνεψε προσωπικά και σώθηκε μόνο με την ταχύτητα της φυγής του.

Τα επιτελεία του Αλή Πασά βρισκόταν σε αμηχανία. Κανείς δε μπορούσε να εξηγήσει, το μυστικό, πώς οι Σουλιώτες κτύπουσαν ακριβώς στους στόχους αλάνθαστα με τόσο μεγάλες επιτυχίες.

Ο Αλής, που είχε βάλει σκοπό της ζωής του να καταστρέψει το Σούλι και να εξαφανίσει τους Σουλιώτες, λυσσούσε από το κακό του και μασούσε τα γένια του με τέτοια μανία, σαν να ήθελε να μασήσει και να καταπιεί το Σούλι ολόκληρο, που δεν μπορούσε.

Στον τελευταίο του πόλεμο κατά των Σουλιωτών, παρ' όλο που περιέσφιξε το Σούλι από παντού, τα σχέδιά του αποτύγχαναν. Όταν προωθούσε στρατιωτικές μονάδες, αυτές τσακίζονταν από αιφνιδιαστικές επιθέσεις των Σουλιωτών. Το πονηρό και πολυμήχανο μυαλό του Αλή, το αναπτυγμένο στην πονηριά και κακία, προσπαθούσε να ανακαλύψει ποιος πληροφορεί τους Σουλιώτες για τις κινήσεις του στρατού του. Υποψιαζόταν ότι κάποιος τους πληροφορεί, αλλά δεν μπορούσε να τον ανακαλύψει. Έδωσε εντολή να ερευνηθεί προσεκτικά όλη η περιοχή. Όμως τα καντήλια του καλογήρου τα κρυμμένα πίσω από τα βράχια δεν τα εντόπιζαν. Ο λυσσασμένος Αλή Πασάς με απειλές και φοβέρες διέταξε να ερευνηθεί πιο προσεκτικά όλη η περιοχή και η παρα-

Σουλιώτες πολεμιστές σε χαλκογραφία 19^{ου} αιώνα. Αθήνα, Ιδιωτική Συλλογή

μικρή χαράδρα, για να βρούνε ποιος πληροφορεί τους Σουλιώτες. Τότε είδαν το καλογεράκι με τα καντήλια του, αλλά δεν υποψιάσθηκαν το σκελετωμένο εκείνο γεροντάκι με τα κάτασπρα γένια και το ετοιμόρροπο κορμί. Οι Αρβανίτες τότε συνήθιζαν να βλέπουν την παλικαριά μόνο στη ρωμαλεότητα του σώματος. Δε μπορούσαν να καταλάβουν ότι σ' αυτό το σκελετωμένο καλογερίστικο κορμί κρυβόταν ψυχή ηρωική και ανυπότακτη. Και δεν έδωσαν σημασία.

Όταν τους ρώτησε ο Αλή Πασάς, του ανέφεραν ότι δεν υπάρχει κανένας και ότι ένα μόνο γέρικο καλογεράκι υπάρχει που ανάβει τα καντήλια του. Τότε το καχύποπτο πνεύμα του Αλή Πασά υποψιάστηκε το αποκρυπτογράφημα των καντηλιών και πρόσταξε αμέσως να κρεμάσουν τον καλόγηρο. Έτσι ο άγνωστος εκείνος μοναχός, στο μνημείο του αγνώστου στρατιώτη, αναστάνει κουφάρια και ψυχές στην έρημο της δικής μας εθνικής και θρησκευτικής νύστας.

Ο καλόγηρος εκείνος κρεμάστηκε. Τα καντήλια του έσβησαν. Το Σούλι δεν μπορούσε πλέον να πληροφορείται. Τ' ασκέρια του Αλή Πασά έσφιγγαν θανάσιμα το Σούλι. Οι Σουλιώτες στο Σούλι πολεμούσαν αποκλεισμένοι. Πολεμούσαν σαν σκιές και φαντάσματα, σαν Αρχάγγελοι ασύλληπτοι και δεν παραδίνονταν.

Στο τέλος καταπάτησε το Σούλι ο Αλής, αλλά δε νίκησε τους Σουλιώτες. Το Ζάλογγο και το Κούγκι τον ταπείνωσαν και απέδειξαν το πνεύμα της ελευθερίας ανώτερο από τη δική του στρατοκρατία και τυραννία.

Ο χρόνος ρήμαξε το κελλί του άγνωστου μοναχού, του εθνομάρτυρα μοναχού. Τα καντήλια του δε μας πληροφορούν πλέον για το στρατό του Αλή Πασά ή κάθε επιδρομέα μετασχηματιζόμενου πασά που πατά τον τόπο μας με ασκέρια, με προπαγάνδες ή με πολιτιστική και ιδεολογική αλλοτρίωση. Ο απαγχονισμός του καλογήρου πετάχθηκε στη λήθη της ιστορίας η οποία δε θυμάται ούτε το όνομά του, όπως και τόσων εθνομαρτύρων της Ορθοδοξίας. Άλλα και για τον απαγχονισμό του Πατριάρχη Γρηγορίου Ε', που καταγράφηκε ιστορικά, τί συκοφαντίες έπεσαν στην ιερή μαρτυρική του μνήμη!

Δεν έχει στηθεί μνημείο του αγνώστου καλογήρου κατά τον τύπο του μνημείου του αγνώστου στρατιώτη. Όμως έχει στηθεί αντίθετα μηχανισμός κατασκοφαντήσεως και λασπολογίας κατά των ιερών προσώπων του έθνους, που εκφράζουν την κρεμασμένη Ορθοδοξία από τους Τουρκόφραγκους που με σπαθί και πονηριά κτυπούν και παγιδεύουν την Ορθοδοξία. Μα αυτή αντέχει γιατί είναι Θεοφύλακτη και κρατά την αλήθεια. Τον καλόγηρο εκείνον τον άγνωστο τον κρέμασαν ζωντανό αυτοί που ήθελαν να μας σκλαβώσουν. Νεκρό τον κρεμάνε εκείνοι που ελευθερώθηκαν με τη θυσία του. Όχι αυτοί που ένιωσαν τη λευτεριά, αλλά εκείνοι που ήρθαν στον έτοιμο λευτερωμένο τόπο μας να ξανακάτσουν καινούργιοι αφεντάδες με άλλη όψη και καινούργιοι επιδρομείς με νέα συστήματα. Στον τόπο μας στήθηκαν διαφημιστικά μεγαθήρια ξένων εταιρειών και εθνοκτόνων μηχανισμών, αλλά στον τόπο των καντηλιών του κρεμασμένου εκείνου καλογήρου δε στήθηκε ούτε μια πλάκα αναμνηστική που να θυμίζει πώς ελευθερώθηκε το γένος μας.

Ποιος σκέφθηκε να δείξει στην τηλεόραση τα καντήλια εκείνου του καλογήρου ή τον αγώνα και το μαρτύριο του Πατρο-Κοσμά ή τους υπεράνθρωπους αγώνες ενός Πλαστήρα; Τα περισσότερα κανάλια με στημένα του διαβόλου τα κέρατα στα κεραμίδια ή στις ταράτσες, βομβαρδίζουν συνεχώς με εικόνες ειδωλολατρικές και προπαγανδίζουν την αλλοτρίωση του λαού μας, ο οποίος αμύνεται.

Όταν το έθνος μας περνάει κινδύνους και αγωνιζόμαστε προσευχόμενοι με ψυχή ανυπότακτη, τότε σωζόμαστε. Άλλα όταν έχουμε κρίση αξιών, καταργούμε την προσευχή και τον αγώνα, όταν την Ορθοδοξία την παπαγαλίζουμε χωρίς βιώματα, όταν παραδίσουμε της ψυχής μας τα κάστρα, τότε η ψυχή μας υποδουλώνεται μόνη της χωρίς εξωτερική επιδρομή.

Πριν πέσει το Βυζάντιο, οι άρχοντές του εκλιπαρούσαν τη Δύση να τους σώσει, ενώ έπρεπε να αναστήσουν και να ενώσουν τις ντόπιες δυνάμεις.

Τώρα κι εμείς παπαγαλίζουμε και τρεφόμαστε με ξένο αφιόνι που ναρκώνει με αυταπάτες αλλά δε μας σώζει. Για να λυτρωθεί το έθνος μας και να κινήσει με το φως του μες στους λαούς του κόσμου, χρειάζεται μια αναγέννηση καθαρή, όχι τεχνική αλλά γνήσια, που θα εμπνέεται από την Ορθόδοξη μας παράδοση.

Αντισταθείτε

Αντισταθείτε

σε κάθε ευτέλεια του σήμερα. Στον παραλογισμό προπάντων: Αγαπάς την πατρίδα σου; -Είσαι εθνικιστής!.. Λαχτάρα και γαλάζιο σου όραμα η Ρωμιοσύνη; - Αφελής και ανόητος!.. Φωτιά στα σπλάχνα σου η Ορθοδοξία; -Είσαι μεσαιωνικός και σκοταδιστής!.. Παλεύεις για τους φτωχούς και τους αδικημένους; - Κουμμουνιστής αδιόρθωτος!.. Αγαπάς το λαό σου, απ' τους άλλους λαούς λίγο πιότερο; - Είσαι ρατσιστής!.. Είσαι Κύπριος, Παλαιστίνιος, Κούρδος και παλεύεις για λευτεριά και μια πατρίδα; - Εγκληματίας και τρομοκράτης!.. Είναι Αλβανόφωνοι, βαλτοί από την νέα Ιερά Συμμαχία; - Απελευθερωτικός Στρατός!.. Βομβαρδίζουν, ξεθεμελιώνουν ένα Λαό; Δολοφονούν τα παιδιά και τα λουλούδια; -Για τα ανθρώπινα δικαιώματα!..

Αντισταθείτε

στους παράλογους; τους τάχατες διεθνιστές και προοδευτικούς, στους τάχατες έξυπνους και συνετούς, στους τάχατες φωτισμένους και διαφωτισμένους και διαφωτίζοντες, στους γραικύλους ευρώπληκτους!.. Προπαντός να αντισταθούμε στον δικό μας εφησυχασμό και στη λογική της καλοπέρασης, να αντισταθούμε στη λογική του Παραλογισμού και στον παραλογισμό της Λογικής...

Άνθρωπος σημαίνει καρδιά! Και η Αγάπη το ωραιότερο λουλούδι, το πιο άσπρο κρίνο, το πιο κόκκινο τριαντάφυλλο, το πιο ευωδιαστό γαρύφαλλο, που μεσ' απ' το χώμα υψώνονται...

Αντίσταση, Αγάπη,
οι πιο όμορφες λέξεις,
το πιο μεγάλο, το πιο τρανό νόημα!..
Η Αντίσταση της Αγάπης
θα σώσει τον κόσμο...

Αλάσκα 2000

Tον Ιανουάριο του 2000, διαβάζοντας μια ορθόδοξη εφημερίδα, παρατήρησα μια ανακοίνωση για προετοιμασία διαφόρων ιεραποστολικών ομάδων που σχηματίζονταν για δραστηριοποίηση σε διάφορα μέρη του κόσμου: Ινδία, Ουγκάντα, Μεξικό, Γουατεμάλα και Αλάσκα. Ύστερα από σχετική προσευχή, σκέψη, και παρότρυνση από φίλους, το Φεβρουάριο δήλωσα συμμετοχή στο Ορθόδοξο Κέντρο Ιεραποστολής, προκειμένου να συμμετάσχω στην ομάδα που θα ταξίδευε στην Αλάσκα. Στις αρχές Απριλίου έλαβα τα ευχάριστα νέα ότι θα ταξίδευα μαζί με άλλους δέκα Ορθόδοξους αδελφούς, από διάφορα μέρη της Αμερικής, στον ποταμό Kuskowkwit, στη Νοτιοανατολική Αλάσκα. Θα επισκεπτόμασταν τα χωριά της όχθης Naoaskiak, Lower-Kalsgag, Aniak, Chuathbaluk, Crooked Creek, Sleetmute και Kwethluk. Τα χωριά αυτά έχουν πληθυσμό από 35 μέχρι 400 κατοίκους. Θα τους μεταφέραμε και θα μοιραζόμαστε τις εμπειρίες μας στην Ορθόδοξη πίστη μαζί με τα παιδιά, τους νέους και τους ενήλικες σε αυτά τα γηγενή χωριά των Εσκιμώων Yupik.

Ο Γιώργος Τάτσης κηρύττοντας στη Θ. Λειτουργία

Oι πρώτοι Ορθόδοξοι έφτασαν εδώ από τη Ρωσία. Την περίοδο 1741-1798 εκατοντάδες κάτοικοι από την ακριτική περιοχή της Σιβηρίας έφτασαν στην Αλάσκα, αναζητώντας καλύτερη τύχη εξαιτίας του εμπορίου γούνας. Το 1784 ζητήθηκε από το μητροπολίτη της Αγ. Πετρούπολης να στείλει έναν ιερέα, προκειμένου να τελεί γάμους, βαφτίσεις, λειτουργίες και λοιπές ακολουθίες. Ο μητροπολίτης ανταποκρίθηκε στέλνοντας δέκα μοναχούς, από τους οποίους τέσσερις ήσαν ιερείς, συμπεριλαμβανομένου και του π. Herman, ο οποίος αργότερα ανακηρύχτηκε άγιος από την ορθόδοξη Εκκλησία (Αύγουστος 1970). Αργότερα θα έφθανε εδώ και ο

Άγιος Ιννοκέντιος. Σήμερα υπάρχουν περίπου 85.000 γηγενείς κάτοικοι, εκ των οποίων 25.000 ορθόδοξοι.

Στις 11 Ιουλίου, τα μέλη της Ιεραποστολής συγκεντρώθηκαν μαζί για πρώτη φορά στο Anchorage της Αλάσκας, προκειμένου να γνωριστούν και να προσανατολιστούν σχετικά με τις περιοχές προς τις οποίες θα ταξίδευαν. Κάθε μέλος της αποστολής θα ανελάμβανε και από μία ομάδα ίδιας ηλικίας για κατήχηση - συζήτηση και για το σκοπό αυτό δύο μήνες πριν εφοδιάστηκαν με το σχετικό υλικό και θεματολογία, προκειμένου να προετοιμαστούν κατάλληλα. Για τα παιδιά (5-12 ετών) η θεματολογία περιελάμβανε ιστορίες από την Αγία

Γραφή, προσευχές, ύμνους και εκκλησιασμό. Οι νέοι (13-18 ετών) θα είχαν την ευκαιρία να ασχοληθούν με θέματα σχετικά με τη σημασία της ορθόδοξης πίστης στη ζωή μας, εκκλησιασμό, την ανάγκη της προσευχής, μελέτη Αγίας Γραφής, την ορθόδοξη άποψη σχετικά με το sex και τα ναρκωτικά, καθώς και θέματα Ορθόδοξης πνευματικότητας. Για τους ενήλικες (άνω των 18 ετών) η θεματολογία περιελάμβανε καθημερινή μελέτη της Αγίας Γραφής, λατρεία, συζήτησης για την αμαρτία και την αγιότητα, προσευχή και γενικότερα για το πώς μπορούμε να καταστήσουμε ζωντανή την ορθοδοξία στην καθημερινή μας ζωή και τις οικογένειές μας.

Οι Εσκιμώοι ζούν κάτω από πολύ δύσκολες συνθήκες. Το 70-80% περίπου της τροφής τους προέρχεται από κυνήγι και ψάρεμα: καναδικοί τάρανδοι, ελάφια, σκαντζόχοιροι, κάστορες, διάφορα είδη πουλιών και ψαρικά. Το χειμώνα κάνει πολύ κρύο (-45 βαθμοί) και πολύ χιόνι. Είναι σκοτάδι περίπου 21 ώρες το 24ωρο. Το καλοκαίρι η θερμοκρασία είναι περίπου +15 βαθμοί με πολλή βροχή. Η νύχτα περιορίζεται από τις 1 το πρωί μέχρι τις 4, δίνοντας έτσι 21 ώρες

Μετάδοση Θείας Κοινωνίας στους Ορθόδοξους πιστούς

Πηγαίνοντας στο επόμενο χωριό με ποταμόβαρκα

ημέρας. Αν και οι συνθήκες είναι πολύ διαφορετικές από ό,τι εσείς και εγώ ζούμε, οι Εσκιμώι είναι χαρούμενοι και πολύ περήφανοι για την κληρονομιά και την κουλτούρα τους που είναι πλούσια σε μυθολογία, τέχνες, χορούς, τραγούδια, μουσική και ενδυμασία. Όμοια με εμάς τους Έλληνες, είναι περήφανοι για την κληρονομιά και τον πολιτισμό τους.

Αρχίσαμε το ταξίδι μας, προς τον ποταμό Kuskowkwim στις 14 Ιουλίου. Οδηγός στο ταξίδι μας ήταν ο Εσκιμώος ιερέας π. Νικόλαος Larson από το χωριό Napaskiak. Το ταξίδι μας θα περιελάμβανε μετακινήσεις είτε με μικρό αεροπλάνο (5-7 επιβατών) είτε με πολλές μικρές ψαρόβαρκες παραποταμίων. Καλύψαμε περίπου 750 χλμ. μέσα σε τρείς εβδομάδες. Σε κάθε χωριό μετά από ένα σύντομο χαιρετισμό κατευθύνομαστε στην εκκλησία για προσευχή - ευχαριστία και εσπερινό. Βρήκα τους ανθρώπους πολύ πνευματικούς. Οι άνδρες στο δεξιό κλίτος του ναού και οι γυναίκες στο αριστερό. Η θεία λειτουργία που τελούνταν σχεδόν καθημερινά γινόταν σε τρεις γλώσσες: γυρική (η τοπική διάλεκτος των Εσκιμώων), ρωσικά (οι πρώτοι ορθόδοξοι ιεραπόστολοι εδώ ήταν Ρώσοι) και αγγλικά (η Αλάσκα είναι μέρος της Αμερικής). Θα προσέθετα και μια τέταρτη γλώσσα: τα ελληνικά σε μερικούς ύμνους. Τι ευχάριστο αίσθημα και άκουσμα να ακούγεται η ορθόδοξη λατρεία σε τόσες πολλές γλώσσες. Μου θύμισε την ακολουθία της αγάπης το Πάσχα, όπου το Ευαγγέλιο διαβάζεται σε πολλές γλώσσες και επιβεβαιώνει την αλήθεια και οικουμενικότητα της πίστης μας.

Μετά τις ακολουθίες οι ομάδες ανάλογα με την ηλικία χωριζόντουσαν και άρχιζε η κατήχηση και η ανταλλαγή εμπειριών. Σε όλα τα χωριά υπήρχαν ευκαιρίες για ανταλλαγή απόψεων, ερωτήσεις και απαντήσεις, όπου όλοι, μαζί με τους αδελφούς Εσκιμώους εκφράζαμε την αγάπη μας και την πίστη μας στον επουράνιο Πατέρα μας, το Σωτήρα και Κύριο μας Ιησού Χριστό και το Πνεύμα το Άγιο. Και φυσικά οι οικοδεσπότες φρόντισαν και μας περιποιήθηκαν και με υλική τροφή, που μας προσέφεραν μέσα από την καρδιά τους.

Δύο από τα χωριά που επισκεφτήκαμε (το Chuathbaluk και το Kwethluk είχαν την ευλογία να έχουν αναβλύζουσες εικόνες. Και οι δύο ήταν της Παναγίας - η

μία ανέβλυζε σταγόνες αίματος και η άλλη μύρο. Και οι δύο φυλάσσονταν σε σπίτια οικογενειών που είχαν υποφέρει τρομερές δοκιμασίες.

Πολλά θα μπορούσαν να γραφτούν ακόμα για την ομάδα της Ορθόδοξης Ιεραποστολής στην Αλάσκα του 2000 και τις περιπέτειές της, αλλά θα ήθελα να κλείσω με τις εξής σκέψεις: Οι Εσκιμώι μοχθούν για την καθημερινή επιβίωση όπως όλοι οι Ορθόδοξοι αλλά και όλο το ανθρώπινο γένος. Ο σημερινός κόσμος μάς έχει εφοδιάσει με υπέροχα τεχνολογικά επιτεύγματα και δυνατότητες - τηλέφωνα, τηλεοράσεις, computers, fax, beepers, κινητά τηλέφωνα, το Internet κλπ. Παρόλα αυτά τα ίδια επιτεύγματα, αποτελούν πολλές φορές και εμπόδια στο να διατηρήσουμε μία αληθινή πνευματικότητα στη ζωή μας που είναι η απαραίτητη προϋπόθεση, για να επιστρέψουμε μια μέρα στον Παράδεισο. Δεχόμαστε συνεχείς προκλήσεις, προκειμένου να διατηρήσουμε το Χριστό στο κέντρο της ζωής μας. Στη διάρκεια αυτών των τριών εβδομάδων στην Αλάσκα, το τηλέφωνό μου δε χτύπησε ποτέ, το fax μου ήταν χωρίς δουλειά, το beeper δε χτύπησε ούτε μια φορά, τα emails μου δεν απαντήθηκαν, το αυτοκίνητό μου δε μετακινήθηκε και η τηλεόραση σπάνια διέκοψε τη ροή της καθημερινότητας. Όλα κύλησαν τόσο ήσυχα και ειρηνικά. Το επίκεντρο ήταν ο ορθόδοξος τρόπος του ζην. Ήταν πράγματι κάτι το ευάρεστο και μια ευλογία - δώρο από το Θεό που Τον ευχαριστώ γι' αυτή την εμπειρία για πάντα.

**Charlotte, North Caroline
United States of America**

Προετοιμασία της ομάδας, για να πετάξει στο επόμενο χωριό

Απελευθέρωση της Ηπείρου το 1912-13

Η Επανάσταση του Κερασόβου τον Οκτώβριο του 1912

Με τον ερχομό του 20ου αιώνα το έθνος μας, που τα σύνορα του έφταναν τότε μέχρι το Βόλο και τον Άραχθο ποταμό, άρχισε σιγά-σιγά να συνέρχεται από τον ελληνουροκικό πόλεμο του 1897, τον ατυχή, που λίγο έλειψε να μας πάρουν φαλάγγι οι Τούρκοι και να μας ρίξουν κάτω από το "αυλάκι", τον Ισθμό της Κορίνθου.

Του Τάκη Σαμαρά

προέδρου της Αδελφότητας Κερασοβίτων Αττικής

Μεγάλη ταπείνωση υπέστη η πατρίδα μας. Δυσβάσταχτες οι πολεμικές αποζημιώσεις προς την Τουρκία. Αυτήν την ταπείνωση βαρέως την έφεραν κυρίως οι στρατιωτικοί αλλά και οι πολιτικοί. Έτσι άρχισε να αναζωπυρώνεται και πάλι ο αγώνας για δράση. Πρώτη δράση τα κομιτάτα της πατριωτικής οργάνωσης για απελευθέρωση της Μακεδονίας και Ηπείρου. Συγκροτούνταν αντάρτικα σώματα που δρούσαν μέσα στα σκλαβωμένα μέρη, πίσω από τις γραμμές του εχθρού, δίνοντας έτσι θάρρος και ελπίδα για λευτεριά στους ραγιάδες προγόνους μας. Πολλοί ήταν οι καπεταναίοι που δρούσαν στα μέρη μας, αλλά πρωτοστατεί ο συμπατριώτης μας αξιωματικός του ελληνικού στρατού Παύλος Μελάς,

που θυσιάζεται στον αγώνα από εχθρικό βόλι.

Αρχίζει ο βαλκανικός πόλεμος, οι σύμμαχοι Ελλάδα - Μαυροβούνιο - Σερβία - Βουλγαρία, σφυροκοπούν την οθωμανική αυτοκρατορία από παντού. Στις 26 του Οκτώβρη, γιορτή

Κεράσοβο, δεκαετία του 1950

του αγίου Δημητρίου, ελευθερώνεται η νύφη του βορρά, η Θεσσαλονίκη μας, υπό την αρχηγία του στρατηλάτη Διαδόχου Κων/νου. Έτσι, όταν ο πόλεμος άναψε γερά και πολυμέτωπα τον Οκτώβρη του 1912, οι Ηπειρώτες, άντρες, γυναίκες και παιδιά, είναι όλοι σε συναγερμό μεγάλο.

Ο απελευθερωτικός ελληνικός στρατός της Μακεδονίας, προχωράει ακάθεκτος προς την Ήπειρο μέσω της Δυτικής Μακεδονίας και των δικών μας περασμάτων της Πίνδου. Το μήνα αυτό, τον Οκτώβρη του 1912, που τα μέρη και τα χωριά της επαρχίας μας κατέχονταν από τους τυράννους Τούρκους με μεγάλες δυνάμεις στρατού, εφόσον η Κόνιτσα ήταν υποδιοίκηση, οι Κερασοβίτες, χίλια όπλα και άρματα, MONOI από όλη την επαρχία μας, ξεσηκώθηκαν, επαναστάτησαν, ενάντια σε μεγάλα αποσπάσματα Τουρκαλβανών που περιφέρονταν και λεηλατούσαν τα χωριά μας, μεταφέροντας τρόφιμα στον αποκλεισμένο τούρκικο στρατό των Ιωαννίνων. Δεν ήταν η πρώτη φορά που επαναστάτησαν, ήταν πολλοστή, αλλά τώρα είχε έλθει η ποθούμενη ημέρα της λευτεριάς. Ο απελευθερωτικός ελληνικός στρατός πλησίαζε, τα ελληνικά φουσάτα προ-

χωρούσαν ακάθεκτα από Μακεδονία. Από το μήνα Οκτώβρη του 1912 μέχρι τις 18 του Γενάρη του 1913, ημέρα αποφράδα για το χωριό μας, οι γενναίοι πρόγονοί μας μάχονταν νυχθημέρον με τα τουρκαλβανικά στρατεύματα, της περιοχής, εμποδίζοντας αυτά να ανέλθουν στα περάσματα του Μπέκου (Ταμπουριού)- Βέργου - Βρύση Ρωμιού, από όπου θα ορμούσαν στην Ήπειρο τα προελαύνοντα νικηφόρα ελληνικά στρατεύματα του στρατηγού Σαπουντζάκη.

Έτσι και κατ' αυτόν τον τρόπο απότρεψαν μεγάλες ενισχύσεις του Μπεκίρ Αγά από τη Δυτική Μακεδονία (Μοναστήρι). Τρεις μήνες κράτησαν απόρθητα τα μέρη της Κλεισούρας, είσοδο στο χωριό μας, ενώ ο ανεφοδιασμός τους σε όπλα, πολεμοφόδια και τρόφιμα γινόταν από τους ατρόμητους θαρραλέους Κερασοβίτες κυρατζήδες, εν οις και ο Γιάννης Γαλάνης, που είχε κάνει και "κλέφτης - αρματολός" και γνώριζε όλους τους δρόμους και τα μονοπάτια της Πίνδου με κλειστά μάτια. Ο ανεφοδιασμός γινόταν από τα Τρίκαλα και την Καλαμπάκα.

Πάντα όμως υπάρχουν οι "εφιάλτες" στην πατρίδα μας, αυτοί οι ελεεινοί προδότες, οι τρισάθλιοι, οι αργυρώνητοι, οι τιποτένιοι. Έτσι και εδώ, στη γενναία επαναστατική εξέγερση των προγόνων μας, βρέθηκαν τρεις προδότες. Ένας Κερασοβίτης και δύο από κοντινό χωριό, που πρόδωσαν στους Τουρκαλβανούς ένα πέρασμα, ψηλά στη θέση γερακοφωλιά, στην Νταλιόπολη του Κλέφτη, που φυλασσόταν βέβαια, αλλά με λίγες Κερασοβίτικες δυνάμεις. Από εκεί πλαγιοβόλησαν τους ατρόμητους μαχητές, αμυνόμενους προγόνους μας. Στον άμεσο κίνδυνο της καταστροφής των γυναικοπαίδων και γερόντων του χωριού μας, οι πρόγονοί μας εγκατέλειψαν άρον άρον το χωριό, παίρνοντας μαζί τους μόνο λίγο αλεύρι, αλάτι, τα ρούχα που φορούσαν και τα οικόσιτα ζώα τους. Ένα μέτρο χιόνι είχε μέσα το χωριό και δύο μέτρα ψηλά στον αυχένα του Βέργου - Φούρκα. Μπροστά οι άντρες με τα φτυάρια άνοιγαν το δρόμο και ακολουθούσε πίσω το καραβάνι της προσφυγιάς. Πέρασε από τη Φούρκα, τους κρυφοκοίταζαν μέσα από παραθυρόφυλλα οι Φουρκιώτες, αλλά κανένας δε βγήκε να τους πει δυο λόγια παρηγοριάς, μια καλή κουβέντα, να τους δώσει μια φέτα ψωμί ή λίγο τυρί. Βρήκαν όμως μεγάλη φιλοξενία και συμπόνια στα χωριά των Γρεβενών. Εκεί ξεχειμώνιασαν και την άνοιξη του 1913 επέστρεψαν και πάλι στο ρημαγμένο και καμένο χωριό τους. Όμως, όχι όλοι. Πολλές Κερασοβίτικες οικογένειες παρέμειναν και εγκαταστάθηκαν μόνιμα εκεί πλέον. Σχηματίστηκαν ολόκληροι οικισμοί που λέγονται ακόμη και σήμερα στα "Κερασοβίτικα".

Η 18 του Γενάρη του 1913, είναι η αποφράδα ημέρα για το χωριό μας, γιατί τότε μπήκαν με προδοσία οι Τουρκαλβανοί μισθοφόροι στο Κεράσοβο, δύο χιλιάδες περίπου. Οι βάρβαροι επιδρομείς έκαψαν το χωριό μας, οι δε ουρανομήκεις φωτιές και καπνοί φαίνονταν ακόμα και από το χωριό Πεκλάρι, κατά ομολογία ενός κατοίκου του. Σκότωσαν 15 αμάχους, γέροντες - γερόντισσες, τυφλούς που δεν μπόρεσαν να φύγουν. Η δε τοτινή ελληνική κυβέρνηση, για την ανδρεία και γενναιότητα των προγόνων μας στον ξεσηκωμό αυτό, ονόμασε το Κεράσοβο "Δεύτερο Σούλι", (εφημ "Ηπειρος" 19/2/02, σελ 11).

Στο επόμενο:

Πώς ελευθερώθηκε το Κεράσοβο και τα γύρω χωριά μας από τον προελαύνοντα νικηφόρο ελληνικό στρατό της Μακεδονίας.

Του Γκόλιου και του ΟΞΙΕΣ

*Τα πεύκα κατηφόρισαν
αδιάντροπα στις ποταμιές·
τα έλατα είναι δειλά,
στους κήπους πάντα μένουν
κι' απ' τον Αϊ-Λιά δεν κατεβαίνουν.*

*Θέλω ν' ανέβω στις οξιές,
του Γκόλιου και του Λιβαδιού μου δέντρα,
κι ας μείνουν στο χωριό οι φροντισιές.*

*Οξιές, που σας χαιδεύουν νε
οι πρώτες ηλιαχτίδες·
πρώτες το χιόνι δέχεστε,
πρώτες φυλλοδροείτε.*

*Οξιές με χαραγμένα ονόματα,
νοστάλγημα γι' αυτούς που φύγαν,
τρουπιά για ξύλα το χειμώνα,
οξιές για έπιπλα και για σκεπές,
για μπόλιασμα με καστανιές.*

*Νέες και γέροικες οξιές
να κοιμηθώ στ' απόσκια σας,
σε σας ν' αναπαυτώ·*

*κι όταν ξυπνήσω,
με σας να ξήσω.*

Του Γκόλιου και του Λιβαδιού μου οξιές

*Πρωτ. Τιμόθεος Χρήστου
Ασημοχώρι, Αύγουστος 2002*

ΙΑΤΡΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ

Ειρήνη Ε. Οικονόμου-Σταματάκη
Ειδικός Παθολόγος-Καρδιολόγος

ΙΑΤΡΙΚΟΣ ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ

1. Να μη νευριάζεις με το καθετή.
2. Να τρως λίγο κρέας, ψάρι πολύ.
3. Να τρως μεσογειακά, λάδι ελιάς.
4. Να μην τρέχεις, πολύ να περπατάς.
5. Από το τραπέζι να σηκώνεσαι λίγο πεινασμένος.
6. Ποτέ να μην αισθάνεσαι πολύ κουρασμένος.
7. Να πίνεις λίγο κόκκινο κρασί.
8. Να μην ξυπνάς αργά το πρωί.
9. Το βράδυ να κοιμάσαι νωρίς.
10. Να μην καπνίζεις, να γελάς και να τραγουδάς, όσο μπορείς, γιατί η υγεία σου δεν είναι αυτονόητη, δεν είναι δεδομένη. Πρέπει σωστά να ενεργείς, για να μην καρδιοπονείς.

Αθήνα 8 Μαρτίου 2002

Γιαπράκια

Υλικά:
Κραμπολάχανα
3 μεγάλα κρεμμύδια
2 πράσα
Δυόσμος
Κόκκινο πιπέρι
Λάδι
Αλάτι
1 κιλό ρύζι

Ασημοχωρίτικα χαμόγελα

Για να χαμογελάς, αλλά και να θιαμαίνεσαι...

Ρώτησα κάποτε το συχωρεμένο Ηλία Γιαννούλη, το μεγαλέμπορο της Κόνιτσας με τα σπιρτόζικα μάτια, γιατί δε φαίνεται στο χωριό, κι εκείνος μου απάντησε:
-Τί να κάνω στο χωριό, εκεί είναι όλοι έξυπνοι...

Διάλογος μεταξύ νύφης και πεθεράς που φανερώνει τα κατάλοιπα της Κατοχής:

-Μάνα τί θα πιεις, τσάι ή χαμομήλι;
Και η πεθερά, μπουχτισμένη από την ανέχεια της Κατοχής, απαντάει επιτακτικά:
-Ούτε τσάι, ούτε χαμομήλι, γάλα θα πιω!

Βασ. Π. Γιαννούλης

Η ατίθαση γίδα

Μια μέρα ο Γιάννης Γεωργίου ξάπλωσε τη γίδα του στη λιθόστρωτη αυλή του σπιτιού του, για να τη σφάξει. Η κακομοίρα βέλαζε πάρα πολύ και τινάζοταν σαν να καταλάβαινε τι την περίμενε. Τη στιγμή εκείνη τον βλέπει ο παππούς του γεροκωστάκης και του λέει:

-Δεν καταλαβαίνεις, Γιάννη, ότι αυτή η γίδα δε θέλει να τη σφάξεις; Παρε καμιά άλλη, ωρέ, που να θέλει...

Ο αγενής βλάχος

Ένας βλάχος πήγε μια φορά στο μαγαζί του Διομήδη του Αριστείδη να πιει καφέ. Αφού τον ήπιε και κάπνισε και το τσιγάρο του, πέταξε τη γόπα στο πάτωμα και την πατούσε να σβήσει. Σηκώθηκε τότε ο Διομήδης εξαγριωμένος και του είπε:

-Η τσιγαροθήκη κουμπάρε, δεν είναι για να αρμέγουν τα γίδια, αλλά για να σβήνουν τα τσιγάρα...

Κι αν κλάψω θα σωθούμε;

Προπολεμικά, έλεγε ο Διομήδης Νούτσης, πήγα να δω τον αδελφό μου στο Βόλο και γύρισα με το καράβι στην Πρέβεζα. Στο δρόμο όμως το καράβι κινδύνεψε από θαλασσοταραχή, κι ενώ όλοι έκλαιγαν κι έσκουζαν, εγώ γελούσα. Τότε με κοιτάει ο καπετάνιος και μου λέει:

- Όλοι κλαίνε κι εσύ γελάς;
- Κι αν κλάψω θα σωθούμε, καπετάνιε; του είπα.

Από το βιβλίο του πρωτ. Τιμ. Χρήστου
«Ασημοχώρι Κόνιτσας, χωριό μου όμορφο καμαρωμένο».

ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΣΥΝΤΑΓΕΣ

Προετοιμασία:

Καθαρίζουμε καλά τα κραμπολάχανα και τα πλένουμε με χλιαρό νερό. Ύστερα τα βάζουμε σε ένα βαρέλι. Για κάθε λάχανο ρίχνουμε ένα πλόχερο αλάτι. Γεμίζουμε ύστερα το βαρέλι με νερό ως πάνω και ρίχνουμε άλλα 10 πλόχερα αλάτι για το νερό. Πριν το κλείσουμε, για να μη μετακινούνται τα κραμπολάχανα πάνω-κάτω, φτιάχνουμε ένα στρογγυλό στεφάνι από κλήμα και το βάζουμε από πάνω. Κάθε Τετάρτη και Παρασκευή σέρνουμε την αρμιά. Ανοίγουμε δηλαδή την κάνουλα του βαρελιού και σε ένα κουβά αδειάζουμε νερό και το ρίχνουμε πάλι μέσα, από πάνω. Αυτό το κάνουμε, για να διαλυθεί το αλάτι.

Τα κραμπολάχανα τα βάζουμε στο

βαρέλι 10 Νοεμβρίου και είναι έτοιμα τη Μεγάλη Σαρακοστή.

Εκτέλεση:

Όταν λοιπόν είναι έτοιμη η αρμιά (τουρσί), βγάζουμε τα λάχανα έξω και κόβουμε τα φύλλα ένα-ένα. Φτιάχνουμε ένα μείγμα με τριμμένα κρεμμύδια και πράσα, δυόσμο, κόκκινο πιπέρι, λάδι και ρύζι και σε κάθε φύλλο βάζουμε από το παραπάνω μείγμα, το τυλίγουμε και τα βάζουμε σειρές-σειρές στην κατσαρόλα. Ρίχνουμε νερό και το βράζουμε για περίπου μία ώρα.

(Τα γιαπράκια τα φτιάχναμε εκείνα τα χρόνια και ήταν σαρακοστιανό φαγητό. Σήμερα δε συνηθίζονται).

Ε. Τ.

Νιοπολαλήματα

Όλα τα ζ' λάπια έναν κερέ

Δεν μπορώ να καταλάβω τι τ' λέει η ερμόγγνωμ' εκεινού τ' ανθρώπη.
Όλ' μέρα πιρβατάει τα όντρα. Το ντ' φέκ' στ'ν πλάτ' και αίντε. Πού
'ναι παλιούρια και δεν τα γύρ'σε. Και να πεις ότ' βαρνάει και τίποτις...
Ούτε έναν τσίντζιρο ποτέ. Τι δεν τ' λέει η γ'ναίκα τ', σκέμπ' το κεφάλ.'

«Ντ' φέκα και καμιά δ' λειά στο σπίτ' ωρέ αντρά», το χαβάτ' αυτός.
«Όλο στα παρμάζια θα γυρνάς; δεν έχ'ς τίποτις άλλο να κάν'ς;» Το
βιολί τ' αυτός. «Να πω ότ' ντουφεκάς και τίποτις, κομμάτια να γέν'...».

«Θα ντουφεκίσω εσένα», τ'ς είπε μια βολά. Το βούλωσε η έρμη.

«Κρύψ' και χούγιαζε τ'ς είπα ιγώ, γιτί σε γλιέπω τεντωμέν' τ'
ανάσ'λα...».

Μια μέρα έχασε το σ'λι. Δυο μέρες γύρναγε τα λόγγα, για να το
βρει.

«Ν' σάφ', του πε 'κειν'. «Θα τόφαγε το ζλάπ'. Μάσ' τ' γνώμ' σ' κάν'
τ' τόπ'. Το 'φαγε και θαραπαύτ'κε».

«Ζλάπ' να φάει εσένα», τ'ς είπε, «όχι το σ'λι». Κι όταν το 'βρε
φαγωμένο, ρίχτ'κε να τ' φάει ζωντανή, γιατί το χρουσούζεψε...

Τι να πεις... Όλα τα ζ' λάπια έναν κερέ είναι...

Ησπειρώτικες παρομίες

- Αν ήταν η δουλειά καλή, την τραγούδαγαν
και στο χορό!
- Αμ' δεν πιρνάει τ' φρόν' μου, τ' ζουρλού πιρνάει!
- Γλυκός ου ύπνους τ'ν αυγή, γυμνός ου κώλους
τ' Λαμπρή!
- Αν ακ'γι ου Θιός τ'ς κρούνις, θα ψόφαγαν τα
γαιδούρια.
- Με τ' αρνιά κουρεύεται, με τα κατσίκια παίζει.
- Πες μ' μι ποιόν τσακώθ'κις, να σ' πω (κι) πόσις
έφαιξ.
- Από ένα σφαχτό δυο τομάρια δε βγαίνουν.
- Όσ' μήνις μι του ρό, του κρασί χουρίς νιρό.
- Κατά τον καιρό και το χορό.
- Έμπα στο χορό, να δούμ' κυρά Μαριώ.
- Γίνκαν και τα π' λια, να φαν την κλουσσαριά.

Από τη συλλογή Δημητρίου Σαλαμάγκα

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Γλωσσάρι «παράγενων» λέξεων των Μαστοροχωριών της Κόνιτσας

Συλλογή - μελέτη Θωκά Σιώρα

μούκας-α-ο, 1) άλαλος, αμίλητος,
βωβός, «μούτος» (β.λ.), 2) μεταφ. ο στό-
χος στο παιχνίδι «φούτσιος» (β.λ.) που
λέγεται και «φίτσιος» (β.λ.) - ετυμ. Αρχ.
Ελλ. «μυκός» (= άφωνος, βουβός, Ιταλ.
Moccio).

μουραφέτ(ι) το, 1) εργαλείο, εξάρ-
τημα, 2) τρόπος εκτέλεσης εργασίας,
3) το ανδρικό μόριο - ετυμ. Τουρκ.
MARAFET (= τέχνη).

μούρλα η, 1) λάσπη, βούρκος, ιλύς,
βόρβορος, 2) η τρέλα - μουρλάινω[=τρε-
λαίνω, βουρλίζω (β.λ.)] - ετυμ. Αρχ. Ελλ.
«μωλυρά» (= απαλή, μαλακή, σαθρή, χαύ-
νος. Λατ. Mollis) > Σερβ. MULJ (= λάσπη).

μούρσια η, 1) ψόφιο κουφάρι σε
σήψη και η δυσοσμία του - ετυμ. Αρχ.
Ελλ. «μόρος» (= θάνατος, Λατ. Mors) >
Βουλγ. MbRSHA και Βλαχ. MARSA (=
Ψωφίμι), 2) ευρωτίαση, μυδών, δηλ. μό-
λυνση και σαπρότητα πληγής, μυδαλέ-
α ακαθαρσία ή κατακάθι, π.χ. η δυσώ-
δης ακαθαρσία των αιδοίων - **μουρσιά-
ζω** (= ευρωτιώ, μυδαίνω) - ετυμ. Αρχ.
Ελλ. «μορύσσω» (= μολύνω, λερώνω)
και νέο Ελλ. «μούργα» (= κατακάθι, α-
μόργη, Λατ. Amurca, Ιταλ. Morchia).

μουρτζάλα η, καρδάρι, καδίσκος τυ-
ροκομίας, πέλλα, αρμεγάδι, γαυλός -
ετυμ. Λατ. MULGEO (= αρμέγω, αλμέγω,
Ιταλ. Murgo) και MULCTRALE (= αλμο-
γεύς, καρδάρα).

μουρτζούλα η, λέρωμα από καπνιά
ή άλλο σκουρόχρωμο υλικό, η μουν-
τζούρα - **μουρτζουλώνω** (= μαυρίζω,
λερώνω, γανώνω, μουντζουρώνω) -
ετυμ. «μούργκος» (β.λ.) ή από το νέο
Ελλ. «μουντζούρα».

μουσιαβέζ(ι)κος-ια-ο, σπανίως **με-
σοιβέζ(ι)κος** - 1) επαμφοτερίζων, ενδιά-
μεσος, ο έχων ενδιάμεση άποψη, ο α-
σταθής ή ευμετάβολος, 2) αμφίβολος,
«μουστρέτσ(ι)κος» (β.λ.) - ετυμ. Αρχ.
Ελλ. «μέσος» (= ο κείμενος μεταξύ, με-
σιανός) και «μεσεύω» (= κείμαι στο μέ-
σον, μένω ουδέτερος) > μεσοιβέζικος
(= ο ευρισκόμενος στο μέσον), και όχι
από το Βεν. Mezovento (= ενδιάμεσος
άνεμος).

μοκιάζω: ποτίζω τη γη μέχρι κορε-
σμού - ετυμ. Παλ. Σλ. MOCA (= έλος)
και MOCITI (= καταβρέχω, υγραίνω).

μόκο(υ) το, σιωπή, βουβαμάρα, τσι-
μουδιά - ετυμ «μούκας» (β.λ.).

μόλ(ι)τσα η, σκώρος, κόπιτσας -
ετυμ. παλ. Σλ. MOLb (= σης, βώτριδα,
σκώρος, Βουλγ. Molec).

μουαμπέτ(ι) το, ευχάριστη συζήτη-
ση για να περνάει η ώρα - ετυμ. Τουρκ.
MUHABBET (= συνομιλία, φιλία, αρμο-
νία).

μούζγκα η, διαβρεγμένη άργιλλος,
πηλός - ετυμ. Παλ. Σλ. MUZGA (=ενά-
ντιος, αντίθετος).

μουζντραβίτσα η, σπάνια **μα(-
ζ)ντραβίτσα ή μπιστραβίτσα** - η ακρο-
χορδών, η μυρμηγκιά, μικροί επιθηλια-
κοί σπίλοι στα δάκτυλα, Σλ. Bradavice
- ετυμ. από το τοπικό «μουζντράβα» (=
αγριοκερασάκι), επειδή με τέτοιο ομοι-
άζει. Η λέξη «μουζντράβα» εκ του Σλ.
MUZ (= αρσενικό, άνδρας) και DrbVA
(=ξύλο), σημαίνει σερνικόξυλο. Άλλου
λέγονται **φεγγαρίτσες**, και βγάζουν
τέτοιες, κατά τοπική δοξασία, όσοι
παρατηρούν το φεγγάρι ή μετρούν τα
άστρα.

μουκαέτ(η)ς ο, ενδιαφερόμενος -
ετυμ. Τουρκ. MUKAET (= ενδιαφέρον).

Ραφαήλ Παπανικολάου

Ο Ραφαήλ Παπανικολάου είναι ένας μικρός Ασημοχωρίτης, ο οποίος υπόσχεται πολλά, όχι μόνο για την οικογένειά του, αλλά και για την κοινωνία γενικότερα. Είναι ένα παιδί πανέξυπνο, ευγενέστατο, γεμάτο ζωντάνια και όνειρα. Όνειρα για τη

ζωή, για τον κόσμο, αλλά και για το Ασημοχώρι... Είναι μόλις 12 ετών και οι γνώσεις του και η ευστροφία του ξεπερνούν κατά πολύ την ηλικία του.

Το Ασημοχώρι το επισκέφτηκε για πρώτη φορά πέρυσι με τους γονείς του Ζήση και Λούλα Παπανικολάου, από την Αθήνα, όπου διαμένουν, και φέτος ήρθε με τον παππού και τη γιαγιά του, Νίκο και Πηνελόπη Γιώτη και έμεινε τριπλάσιο χρόνο, καθότι δε χόρταινε το χωριό. Από τότε δηλώνει ότι θα είναι μόνιμος καλοκαιρινός επισκέπτης του, αλλά και φανατικός αυριανός πρωτεργάτης της προόδου του.

Στο διάστημα που έμεινε στο Ασημοχώρι εξέπληξε τους πάντες με την ευρυμάθειά του, την ετοιμολογία του, αλλά και με το ενδιαφέρον του για τα κοινά. Παρακολουθούσε με προσοχή τα έργα που γίνονταν εκεί, φωτογράφιζε τα πάντα, ρωτούσε για τα πάντα, έλεγε την άποψή του, φρόντιζε για την καθαριότητα του χωριού με προσωπική εργασία αλλά και έπαιζε αχόρταγα με τους συνομηλίκους του. Όσο για το περιοδικό, το "Ξεκοκαλίζει" κάθε φορά και δηλώνει μελλοντικός συνεργάτης του. Προς το παρόν πάντως μας παραχώρησε μια μικρή συνέντευξη, που αξίζει να δημοσιευθεί:

- **Ραφαήλ, σου αρέσει το Ασημοχώρι;**
- Πάρα πολύ. Έχω πάει σε πολλά άλλα ωραία μέρη και σε νησιά, αλλά πουθενά δε βρήκα αυτή την ομορφιά, συνδυασμένη με τη ζεστασιά των ανθρώπων. Για μένα είναι το καλύτερο μέρος του κόσμου.
- **Αυτό ξέρω ότι το λέει ο παππούς σου...**
- Ναι. Και μένα μου το έλεγε, όταν πηγαίναμε κάπου και μου άρεζε ένας τόπος, αλλά τότε δεν το πίστευα. Όταν όμως το γνώρισα για πρώτη φορά, κατάλαβα ότι είχε δίκιο.

- **Πώς αισθάνεσαι όταν έρχεσαι εδώ;**
- Φέτος, όταν ερχόμαστε και πλησιάζαμε στην Αγ. Παρασκευή, η καρδιά μου χτυπούσε πολύ δυνατά. Δε με κρατούσε το κάθισμα. Δεν έβλεπα την ώρα να φτάσουμε.
- **Τι σου αρέσει περισσότερα στο χωριό;**
- Η φύση, η οικειότητα που νιώθεις με όλους τους ανθρώπους και η ελευθερία.
- **Από τι πιστεύεις ότι έχει περισσότερο ανάγκη αυτός ο τόπος;**
- Από περισσότερο κόσμο, από περισσότερη καθαριότητα και από περισσότερο παραδοσιακό χρώμα. Το άσπρο που έχουν μερικά κτίσματα και το τσιμέντο δεν πρέπει να υπάρχουν· πρέπει να κυριαρχεί η πέτρα.

- **Τι γνώμη έχεις για τους Ασημοχωρίτες;**
- Είναι καταδεκτικοί και φιλόξενοι.
- **Θα ήθελες στο μέλλον να ασχοληθείς ενεργά με το χωριό;**
- Πολύ. Όπως, παράδειγμα, μέσα από το Σύλλογο ή από οποιοδήποτε άλλο πόστο. Νομίζω ότι όλοι πρέπει να προσφέρουμε στο χωριό.
- **Τι σκοπεύεις να γίνεις, όταν μεγαλώσεις;**
- Δεν έχω σκεφτεί ακριβώς· πάντως θα ή-

θελα να ακολουθήσω ένα επάγγελμα που να προσφέρει στην κοινωνία.

- **Ποια είναι τα χόμπι σου;**

- Οι συλλογές και η ζωγραφική. Ιδίως η αγιογραφία.

- **Τώρα κάτι άλλο. Πού πιστεύεις ότι οφείλεται η μεγάλη διάδοση των ναρκωτικών;**

- Στην ανεργία, στην κακή ενημέρωση, και στην έλλειψη καλού παραδείγματος από τους μεγάλους. Πολλά παιδιά σήμερα δεν έχουν πάρει από τους γονείς τους ή από το σχολείο αυτά που λέγονται αξίες της ζωής, όπως πατρίδα, θρησκεία, οικογένεια κ.ά. Δεν έχουν σκοπό στη ζωή. Και οι αξίες είναι ένας σκοπός...

- **Ο κόσμος σήμερα έχει αλλοτριωθεί κατά πολύ και τα κακά που συμβαίνουν είναι πολλά. Πού πιστεύεις ότι οφείλεται το γεγονός;**

- Μία αιτία είναι ο μεγάλος συνωστισμός στις πόλεις και η απομάκρυνση από τα ήθη και τις παραδόσεις. Αποτέλεσμα ήταν αποξένωση και αποτέλεσμα της αποξένωσης η κακία.

- **Πιστέυεις στο Θεό, Ραφαήλ;**

- Βεβαίως.

- **Τι είναι αυτό που σε κάνει να πιστεύεις;**

- Η ίδια η φύση. Βλέποντας αυτό το τέλειο δημιούργημα γύρω σου, πώς μπορείς να πιστέψεις ότι έγινε μόνο του; Όταν βλέπεις έναν ωραίο πίνακα, λες ποτέ ότι αυτός ο πίνακας έγινε μόνος του; Όχι· κάποιος τον έφταιξε. Έτσι και τη φύση, κάποιος ανώτερος νους την έφταιξε. Κι αυτός είναι ο Θεός.

Μια καινούρια σελίδα για το Ασημοχώρι

Το Τοπικό Συμβούλιο Ασημοχωρίου, την τετραετία που κύλησε, λειτούργησε άψογα και υποδειγματικά. Και δε θα το κρίνουμε για το έργο που πρόσφερε στο χωριό ως όργανο του Δήμου, που κι αυτό ήταν σημαντικό, αλλά για κάποια άλλα πράγματα, που τα θεωρούμε πολύ πιο σπουδαία για το Ασημοχώρι και τα χωριά της περιοχής γενικότερα στην κατάσταση που περιήλθαν σήμερα.

Αλήθεια τι αξία έχουν τα έργα υποδομής, οι εξωραϊσμοί και οι προσπάθειες όλες, όταν με την κακή συμπεριφορά μας, με τις απαράδεκτες νοοτροπίες και τις στενοκεφαλίες μας απωθούμε τον κόσμο και ιδιαίτερα τους νέους από τα χωριά; Τι αξία έχει η παρουσία μας σε κέντρα εξουσίας και σε θέσεις εκτελεστικές, όταν με την τακτική μας ανακόπτουμε καινούριες πρωτοβουλίες, δημιουργούμε έριδες ή ακόμη μας λείπει η ευαισθησία ή το μεράκι για κάθε τι που φτιάχνουμε;

Οι Τοπικοί μας, μέσα από το νέο θεσμό που επέβαλε ο «Καποδίστριας» επέδειξαν ένα καινούριο πνεύμα, αυτό ακριβώς που έχουν ανάγκη σήμερα τα χωριά μας: Ενωτικό και φιλοπρόσδοπο πνεύμα, υπευθυνότητα, διαφάνεια, μακριά από παλιές νοοτροπίες και μικροπολιτικές, ανιδιοτέλεια και προπαντός ευαισθησία στον παλμό της νεολαίας. Με το ίδιο όμως πνεύμα εργάστηκαν και με τη δεύτερη ιδιότητα που συμβαίνει να έχουν, την ιδιότητα της Επιτροπής Βοσκοτόπων, και γι' αυτό έφτιαξαν σημαντικά έργα στο χωριό, ενώ διοργάνωσαν, σε άψογη συνεργασία με το Σύλλογο Αθηνών, αξιόλογες πολιτιστικές εκδηλώσεις, κερδίζοντας έτσι την εκτίμηση και την εμπιστοσύνη των χωριανών, ιδίως των νέων.

Οι τρεις Τοπικοί μας, Αριστείδης Στεργίου, Νίκος Στεργίου και Βασίλης Δ. Στεργίου, άνοιξαν μια καινούρια σελίδα για το Ασημοχώρι. Αυτή τη σελίδα πρέπει, όχι μόνο να τη διαφυλάξουμε αναλλοίωτη, αλλά και να τη βελτιώσουμε ακόμη περισσότερο, αν θέλουμε να πετύχουμε αυτό που, υποτίθεται, επιθυμούμε όλοι: **Την επιβίωση και την προκόπη του χωριού μας.**

Χάρης Καλτσούνης

Ένας καλός επιχειρηματίας, ένας γυνήσιος πατριώτης

Στο φετινό ετήσιο χορό του Ασημοχωρίου που πραγματοποιήθηκε το Μάρτιο του 2002, ο Σύλλογος μας διέθεσε με κλήρωση στον Ασημοχωρίτη Βασίλη Κ. Νάτση ένα αυτοκίνητο OPEL corsa, το οποίο ήταν προσφορά της Αντιπροσωπίας αυτοκινήτων OPEL «ΚΑΛΤΣΟΥΝΗΣ». Το γεγονός αποτέλεσε μεγάλη έκπληξη για όλους, γιατί ήταν κάτι ασυνήθιστο για τα δεδομένα των συλλόγων, αλλά και συγκίνησε βαθύτατα με το μέγεθος της προσφοράς.

Ποιος όμως είναι ο Χάρης Καλτσούνης που έκανε αυτή την ευγενική χειρονομία προς το σύλλογό μας; Αξίζει πραγματικά να τον γνωρίσουμε, γιατί το πρόσωπο αυτό αποτελεί ένα εξαιρετικό παράδειγμα προς μίμηση.

O Χάρης Καλτσούνης είναι συμπατριώτης μας. Γεννήθηκε στην Άνω Κλειδωνιά Κόνιτσας και είναι ένας ένθερμος πατριώτης και ένας επιτυχημένος επιχειρηματίας. Έφυγε από το χωριό του πριν από 43 χρόνια και ήρθε στην Αθήνα, όπου και ξεκίνησε να εργάζεται στην Αντιπροσωπία της OPEL. Η πορεία του στην Εταιρεία χάρη στην εργατικότητα και την ευστροφία του ήταν συνεχώς ανοδική κι έφτασε το 1979, από υπάλληλος, να εξελιχθεί σε επιχειρηματία.

Από τα πρώτα χρόνια το όνομά του κυριάρχησε μέσα στην OPEL, αφού με τις συνεχείς συμμετοχές του στα ράλι και με τις αλλεπάλληλες επιτυχίες του ανέβασε το όνομα της OPEL στα ύψη.

Σήμερα οι πωλήσεις των αυτοκινήτων OPEL εί-

Ο Χάρης Καλτσούνης

vai ανάμεσα στις πρώτες προτιμήσεις των καταναλωτών και σ' αυτό ο Χάρης Καλτσούνης, με το εμπορικό του πνεύμα και τη μεθοδικότητα, συνέβαλε τα μέγιστα. Η επιχείρηση «OPEL ΚΑΛΤΣΟΥΝΗΣ» είναι μία από τις ταχύτατα αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις στο χώρο του αυτοκινήτου με την ιδιότητα του επίσημου διανομέα της OPEL HELLAS και έχει επεκταθεί τα τελευταία χρόνια σε όλους τους τομείς της επιχειρηματικής δραστηριότητας του συγκεκριμένου χώρου.

Σήμερα η εταιρεία διαθέτει στεγασμένες εγκαταστάσεις συνολικής έκτασης 9.000 τ.μ. στο σύνολο των καταστημάτων της. Το δίκτυο της αριθμεί 10 διαφορετικά σημεία εξυπηρέτησης, στα οποία συμπεριλαμβάνονται κεντρικά γραφεία, εκθέσεις, μονάδες ανταλλακτικών Masterfit (Μονάδα Άμεσης Εξυπηρέτησης) και η νέα Κάθετη Μονάδα - Κέντρο Διανομής Αυτοκινήτων.

Σίγουρα στην αλματώδη αυτή ανάπτυξη και τις επιτυχίες αυτές πρωτεύοντα ρόλο έπαιξαν η ίδια η OPEL, το στελεχικό δυναμικό της εταιρείας, η ποιότητα των προσφερομένων προϊόντων και υπηρεσιών σε συνάρτηση με τις καλές τιμές, όμως

η εμπειρία, η γνώση και το ταμπεραμέντο του Χάρη Καλτσούνη έπαιξαν το δικό τους καθοριστικό ρόλο στην ανοδική πορεία της Εταιρείας. Τα ειδικά προγράμματα, οι ειδικές τιμές και οι εκπτώσεις, τα ειδικά προγράμματα ανταλλαγής αυτοκινήτων, η οδική βοήθεια Opel assistance, τα δώρα και τα αξεσουάρ, τα ειδικά προγράμματα χρηματοδότησης, καθώς και το πρόγραμμα εισαγωγής και πώλησης μεταχειρισμένων αυτοκινήτων με τις μεγαλύτερες εγγυήσεις και διευκολύνσεις, έχουν την προσωπική του σφραγίδα.

Εμείς όμως, εκτός από το πρόσωπο του καλού επιχειρηματία διακρίναμε στο Χάρη Καλτσούνη και ένα άλλο πρόσωπο. Το πρόσωπο του καλού πατριώτη, του γυνήσιου Ηπειρώτη που έχει αποτυπωμένες πάνω του την αγάπη για τη γενέτειρα και τη διάθεση για προσφορά και ευεργεσία. Ενδιαφέρεται για ο, τιδήποτε έχει σχέση με την Ήπειρο και ιδιαίτερα για την επαρχία της Κόνιτσας και χαίρεται, όταν συναντάει πατριώτες, όταν γνωρίζει ανθρώπους που αγωνίζονται για τον τόπο τους.

Ο Χάρης Καλτσούνης σε μια από τις συμμετοχές του στα ράλι με την OPEL

Η χειρονομία που έκανε να χαρίσει στο σύλλογό μας ένα αυτοκίνητο, προκειμένου να κληρωθεί στη χοροεσπερίδα μας, ήταν ένα δείγμα αυτής της ευαισθησίας του. Διέκρινε στο σύλλογό μας την αγωνιστικότητα και το πάθος του για τη γενέθλια γη, συγκινήθηκε και θέλησε να την επιβραβεύσει...

Εμείς τι να πούμε μπροστά σ' αυτή την αγάπη;... Τον ευχαριστούμε θερμά και του ευχόμαστε από βάθους καρδίας να έχει πάντα επιτυχίες και προόδους στη ζωή του, υγεία και οικογενειακή ευτυχία και ο Θεός να του το ανταποδίδει εκατονταπλάσια.

«ΤΑ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΑ»

Να βγούμε από το καβούκι μας πριν αυτό γίνει κελλί...

Ιωάννης Χρ. Γιαννάκενας, Εκδότης

Η ολέθρια για την Ελλάδα πορεία, που έχουν χαράξει οι κυβερνώντες με την ανοχή και συχνά συμπόρευση της αξιωματικής αντιπολίτευσης, δεν έχει τέλος.

Η εθνική κυριαρχία ως πρωταρχικός σκοπός της εξωτερικής πολιτικής αλλά και η κοινωνική συνοχή ως άξονας της εσωτερικής πολιτικής φθίνουν συνεχώς.

Καθημερινά, η διεθνιστική-παγκοσμιοποιητική πρακτική του Ελλαδικού δικομματισμού ανοίγει νέες κερκόπορτες στη Μητρόπολη του Ελληνισμού, στην καρδιά του έθνους, την ΕΛΛΑΔΑ.

Η υπερψήφιση από τη Βουλή του απαράδεκτου νομοσχεδίου για τη μετανάστευση αποτελεί καθοριστικό βήμα αλώσεως της παραδοσιακής και ενιαίας ελληνικής κοινωνίας.

Νομιμοποιεί άμεσα μεγάλο μέρος των 1.500.000 λαθρομεταναστών που ζουν στην χώρα μας, και δίδει τη δυνατότητα ετησίως να νομιμοποιούνται και οι υπόλοιποι.

Βάσει δε της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και της συνθήκης του Άμστερνταμ που είναι «προέκταση» της Σέγκεν, οι μετανάστες στην Ε.Ε. δικαιούνται να φέρουν κοντά τους ανεμπόδιστα τις οικογένειές τους. Αυτό σημαίνει πως στα επόμενα χρόνια οι 1.500.000 νόμιμοι μετανάστες θα πολλαπλασιάζονται άμεσα επί τέσσερα, δηλ. 6.000.000 - ΕΞΙ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ!!!

Οι έχοντες δε συμπληρώσει 10ετία γίνονται ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΣ με όλα τα νόμιμα δικαιώματα...

Σκεφθείτε πως το μεγαλύτερο μέρος των λαθρομεταναστών ήρθε στην Ελλάδα τα έτη 1990-1994 και εδώ μεγάλωσαν οικογένειες.

Αυτό σημαίνει πως στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 η Ελλάδα κινδυνεύει να έχει τουλάχιστον 1.000.000 «αλλοδαπούς» ψηφοφόρους, που βεβαίως ΟΥΤΕ ΕΛΛΗΝΕΣ αλλά ΟΥΤΕ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΟΡΘΟΔΟΞΟΙ θα είναι.

Η πρόσφατη απογραφή φανέρωσε πολλές αλήθειες που επιβεβαιώνουν το πρόβλημα.

Είναι τουλάχιστον αφελείς, εάν όχι και συνένοχοι, όλοι εκείνοι οι συμπολίτες μας, οι οποίοι δε «βλέπουν» πως η Ελληνική Βουλή τα ερχόμενα χρόνια θα έχει «πλούσια» παρουσία ΑΛΒΑΝΩΝ (και όχι μόνο) βουλευτών, οι οποίοι θα συνεργάζονται εάν όχι και θα βρίσκονται κάτω από την «προστασία» των λοιπών μουσουλμάνων της Θράκης, οι οποίοι είναι η εμπροσθοφυλακή του τουρκικού επεκτατισμού σε βάρος της Ελλάδος. Η εκλογική τους συνεργασία είναι θανάσιμη απειλή για την Ελλάδα.

Αποτελεί δε σοβαρότατη εξάπλωση του ισλαμικού τόξου στην ελληνική επικράτεια· οδεύουμε με μαθηματική ακρίβεια σε κοσοβοποίηση της Βορεί-

ου Ελλάδος... από την Ηγουμενίτσα εως τον Έβρο.

Η απολύτως ελεύθερη διακίνηση των Νατοϊκών στρατευμάτων προς Σερβία δείχνει και το βαθμό απεμπόλησης της εθνικής κυριαρχίας στο χώρο αυτό.

Είναι και αυτό μία ακόμη κερκόπορτα.

Συμπατριώτες

Αυτή είναι η Ελλάδα που ονειρεύεστε για σας και για τα παιδιά σας; Αυτή την Ελλάδα θέλετε να παραδώσετε στην επόμενη γενιά Ελλήνων; Σε μία τέτοια Ελλάδα θέλετε νά ζείτε;

Εάν ναι, τότε δεν έχω τίποτα να σας πω, διότι απευθύνομαι μόνο στους κληρονόμους και συνεχιστές του Ελληνισμού.

Απευθύνομαι σ' εσάς που θέλετε το στολίδι της παγκόσμιας ιστορίας και πολιτισμού, να συνεχίσει να διατηρεί, να βιώνει και να δημιουργεί.

Απευθύνομαι σ' εσάς που η χολή και ο ιός του γενιτσαρισμού δεν εμβόλιασε ακόμη.

Συμπατριώτες

Μόνο ένας τρόπος υπάρχει να επιβιώσουμε ως 'Έλληνες στην ίδια μας την πατρίδα, και αυτός δεν είναι άλλος από το να ΑΝΤΙΔΡΑΣΟΥΜΕ. Ο καθένας μας με τον τρόπο που μπορεί, στο βαθμό που μπορεί, λίγο η πολύ. Αλλά αυτό που μπορεί να δώσει, να το δώσει.

'Όλοι μαζί κάτι θα κάνουμε. Πρέπει όμως να βγούμε από το «καβούκι» μας. «Καβούκι» αδυναμίας, εγωισμού, φόβου ή αδράνειας, δεν έχει σημασία. Σημασία έχει να βγούμε από το καβούκι, πριν αυτό γίνει κελλί, και τότε θα είναι αργά. Μαζί πρέπει να κτίσουμε τη θωράκιση της πατρίδας, πέτρα-πέτρα, σε κάθε γωνία της Ελλάδος, από την Ήπειρο ως την Κρήτη και την Κύπρο.

Δεν υπάρχουν μαγικά ραβδιά και μαγικές συνταγές, αυτά βρίσκονται στα παραμύθια.

Εμείς βιώνουμε την Ελληνική Ιστορία και αυτή γράφεται με αγώνες λίγων που έγιναν πολλοί.

Αυτός είναι ο δρόμος της επιβίωσης και αυτόν το δρόμο πρέπει να ακολουθούμε.

Αυτό που "αγγίζει" την πολιτική εξουσία, είναι η κατακραυγή και το "μαύρισμα" την ημέρα εκλογών. Δεν αρκεί επί τέσσερα χρόνια να είμαστε όλοι κοψοχέρηδες και την ημέρα των εκλογών να πηγαίνουμε και να τους επιβραβεύουμε.

'Άλλος δρόμος δεν υπάρχει... 'Άλλος χρόνος δεν υπάρχει...

Εάν μέσα στα επόμενα χρόνια δεν οργανωθεί μιά πραγματική και ουσιαστική ΕΘΝΙΚΗ και ΛΑΪΚΗ ΑΜΥΝΑ, τότε το κρίμα στους ώμους μας, ΟΛΩΝ ΜΑΣ. ☐

ΕΙΛΗΣΕΙΣ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΣΧΟΛΙΑ

Μνημόσυνο Βασιλείου Χρήστου στο Ασημοχώρι

Με την ευκαιρία της συμπληρώσεως 8 χρόνων από το θάνατο του μεγάλου ευεργέτη της επαρχίας μας Βασίλη Κ. Χρήστου ο Σύλλογος Ασημοχωρίτων Αττικής «Η ΠΡΟΟΔΟΣ» τέλεσε στο Ασημοχώρι μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως της ψυχής του.

Στο μνημόσυνο προσκλήθηκαν να παρευρεθούν οι κάτοικοι του Ασημοχωρίου, Βούρμπιανης, Γοργοποτάμου και Χιονιάδων, καθώς και οι αρχές του Δήμου Μαστοροχωρίων. Και πράγματι, παρά το γεγονός ότι την ημέρα εκείνη έβρεχε καταρρακτωδώς, πλήθος συντοπιτών από τα παραπάνω χωριά έσπευσαν να συμπροσευχθούν και να τιμήσουν τη μνήμη του μεγάλου ευεργέτη μας.

Μετά την τελετή παρατέθηκε γεύμα σε όλους τους προσκεκλημένους στο ξενοδοχείο του Ασημοχωρίου, οι οποίοι και έμειναν απόλυτα ικανοποιημένοι από την άρτια οργάνωση και τη φιλοξενία.

Προ του γεύματος ο Γενικός Γραμματέας του Συλλόγου Στέφανος Νούτσης εκφώνησε τον

ακόλουθο εμπνευσμένο λόγο, καθώς και ένα ποίημα, το οποίο έγραψε στη μνήμη του Βασίλη Χρήστου:

«Το 1979 ως πρόεδρος που ήμουν του Συλλόγου μας σε μία συγκέντρωση του ξενοδοχείου των Αθηνών «Στάνλεϋ» είπα: «Γιατρέ Βασίλη Χρήστου, μη στενοχωρείσαι που δεν έχεις παιδιά. Έχεις ένα μονάκριβο και όχι νόθο παιδί. Έχεις το γνήσιο παιδί που είναι δημιούργημά σου και που λέγεται ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ Η “ΠΡΟΟΔΟΣ”».

Συγκινήθηκε πολύ και αμέσως σηκώθηκε και είπε: «Το παιδί μου είναι ο Σύλλογος, που τον ίδρυσα το 1925 και σ' αυτόν θα αφήσω όλη την περιουσία μου». Αυτό ακριβώς έκανε και που το έγραψε και στη διαθήκη του και τα απομνημονεύματα: «Αφήνω την περιουσία μου στο Σύλλογο Ασημοχωρίτων, το μοναδικό παιδί μου».

Υπήρξε ο αείμνηστος γιατρός φλογερός πατριώτης και αγάπησε τη γενέθλια γη όσο κανείς άλλος. Έκανε εν ζωή πάμπολλες αγαθοεργίες και ενίσχυσε πολλούς συγχωριανούς, πατριώτες και Ηπειρώτες γενικότερα, βοήθησε πολλούς νέους να σπουδάσουν και να αποκατασταθούν επαγγελματικώς.

Υπήρξε από τα ιδρυτικά μέλη της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας το 1937. Ο γιατρός αντιλήφθηκε το ταλέντο του Αλέκου Κιτσάκη και τον βοήθησε, παρέχοντας σ' αυτόν στέγη και τροφή για ένα περίπου χρόνο, σ' αυτόν που, εν συνεχεία, έγινε ο μεγαλύτερος τραγουδιστής των ηπειρώτικων τραγουδιών.

Ο γιατρός υπήρξε μέλος της επιτροπής επιφανών Ηπει-

ρωτών της Αθήνας, η οποία επισκέφθηκε επανειλημμένως τον τότε πρωθυπουργό Γεώργιο Παπανδρέου και ζήτησε να ίδρυσε το Πανεπιστήμιο των Ιωαννίνων. Ο Παπανδρέου επιγραμματικά τους έλεγε: «Η δασκαλομάνα Ήπειρος δικαιούται το Πανεπιστήμιο» και το ίδρυσε. Τη ρήση αυτή του Παπανδρέου μας την έλεγε συχνά ο γιατρός.

Ένα από τα πολλά καλά που έκανε ο γιατρός στην περιοχή μας ήταν η προσωπική οικονομική συμβολή του, καθώς και οι αποφασιστικές ενέργειές του εις τους αρμόδιους για να επαναλειτουργήσει τη 10ετία του 1970 το οικοτροφείο-Γυμνάσιο της Βούρμπιανης.

Σ' αυτές του τις ενέργειες τον βοήθησε αποφασιστικά ο αείμνηστος Βουρμπιανίτης Κώστας Λάλος-Δημάρατος.

Ανέφερα ελάχιστα από τα πολλά καλά που έκανε ο γιατρός στην περιοχή μας και την Ήπειρο.

Σήμερα που τιμάμε τη μνήμη του εύχομαι να φτερουγίζει η ψυχή του πέριξ ημών, για να χαίρεται και να αγάλλεται».

Στη συνέχεια απήγγειλε ένα ποίημα, το οποίο έγραψε ο ίδιος, στη μνήμη του Βασίλη Χρήστου:

«Αείμνηστε ευεργέτη μας Βασίλη Χρήστου,
φτωχόπαιδο ξεκίνησε απ' το Ασημοχώρι,
για να όρθεις στην Αθήνα, τύχη να βρεις τον βίου
κι' έβαλες στόχους υψηλούς στης ζωής το ανηφόρι.

Στης Παλλάδος το Άστυ, όταν ήλθες μόνος,
τα εμπόδια εσένα δεν πτοήσαν,
στον Κωνσταντή πατέρα σου είπες πως ένας ήτανε ο πόθος,
τα μονοπάτια του Ιπποκράτη εσένανε τραβούσαν.

Κόποι, θυσίες, βάσανα και εμπόδια
δεν μπόρεσαν εσέ να ξεστρατίσουν.
Διάλεξες δρόμο δύσκολο να λάβεις τα εφόδια,
μέγας γιατρός εγίνηκες και έκανες έργα να σε δοξάσουν.

Κι αν τόσο υψηλά ανέβηκες, όπως ο αετός στην Όρλα,
κι έγινες ξακουστός γιατρός στο μέγα της Παλλάδος Άστυ,
καθόλου δεν εξέχασες το χωριουδάκι σου, πάνω απ' όλα,
κι' έδειξες αγάπη περισσή, αφήνοντας σ' αυτό όλα σου τα πλούτη».

Από επίσκεψη του Βασ. Χρήστου (στο κέντρο με το καπέλο) στο Ασημοχώρι το 1982

Εκδηλώσεις στο Ασημοχώρι

ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΑ
2002

Η Κίνηση Νέων Ασημοχωρίου, με χορηγό το Κεφ. Αυτοτελούς Διαχείρισης Βασ. Χρήστου και σε συνεργασία με το Τοπικό Συμβούλιο Ασημοχωρίου πραγματοποίησε τον Αύγουστο, στο Ασημοχώρι, μέσα στα πλαίσια των πολιτιστικών εκδηλώσεων «ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΑ 2002» δύο αξιόλογες εκδηλώσεις, οι οποίες έδωσαν την ευκαιρία σε δεκάδες νέους των Μαστοροχωρίων να συνευρεθούν, να συμπροβληματιστούν για θέματα της περιοχής μας, αλλά και να διασκεδάσουν μαζί κάτω από λαϊκούς και παραδοσιακούς ρυθμούς.

Συγκεκριμένα:

Λαϊκή βραδιά

Στις 12 Αυγούστου το βράδυ πραγματοποιήθηκε στο πάρκο του Ασημοχωρίου η γνωστή πλέον σε όλη την περιοχή «λαϊκή βραδιά» με λαϊκή ορχήστρα από τα Γιάννενα, στην οποία συμμετείχαν πάνω από πεντακόσια άτομα απ' όλα τα Μαστοροχώρια.

Οι νέοι μας κάτω από τη χαρά της αδελφοποίησης που οι ίδιοι απεργάστηκαν, χόρεψαν και ξεφάντωσαν με λαϊκούς, ρεμπέτικους, αλλά και ηπειρώτικους ήχους, καθότι η ορχήστρα διέθετε κλαρίνο και δημοτικό τραγουδιστή. Παρ' όλο βέβαια που η βροχή αργά τη νύχτα τους τα χάλασε, πρόφτασαν να αποκομίσουν μια μοναδική εμπειρία και να ανανεώσουν με χαρά το ραντεβού τους για του χρόνου.

Το γευστικό μέρος της βραδιάς φρόντισε ο Σύλλογος Αθηνών, ο οποίος είχε προμηθευτεί πάνω από χίλια σουβλάκια και λουκάνικα, τα οποία διατέθηκαν σχεδόν όλα. Σημειωτέον δε ότι, με τα έσοδα των εκδηλώσεων και με τη φροντίδα του Τοπικού Συμβουλίου, θα αγοραστούν πρόσθετα τραπέζια και καρέκλες, προκειμένου να υπάρχει επάρκεια από αυτά στις πολιτιστικές και κοινωνικές εκδηλώσεις του Ασημοχωρίου.

Η νεολαία αγκαλιασμένη διασκεδάζει

Η ψησταριά του πάρκου κρατά καλά...

Η Συνάντηση Νεολαίας

Την άλλη μέρα το απόγευμα πραγματοποιήθηκε στον ίδιο χώρο η Συνάντηση Νεολαίας Μαστοροχωρίων με τον ίδιο χορηγό και τους ίδιους συνδιοργανωτές. Η εκδήλωση ήταν συνέχεια της περσινής συνάντησης, όπου νέοι από τα περισσότερα Διαμερίσματα του Δήμου μας συναντήθηκαν, για να συζητήσουν με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλους φορείς για τα καυτά προβλήματα της περιοχής μας.

Η εκδήλωση άνοιξε με το σύντομο, αλλά περιεκτικό και εμπνευσνένο χαιρετισμό του προέδρου του Συλλόγου Ασημοχωριτών κ. Κώστα Νούτση, ο οποίος ήταν ο εξής:

Ο πρόεδρος του Συλλόγου Κώστας Νούτσης και οι παρουσιάστριες (από αριστερά Νατάσα Νούτση, Μαρία Θεολόγου, Αθηνά Στεργίου)

«Κύριε Αντιδήμαρχε του Δήμου Μαστοροχωρίων, κύριε Δήμαρχε του Μετσόβου, κύριοι Διοικητές του Αστυνομικού Τμήματος και Συνοριοφυλακής, συμπατριώτισσες και συμπατριώτες, ως πρόεδρος του Συλλόγου Ασημοχωριτών Αθηνών, σας καλωσορίζω στο Ασημοχώρι μας,

Όπως γνωρίζετε, τα χωριά μας, τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας, τα οποία ανέπτυξαν μια ιδιαίτερη πολιτιστική ταυτότητα μέσα στο χρόνο, βιώνουν τους τελευταίους καιρούς τον κίνδυνο εξαφάνισής τους.

Σήμερα είναι μια μέρα χαράς για όλους μας, γιατί βλέπουμε τους νέους μας να συνεχίζουν την παράδοση και να πρωτοστατούν για την σωτηρία των χωριών μας.

Γιορτάζουμε σήμερα την έκδοση του βιβλίου «Μαστοροχώρια στο χώρο και στο χρόνο». Το βιβλίο περιλαμβάνει τις υπέροχες ομιλίες (εισηγήσεις και συμπεράσματα) από την 1η Συνάντηση Νεολαίας Μαστοροχωρίων που έγινε στο Ασημοχώρι τον Αύγουστο του 2001. Την έκδοση του βιβλίου χρηματοδότησε ο Δήμος Μαστοροχωρίων και επιμελήθηκε ο εκλεκτός συγχωριανός μας κ. Δημήτρης Γεωργάκης με το διακεκριμένο φιλόλογο κ. Χρήστο Ανδρεάδη, τους οποίους και ευχαριστούμε θερμά.

Τιμούμε ιδιαίτερα το προηγούμενο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου μας και τον απελθόντα πρόεδρο κ. Βασίλη Γιαννούλη. Δεν ξεχνάμε ότι ο χώρος αυτός, που συγκέντρω-

Τη Συνάντηση
Νεολαίας Μαστοροχωρίων

ΤΑ ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΑ
ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ

Εποχής των συγχρόνων των νεονεούς συνέδεσης

Λαζαρούδη - Αεγάλεως 2001

σε όλους μας χθες και σήμερα, διαμορφώθηκε χάρη στις δικές του προσπάθειες σε οικόπεδα που παραχωρήθηκαν από τους συγχωριανούς μας: Ηλία Τσεπέλη, Μαίρη Γεωργίου, Νίκο Γ. Γεωργίου, Νίκο Γιώτη, τους οποίους ευχαριστούμε και από τούτη τη θέση.

Θερμά ευχαριστούμε όλους εσάς τους συντοπίτες, που με την ένθερμη παρουσία σας και την επιμονή σας να ζήτε στον ευλογημένο αυτό τόπο, δίνετε ζωή στα ακριτικά χωριά μας και συντηρείτε την παράδοση. Αν θέλουμε να διατηρήσουμε την εθνική μας ταυτότητα, πρέπει να συνεχίσουμε τις παραδόσεις μας, να διασώσουμε την πολιτιστική μας κληρονομιά και να τη μεταβιβάσουμε και στα παιδιά μας.

Η τύχη ενός τόπου εξαρτάται από τις ιδέες που έχουν οι νέοι του, όπως έλεγε και ο Γκάιτε. Και οι νέοι των Μαστοροχωρίων έχουν ζωντάνια, ζήλο, οράματα, ρίζες στην ιστορία και τον πολιτισμό του τόπου. Και είμαστε αισιόδοξοι και περήφανοι γι' αυτούς.

Και τώρα το λόγο έχουν οι ίδιοι».

Στη συνέχεια χαιρέτισαν τη Συνάντηση οι αντιδήμαρχοι κ.κ. Βασίλης Ντίνης και Κύρκας Γκόσιος ως εκπρόσωποι του Δήμου, ο υποψήφιος Νομάρχης κ. Αλέκος Καχριμάνης και ο Διοικητής του Τμήματος Συνοριοφυλακής κ. Παπιγκιώτης.

Κατόπιν η συντονίστρια της εκδήλωσης Μαρία Θεολόγου έκανε την παρουσίαση του βιβλίου, τονίζοντας μεταξύ άλλων ότι σκοπός της εκδόσεώς του ήταν να παρουσιαστούν ενοποιημένες οι εργασίες του περιστού νεανικού συνεδρίου, προκειμένου να διαδοθούν ευρύτερα οι απόψεις και οι προτάσεις των νέων, με την ελπίδα να ευαισθητοποιηθούν όσο το δυνατόν περισσότεροι φορείς και να προκύψει ό,τι καλύτερο για τα χωριά μας.

Στη συνέχεια αναγνώσθηκαν από τις δύο παρουσιάστριες Αθηνά Δ. Στεργίου και Νατάσα Νούτση οι προτάσεις του βιβλίου και έγινε εκτενής διάλογος μεταξύ των νέων, εκπροσώπων του Δήμου και του Διοικητού του Τμήματος Συνοριοφυλακής. Συνοπτικά οι θέσεις του Δήμου και του Τμήματος Συνοριοφυλακής υπήρξαν οι εξής:

Μερικοί από τους επισήμους της βραδιάς

Όσον αφορά τους νέους: Ο Δήμος έχει κάνει πρόταση για δημιουργία αθλητικού κέντρου στο Σαραντάπορο με κοι-

Μικροί και μεγάλοι παρακολουθούν με ενδιαφέρον τις εργασίες της συνάντησης

νοτική χρηματοδότηση, για δημιουργία κέντρων νεότητας, για την απόκτηση λεωφορείου και μπορεί να βοηθήσει στο στήσιμο σελίδας των νέων στο internet.

Όσον αφορά την ασφάλεια: Η περιοχή μας έχει δεχτεί ένα μεγάλο κύμα λαθρομετανάστευσης και τα τελευταία τρία χρόνια έχουν συνολικά συλληφθεί 9.000 άτομα. Το μείζον θέμα

Τα λυγερόκορμα κορίτσια του Ασημοχωρίου και της Οξιάς ανοίγουν το χορό

Το συγκρότημα του Κώστα Χαλκιά εν δράσῃ

της περιοχής που εγκυμονεί κινδύνους είναι η διακίνηση ναρκωτικών και σε αυτό θεωρείται απαραίτητη και η συνεργασία των κατοίκων, προκειμένου να βοηθηθεί το έργο της Συνοριακής Φύλαξης.

Όσον αφορά το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος: Ο Δήμος συνεργάζεται κάθε χρόνο με την Πυροσβεστική, ώστε σε 3-4 σημεία του Σαραντάπορου να γίνουν λίμνες. Με τη συνεργασία των κατοίκων μπορεί να γίνει και σώμα εθελοντών για τη δασοπυρόσβεση. Σύμφωνα με την Πυροσβεστική Κόνιτσας ο σταθμός της Κόνιτσας επαρκεί και καλύπτει και τα Μαστοροχωρία. Για τα σκουπίδια έχει γίνει προσπάθεια δημιουργίας 4-5 σκουπιδότοπων, καθώς ανά είκοσι χιλιάδες κατοίκους αντιστοιχεί ένας χώρος υγειονομικής ταφής (χυτά), οπότε δεν προβλέπεται για το Δήμο Μαστοροχωρίων. Μουσείο Φυσικής Ιστορίας προβλέπεται να γίνει στο Πληκάτι.

Όσον αφορά την ανάπτυξη της περιοχής: Έχουν δοθεί τα τελευταία χρόνια περίπου 2,6 δις, που διατέθηκαν για έργα στη συγκοινωνία, τα δάση, τη γεωργία και τον πολιτισμό. Στόχος του Δήμου είναι η ήπια τουριστική ανάπτυξη σε συνδυασμό με τη γεωργία και την κτηνοτροφία, τη βιολογική καλλιέργεια και γενικά ανάπτυξη χωρίς επιπτώσεις στο περιβάλλον. Επίσης η παροχή κινήτρων στους νέους να κάνουν επενδύσεις.

Όσον αφορά τον τουρισμό: Έχουν προκηρυχτεί μελέτες για τη δημιουργία μικρών ξενοδοχείων σε όλα τα χωριά με κοινοτική ή άλλη χρηματοδότηση, ενώ έχει προγραμματιστεί η δημιουργία καταφυγίου στο Πληκάτι.

Έχουν γίνει προσπάθειες για το χαρακτηρισμό των χωριών ως παραδοσιακών οικισμών, αλλά μόνο η Καστανιανή πληροί τις προϋποθέσεις, αφού τα υπόλοιπα χωριά, πλην ελαχίστων, έχουν αλλοιώσει την παραδοσιακή φυσιογνωμία που είχαν παλιότερα.

Το πιο θετικό πάντως στοιχείο της Συνάντησης υπήρξε το γεγονός ότι πάρθηκε επιτόπου η απόφαση να ιδρυθεί σύνδεσμος νεολαίας Μαστοροχωρίων και επιτόπου γράφτηκαν τα πρώτα στελέχη. Αυτός είναι ο πρώτος καρπός του εγχειρήματος και είναι πολύ σημαντικός, γιατί έτσι η κίνηση των νέων μας θα αποκτήσει υπόσταση και θα μπορούν να δημιουργήσουν και να πετύχουν πολλά πράγματα.

Ο Γεν. Γραμματέας κ. Στ. Νούτσης και μέλη του συλλόγου σέρνουν το χορό

υπόσταση και θα μπορούν να δημιουργήσουν και να πετύχουν πολλά πράγματα.

Μετά το πέρας του διαλόγου ακολούθησαν παραδοσιακοί χοροί με το συγκρότημα του Κώστα Χαλκιά. Το πρόγραμμα άνοιξαν λυγερόκορμα κορίτσια του Ασημοχωρίου και της Οξιάς, ντυμένα με τοπικές ενδυμασίες που με τη λεβεντιά τους συμπλήρωσαν το χρώμα και το νόημα της ημέρας.

Το κέφι όμως που άνοιξαν δε σταμάτησε εκεί. Σε λίγο μπήκαν στο χορό και οι παρευρισκόμενοι, χωριανοί και κοντοχωριανοί, και άναψε ένα γλέντι που κράτησε μέχρι αργά τα μεσάνυχτα. Ο Σύλλογος Αθηνών εν τω μεταξύ, διά του Κληροδοτήματος Βασ. Χρήστου, είχε φροντίσει και εδώ για το γευστικό μέρος της εκδήλωσης, οπότε οι εκλεκτοί μεζέδες και τα ποτά έδωσαν το απαραίτητο συμπλήρωμα.

Τη Συνάντηση Νεολαίας, εκτός εκείνων που προαναφέραμε τίμησαν και ο Διοικητής του αστυνομικού τμήματος Μαστοροχωρίων κ. Τάττης, ο πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου κ. Βασίλειος Π. Γιαννούλης, ο δημοτικοί σύμβουλοι Γρηγόρης

Στεργίου, Γιώργος Παπαγεωργίου, Ν. Παπαδιαμάντης και Χρήστος Φασούλης, οι πρόεδροι των συλλόγων Οξιάς, Λαγκάδας και Γοργοποτάμου Κ. Αθανασόπουλος, Π. Μανώλης, Γ. Γερασιμίδης αντίστοιχα και ο εκπρόσωπος του Τοπικού Συμβουλίου Χιονιάδων Ευρ. Ζωγράφος, ενώ οι βουλευτές Στ. Μαλέσιος, Στ. Καλογιάννης και Κων. Τασιούλας, μη μπορώντας να παραστούν έστειλαν τηλεφωνικό χαιρετισμό.

Ευχαριστήριο

Η Κίνηση Νέων Ασημοχωρίου ευχαριστεί θερμά το Κεφαλαιο Αυτοτελούς Διαχείρισης Βασ. Χρήστου και το Σύλλογο Ασημοχωριτών Αττικής «Η ΠΡΟΟΔΟΣ» για την οικονομική και ηθική υποστήριξη των εκδηλώσεων.

Ευχαριστούμε επίσης το Τοπικό Συμβούλιο Ασημοχωρίου και πιο συγκεκριμένα τους Αριστείδη, Νίκο και Βασίλειο Στεργίου για τη στήριξη που προσφέρουν στην Κίνηση Νέων και τις αξιέπαινες πρωτοβουλίες τους, με τις οποίες τα τελευταία τρία χρόνια φέρνουν κάθε χρόνο περισσότερους νέους στο χωριό. Με τη σωστή διαχείριση των λιγοστών χρηματικών πόρων που διαθέτουν έδωσαν με τα έργα που πραγματοποίησαν στο χωριό (τοιχοποιίες, γκαλντερίμια, παραδοσιακή βρύση) μία εικόνα διαφορετική, που πλησιάζει χρόνο με το χρόνο περισσότερο με αυτό που όλοι ονειρευόμαστε για το χωριό μας. Εμείς με τη σειρά μας ευχόμαστε να συνεχίσουν τις εκπλήξεις και δηλώνουμε υποστηρικτές της σημαντικής προσπάθειας για την παραδοσιακή ανάπλαση του χωριού μας.

Ευχαριστούμε ακόμη θερμά για τις πολύτιμες υπηρεσίες της την εκλεκτή ομάδα που τους πλαισιώνει στις ετοιμασίες και το σερβίρισμα αφιλοκερδώς, την ώρα που εμείς διασκεδάζουμε: τον ακούραστο Γεώργιο Ζαχαρία, το Δημήτρη Παπακώστα, τον πάντα κεφάτο Παναγιώτη Γραμμενιάτη, τις κυρίες Λαμπρινή Στεργίου, Ασημίνα Παπακώστα, Ελένη Στεργίου, Αθανασία Γραμμενιάτη, επίσης τους Νίκο Γεωργίου και Παναγιώτη Πολίτη, για τη βοήθεια που προσέφεραν τη δεύτερη βραδιά των εκδηλώσεων. Ευχαριστούμε ακόμη το συγχωριανό μας 'Άλκη Μπακόπουλο και τον επιχειρηματία Άκη Νιτσιάκο για την προσφορά τους στην Κίνηση Νέων.

Ευχαριστούμε ακόμη το Γεν. Γραμματέα του Συλλόγου Αθηνών κ. Στέφανο Νούτση και τη σύζυγό του Μαργαρίτα, επίσης μέλος του συλλόγου, για τις πολύμορφες προσωπικές τους υπηρεσίες, καθώς και τον ακούραστο οργανωτή της Συνάντησης Δημήτρη Γεωργάκη.

Τέλος ευχαριστούμε τους εκπροσώπους του Δήμου και του Τμήματος Συνοριοφυλακής Μαστοροχωρίων, που ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμά μας για διάλογο, καθώς και όλους τους συγχωριανούς και συντοπίτες μας, που τίμησαν με την παρουσία τους τις καλοκαιρινές μας εκδηλώσεις.

Αρχαιρεσίες του συλλόγου Ασημοχωριτών

Από τις επαναληπτικές αρχαιρεσίες του συλλόγου, που διεξήχθησαν στις 14-4-2002, το νέο Διοικητικό Συμβούλιο που ανεδείχθη είναι το εξής:

Πρόεδρος:	Κωνσταντίνος Β. Νούτσης
Αντιπρόεδρος:	Χριστόδουλος Χολέβας
Γεν. Γραμματέας:	Στέφανος Νούτσης
Ταμίας:	Στέφανος Πανταζής
Μέλη:	Βασίλειος Π. Γιαννούλης Μαργαρίτα Νούτση Στυλιανός Νούτσης

Στιγμιότυπο από τη Γενική Συνέλευση

Η χορευτική του Συλλόγου

Στις 2 Μαρτίου πραγματοποιήθηκε στο ξενοδοχείο STANLEY της Αθήνας η ετήσια χορευτική του συλλόγου μας, η οποία σημείωσε μεγάλη επιτυχία. Πάνω από τριακόσια άτομα συμμετείχαν στην εκδήλωση, τα οποία χόρεψαν και ξεφάντωσαν κάτω από τους ήχους των τριών βετεράνων του κλαρίνου Μιχάλη Πανουσάκου, Κώστα Χαλκιά και Νίκου Φιλιππίδη. Η συνεύρεση αυτή των τριών μεγάλων καλλιτεχνών ήταν μια μεγάλη επιτυχία του συλλόγου, ένα γεγονός που έδωσε ιδιαίτερο χρώμα στη βραδιά, αλλά και την ευκαιρία σ' αυτούς που αγαπούν το κλαρίνο να το απολαύσουν σε όλο του το μεγαλείο.

Η εκδήλωση όμως δεν είχε μόνο αυτή την έκπληξη· είχε κι άλλες. Η μία απ' αυτές ήταν ένα γκρουπ από Ασημοχωρίτες και Ασημοχωρίτισσες που τραγούδησαν ασημοχωρίτικα τραγούδια, με τα οποία συγκίνησαν, αλλά και ενθουσίασαν μικρούς και μεγάλους.

Άλλη έκπληξη ήταν το χορευτικό των Μαστοροχωρίων, το οποίο, ντυμένο με τις παραδοσιακές στολές του συλλόγου μας που έφτιαξε τελευταία, έκανε μία υπέροχη εμφάνιση. Σημειώνουμε δε ότι χοροδιδασκάλισσα του χορευτικού είναι η πανελλήνιου φήμης συμπατριώτισσά μας (Βούρμπιανη-Ασημοχώρι) Εριφύλη Λάλου.

Τέλος, η μεγάλη έκπληξη της βραδιάς ήταν η κλήρωση ενός αυτοκινήτου OPEL corsa, το οποίο ήταν προσφορά στο σύλλογό μας της αντιπροσωπίας αυτοκινήτων «ΚΑΛΤΣΟΥΝΗΣ». Ο μεγάλος δε τυχερός της κλήρωσης, ο οποίος με το τελείωμα του χορού έφυγε με το κερδισμένο αυτοκίνητο, ήταν ο Βασίλης Κ. Νάτσης.

Ευχαριστούμε θερμά και από τούτη τη θέση το συμπατριώτη μας (από την Κλειδωνιά Κόνιτσας) Χάρη Καλτσούνη, για τη μεγάλη του προσφορά.

Πολλές ευχαριστίες επίσης και στο συγχωριανό μας Βαγγέλη Νάτση, για την προσφορά των ηχητικών της εκδήλωσης.

Οι τρεις βετεράνοι του κλαρίνου Ν. Φιλιππίδης, Μ. Πανουσάκος και Κ. Χαλκιάς. Αριστερά με το βιολί ο παλαιμάχος κλαρινίστας Φίλιππας Φιλιππίδης

Οι τυχεροί της κλήρωσης Β. Νάτσης και η σύζυγός του, Βάγια

Το χορευτικό των Μαστοροχωρίων ανοίγει το χορό

Το χορευτικό των Μαστοροχωρίων

Ασημοχωρίτες και Ασημοχωρίτισσες τραγουδούν τραγούδια του χωριού μας

Άλλες δραστηριότητες του Συλλόγου

Ομιλία Στέλιου Παπαθεμελή

Η πορεία του ελληνισμού, ελπίδες και προκλήσεις

Ο Σύλλογος Ασημοχωριτών Αττικής «Η Πρόσδος» στα πλαίσια των ενημερωτικών εκδηλώσεών του, πραγματοποίησε στις 15 Απριλίου στο Ξενοδοχείο Τίτανια της Αθήνας διάλεξη με ομιλητή τον τ. υπουργό κ. Στέλιο Παπαθεμελή και θέμα: «Η πορεία του ελληνισμού, ελπίδες και προκλήσεις».

Στην ομιλία παραβρέθηκαν πολλοί Ασημοχωρίτες, αλλά και αρκετοί κοντοχωριανοί και φίλοι του Συλλόγου. Ο κ. Παπαθεμελής ανέπτυξε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής που αφορούν τις κρίσιμες σχέσεις Ελλάδας και Τουρκίας, τη θέση του ελληνισμού στο παγκόσμιο στερέωμα και το σοβαρότατο θέμα της λαθρομετανάστευσης στη χώρα μας. Αναφέρθηκε στις μακροπρόθεσμες αρνητικές συνέπειες και τους κινδύνους, που περικλείει η ανεξέλεγκτη είσοδος οικονομικών μεταναστών στην Ελλάδα, και επισήμανε την ανάγκη συσπείρωσης και επαγρύπνησης του ελληνικού λαού σε σχέση με τα εθνικά θέματα και τις διεθνείς προκλήσεις.

Αθηνά Δ. Στεργίου

Έργα στο Ασημοχώρι

Τοιχοποιίες

Ολοκληρώθηκαν οι τοιχοποιίες των τοίχων των εσωτερικών δρόμων του Ασημοχωρίου. Όλοι οι παλαιοί τοίχοι γκρεμίστηκαν και χτίστηκαν από την αρχή και αρμολογήθηκαν, οι δε νεότεροι συντηρήθηκαν. Όπου δε χρειάστηκε, διαμορφώθηκαν ανάλογα, προκειμένου να διευκολυνθεί η διέλευση των αυτοκινήτων.

Το έργο πραγματοποιήθηκε με δαπάνη του Ταμείου Βοσκοτόπων και ήταν μια πρωτοβουλία του Τοπικού Συμβουλίου, το οποίο είχε και την επίβλεψη του έργου. Ήταν ένα έργο πνοής που βελτίωσε σημαντικά την εικόνα του χωριού μας και γι' αυτό συγχαίρουμε τους δραστήριους τοπικούς μας Συμβούλους.

Καθαρισμός φρεατίων ύδρευσης

Το Κληροδότημα Βασ. Χρήστου, με απόφαση του νέου Δ.Σ., του συλλόγου, ανέθεσε στο Νίκο Θάκα τον καθαρισμό δεξαμενών και φρεατίων ολοκλήρου του δικτύου ύδρευσης του χωριού κι έτσι ρέει πεντακάθαρο και άφθονο νερό προς το Ασημοχώρι.

Βελτίωση Παιδικής χαράς

Με χρηματοδότηση του Κληροδότηματος Βασ. Χρήστου καθαρίστηκε η Παιδική χαρά και στρώθηκε συμπληρωματικά με ψιλή ψηφίδα, προκειμένου να παίζουν τα παιδιά άφοβα.

Έκδοση απομνημονευμάτων Βασ. Χρήστου

Ο σύλλογος Ασημοχωριτών Αθηνών εξέδωσε φέτος τα «Απομνημονεύματα» του Ιατρού Βασ. Χρήστου. Πρόκειται για ένα βιβλίο που περιέχει συμπυκνωμένη τη ζωή και το έργο του Ασημοχωρίτη ευεργέτη μέσα από καλογραφίες κείμενά του και από δεκάδες φωτογραφίες και μαρτυρίες του προσωπικού του αρχείου.

Συγκεκριμένα, το βιβλίο αποτελείται από 288 σελίδες, χωρίζεται σε 4 μέρη και περιέχει τα εξής θέματα:

Τη διαθήκη του Βασ. Χρήστου, αυτοβιογραφικά κείμενα, αναφορές στα γενεαλογικό του δένδρο, επιστημονικές εμπειρίες και δραστηριότητες, ταξιδιωτικές εντυπώσεις, αναφορές στο Ασημοχώρι, σε γειτονικά χωριά και σε προσωπικότητες της περιοχής μας, ιστορικά θέματα, το επιστημονικό, εθνικό και φιλολογικό έργο του, το οποίο και κατέγραψε ο Πασχάλης Μανώλης, και τέλος τι έγραψαν για τον ίδιο συγγραφείς και δημοσιογράφοι.

Μέσα από τα απομνημονεύματα του Βασ. Χρήστου γνωρίζει κανείς την πολύκροτη ζωή και το έργο του Ασημοχωρίτη ευεργέτη και διακρίνει την αγάπη του για την Ήπειρο και την ιδιαίτερη πατρίδα του, το Ασημοχώρι, αλλά και το πάθος του για την επιστήμη της ιατρικής.

Ανιχνεύει ακόμη τις πτυχές παλαιότερων εποχών, καταστάσεων και προσώπων, τα οποία είναι άγνωστα στους νεότερους και εντυπωσιάζουν.

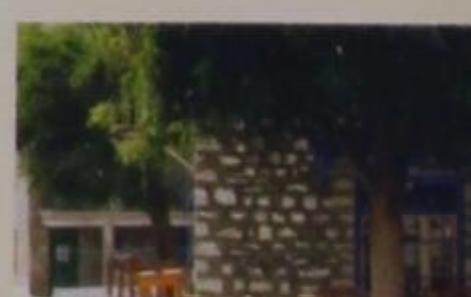
Το βιβλίο επιμελήθηκαν οι: Μιχ. Μαρτσέκης, Βασ. Π. Γιαννούλης, πρωτ. Τιμ. Χρήστου και ο Δημ. Μανώλης, ενώ τον πρόλογο έγραψε ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων Κόνιτσας, Μιχ. Μαρτσέκης. Παρουσιάστηκε για πρώτη φορά κατά την κοπή της πίτας του συλλόγου τον περασμένο Μάρτιο, οπότε μοιράστηκε και στους χωριανούς δωρεάν.

Η πλατεία του χωριού άλλαξε όψη

Με δαπάνη επίσης του Κληροδοτήματος Βασ. Χρήστου και με την προσωπική επίβλεψη του Γεν. Γραμματέα Στέφ. Νούτση, πλακοστρώθηκε το κάτω μέρος της πλατείας του χωριού και χτίστηκε πεζούλι δίπλα από το καφενείο του Δημ. Στεργίου, ενώ αρμολογήθηκε ένα μέρος του σπιτιού του Στέφ. Πανταζή από την πλευρά που βλέπει προς την πλατεία.

Με την εύστοχη αυτή παρέμβαση του συλλόγου, σε συνδυασμό με το παράλληλο αρμολόγημα του καφενείου και του σπιτιού της Νίκης Ζήκου, άλλαξε όψη το μεσοχώρι και τονίστηκε το παραδοσιακό χρώμα του χωριού, που τόσο πολύ το έχει ανάγκη.

Αποκατάσταση εξωτερικού δίκτυου ύδρευσης

Αποκατάσταθηκε το εξωτερικό δίκτυο ύδρευσης του Ασημοχωρίου, το οποίο είχε κατασκευασθεί το 1999 σε αντικατάσταση του παλαιού κατεστραμμένου δικτύου.

Όπως είναι γνωστό, το έργο εκείνο, κατόπιν καταγγελιών του συλλόγου Αθηνών και του αντιδημάρχου του Δήμου Μαστοροχωρίων κ. Κύρκα Γκόσιου, είχε κριθεί ακατάλληλο από την Τ. Y. Δ. K., οπότε, τη χρονιά που μας πέρασε, κατασκευάσθηκε εκ νέου.

Σημειώνουμε ότι με το συγκεκριμένο θέμα είχε ασχοληθεί εκτενώς και η εφημερίδα «ΠΡΩΙΝΑ ΝΕΑ» των Ιωαννίνων.

Παραλειπόμενα

Το θέμα της εκκλησιαστικής αίθουσας

Η εκκλησία του χωριού μας είχε και έχει πάντα ανάγκη από μία αίθουσα, που να χρησιμοποιείται για μνημόσυνα και για διάφορες άλλες κοινωνικές εκδηλώσεις.

Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο αποφάσισε να φτιάξει αυτή την αίθουσα κάτω ακριβώς από το χαϊδάτι της κεντρικής εκκλησίας και κάποια στιγμή ξεκίνησε την κατασκευή της. Ξαφνικά όμως η 8^η Εφορία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, μετά από κάποιες καταγγελίες, παρενέβη και σταμάτησε τις εργασίες. Αιτιολογικό το ότι το κτίσμα θα... έκρυψε τη θέα του βυζαντινού(!) κτίσματος της εκκλησίας.

Ο π. Διονύσιος ξεκίνησε έναν αγώνα να αλλάξει τα πράγματα και να συνεχιστεί το έργο, όπου ήδη είχαν ξοδευτεί αρκετά χρήματα, μπήκε στο «χορό» και το Τοπικό Συμβούλιο και μάλιστα με δυναμικό τρόπο, αλλά δυστυχώς χωρίς αποτέλεσμα. Τουλάχιστον μέχρι στιγμής.

Εμείς εδώ δε θα πούμε ποιος έκανε τις καταγγελίες ή ποιος φταίει. Το μόνο που θα πούμε είναι ότι, τελικά, οι... «βυζαντινές αρχαιότητες» και τα κτίσματα όλα θα σωθούν, αλλά τα χωριά μας, με τα μυαλά που κουβαλάμε, θα πεθάνουν...

Τα αρνητικά της συνάντησης νεολαίας

Η συνάντηση νεολαίας Μαστοροχωρίων δεν είχε μόνο θετικά στοιχεία: είχε, δυστυχώς, και αρνητικά.

Κι αυτά ήταν η αποχή και η επιδεικτικά αρνητική στάση (το σνομπάρισμα κοινών) κάποιων νέων, κάποιων χωριανών, κάποιων χωριών (και μάλιστα κοντινών).

Οι λόγοι; Καλύτερα να μη τους αναφέρουμε. Είναι εύκολο να εννοηθούν... Το μόνο που έχουμε να πούμε είναι: κρίμα που δεν έγιναν κατανοητά το νόημα και η αξία του εγχειρήματος.

Ωστόσο, οι νέοι που ξεκίνησαν αυτή την προσπάθεια δε θα σταματήσουν να αγωνίζονται κι εμείς δε θα πάψουμε να τους στηρίζουμε και να τους ενθαρρύνουμε. Ίσως κάποτε κι αυτοί οι «κάποιοι» να αναγνωρίσουν το λάθος τους και να συμπορευτούν.

***

Το αρνητικό των δύο εκδηλώσεων της νεολαίας ήταν κι ένα άλλο: Η επιλογή του χρόνου πραγματοποίησεώς τους. Δεν έπρεπε να γίνουν μέσα στην πένθιμη περίοδο του Δεκαπενταυγούστου, παραμονές μάλιστα της εορτής της Κοιμήσεως της Θεοτόκου. Δε νοείται από τη μια να αγωνιζόμαστε να διασώσουμε τις παραδόσεις μας και από την άλλη να τις καταργούμε. Αυτό ήταν γνωστό. Δύσκολες συγκυρίες όμως το επέβαλαν. Η νεολαία πάντως και όλοι οι διοργανωτές δεσμεύτηκαν να μην επαναλάβουν άλλη χρονιά το ίδιο λάθος.

Αφανείς αγωνιστές

Ο Σπύρος Κ. Θεολόγου είναι ένας από τους αφανείς συντελεστές του περιοδικού, αλλά και της Κίνησης Νέων Ασημοχωρίου. Εργάζεται πάντα σιωπηλά και αποτελεσματικά. Μία από τις σημαντικές προσφορές του στους δύο αυτούς χώρους είναι η περσινή επιχορήγηση των πολιτιστικών εκδηλώσεων της νεολαίας από το Υπουργείο Πολιτισμού με το ποσό των 400.000 δρχ., το οποίο εξασφαλίστηκε με τη δική του παρέμβαση στο εν λόγω Υπουργείο. Και έπειται η συνέχεια.

Τελικά, η αγάπη για τον τόπο του καθενός έχει πολλές μορφές, που μπορεί να εκδηλωθεί. Αρκεί να την κουβαλάει κανείς μέσα του...

Προσφορά εις μνήμην

Ο Στέλιος Νούτσης πρόσφερε σε άπορες οικογένειες μεγάλο αριθμό υποδημάτων από το κατάστημά του στη μνήμη των γονέων του.

Με λίγα λόγια...

• Τα κορίτσια του Ασημοχωρίου φωτογραφήθηκαν το καλοκαίρι για τις ανάγκες του περιοδικού με τις παραδοσιακές ενδυμασίες του Συλλόγου. Βγαίνοντας στο μεσοχώρι τις χάρηκαν και τις θαύμασαν όλοι οι χωριανοί λέγοντας «έλαμψε το χωριό μας». Αυτό δείχνει την αξία της παράδοσης γενικότερα, γιατί πάντα χαιρόμαστε καθετί παραδοσιακό, και πόσο πρέπει να τη διαφυλάξουμε.

• Πολλοί χωριανοί επισκέφθηκαν μαζί με τα παιδιά τους το Αύγουστο το Ασημοχώρι. Σε κάποιες περιπτώσεις τα παιδιά ξεσήκωσαν τους γονείς(!) χάριν των εκδηλώσεων. Τα παιδιά ενθουσιάστηκαν και δήλωσαν ότι θα το επισκέπτονται κάθε χρόνο. Πολλά παιδιά μάλιστα από αυτά φιλοξενούσαν και φίλους τους, οι οποίοι ενθουσιάστηκαν και χάρηκαν το ίδιο.

• Το Ασημοχώρι είχε φέτος, όπως και πέρυσι, τον περισσότερο κόσμο από όλα τα γύρω χωριά και μάλιστα νεολαίους. Κι αυτό πάλι χάριν των εκδηλώσεων και της ζωντανίας, ως εκ τούτου, που παρουσιάζει το χωριό. Αυτά όλα σημαίνουν ότι με λίγη καλή θέληση και έναν καλό προγραμματισμό πολλά μπορούμε να κάνουμε, προκειμένου να ζωντανέψουμε και πιο ουσιαστικά το χωριό.

• Οι εκδηλώσεις του Αυγούστου δεν πρέπει με τίποτε να επισκιάσουν το πανηγύρι του Αϊ Λιά. Πρέπει πάση θυσία να αναβιώσει και να του δώσουμε την παλιά αίγλη, στους ίδιους χώρους μάλιστα που το είχε καθιερώσει η παράδοση. Αυτό είναι το αίτημα των περισσότερων χωριανών. Και γι' αυτό πρέπει η Εκκλησία, ο Σύλλογος και το Τοπικό Συμβούλιο να έρθουν σε συνεννόηση και με πνεύμα καλής θελήσεως να το πετύχουν και να το καθιερώσουν.

• Άγνωστοι έκλεψαν τον αναμεταδότη που ήταν τοποθετημένος στον Άγιο Αθανάσιο, από τον οποίο έβλεπε το χωριό μας τον ANTENNA και τον ALPHA. Το μηχάνημα αυτό στοίχιζε 500.000 δρχ. και είχε αγοραστεί με τα χρήματα των βοσκοτόπων.

Η ειρωνεία είναι ότι το γεγονός συνέβη ακριβώς μετά την αποχώρηση του στρατού από το χωριό μας. Είναι λοιπόν να μην ανησυχείς και για τα χειρότερα;

ΓΕΙΤΟΝΙΚΑ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΛΑΓΚΑΔΙΩΤΩΝ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΒΟΥΛΓΑΡΟΚΤΟΝΟΥ 40, ΑΘΗΝΑ Τ.Κ. 114 72

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 284/76

ΑΘΗΝΑ 13/09/2000

Προς: 1. Σύλλογο Ασημοχωριτών Αττικής «Η ΠΡΟΟΔΟΣ»
2. Κληροδότημα Βασιλείου Κ. Χρήστου, Βουλγαροκτόνου 40 Αθήνα

Αξιότιμοι Κύριοι,

Ευχαρίστως σας ανακοινώνουμε ότι η Αδελφότητά μας, με ομόφωνη απόφαση των μελών της Γενικής Συνέλευσης, της 16^{ης} Αυγούστου του 2000, που έγινε στην ιδιαίτερη πατρίδα μας, Λαγκάδα, αναγόρευσε

ΕΥΕΡΓΕΤΗ

αυτής, τον αείμνηστο Βασίλειο Κων. Χρήστου, Ιατρό, από το Ασημοχώρι Κόνιτσας, για την προσφορά του προς την Αδελφότητά μας, διά παντός τρόπου, τόσο εν ζωή όσο και με τη διαθήκη του.

Είμεθα ευγνώμονες για την προσφορά του και υπερήφανοι, διότι ανέκαθεν τον θεωρούσαμε εκλεκτό τέκνο μας. Διατελούμε

με πατριωτική αγάπη

Για το Δ.Σ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΠΑΣΧ. Δ. ΜΑΝΩΛΗΣ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΑΝΤ. Η. ΜΠΛΙΘΙΚΙΩΤΗΣ

Συνέχεια της μουσικής καταγραφής

Συνεχίζονται οι ηχογραφήσεις της παραδοσιακής μουσικής της Κόνιτσας, ανεξάρτητα από το Σύλλογο (λόγω μη εγκρίσεως άλλου κονδυλίου), με πρωτοβουλία του Βασίλη Π. Γιαννούλη και του Νίκου Φιλιππίδη. Μέχρι το τέλος του έτους προβλέπεται να ολοκληρωθούν όλες οι προγραμματισμένες ηχογραφήσεις, καθώς και η επεξεργασία του ηχογραφημένου υλικού.

Σημειώνουμε ότι το συνολικό κόστος του έργου θα ανέλθει περίπου στο ύψος των 7 εκατομμυρίων, από τα οποία τα 2 χορηγήθηκαν από το κληροδότημα Βασ. Χρήστου.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑ

ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΕΥΕΡΓΕΤΩΝ

Το Δ.Σ. του Συνδέσμου μας, στη συνεδρίαση της 24-10-2001, σύμφωνα με το άρθρο 46 παράγραφος 2 του καταστατικού, αποφάσισε και ανακήρυξε Μεγάλο Ευεργέτη του Συνδέσμου τον αείμνηστο ιατρό Βασίλειο Χρήστου από το Ασημοχώρι Κόνιτσας, για τις προσφορές του στο χωριό μας, τόσο στη ζωή για τις οποίες ο Συνδέσμος τον είχε τιμήσει ανακηρύσσοντάς τον επίτιμο μέλος του, όσο και μετά το θάνατό του με τη διαθήκη του. Οι Βουρμπιανίτες είμαστε ευγνώμονες και ως ελάχιστο φόρο τιμής, η φωτογραφία του θα αναρτηθεί στο γραφείο του Συνδέσμου, Σοφοκλέους 66, Αθήνα, δίπλα στους ευεργέτες του χωριού μας.

Για το Δ. Σ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Γεώργιος Γκιώκας

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
Αλεξ. Δημαράτου-Φλίνδρη

Τσάι του βουνού και απαγορεύσεις

Το Δασαρχείο εξέδωσε απαγορευτική εγκύλιο για δύο χρόνια για το μάζεμα του τσαγιού του βουνού, καθότι έχει χαρακτηρισθεί ως είδος υπό εξαφάνιση. Το μέτρο αυτό ισχύει μόνο στην Ελλάδα, γιατί, προφανώς, λείπει η ευαισθησία και αυτοί που το μαζεύουν δεν κόβουν τα ανθισμένα κλωνάρια, αλλά ξεριζώνουν ολόκληρη τη ρίζα. Για τους παράβατες προβλέπεται φυλάκιση μέχρι τρεις μήνες.

Ας προσέξουμε λοιπόν και στα δικά μας βουνά, να μη μαζεύουμε τσάι απερίσκεπτα, ώστε να αυξηθεί η παραγωγή και να μην εξαφανιστεί το είδος.

«ΛΙΜΝΗ»

Σνακ μπαρ

Ψησταριά

Αναψυκτήριο

Ερασιτεχνική αλιεία

Άλογα Περιπάτου

Καγιάκ

Σλάλομ

Τοξοβολία

Αγόρου Κώστας

06550 23162 / 23075 / 23766

www.epirus.com / Ηλιόπολη

KONITSA (Σπις δύθες του Αώου)

ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΗ

Ζωή & Κίνηση

Τέσσερα νέα ασημοχωρίτικα σπίτια (το ένα στο Γοργοπόταμο)

Ο Σωτήρης Γιαννούλης φτιάχνει καινούριο σπίτι στον Πάνω μαχαλά, δίπλα από του Στέφανου Νούτση.

Πρόκειται για ένα υπέροχο σπίτι, πρωτοποριακό για τα δεδομένα του χωριού, σε παραδοσιακή γραμμή, το οποίο, τελειωμένο, θα αποτελεί κόσμημα για το Ασημοχώρι.

Ο π. Τιμόθεος Χρήστου αγόρασε το σπίτι των Παναγιώτη και Βασίλη Τάτση στον Κάτω μαχαλά, το ανακαίνιζε και σε λίγο καιρό θα είναι έτοιμο. Ήταν μια πολύ καλή επιλογή του Παπούλη.

Ο Στέλιος Νούτσης ολοκλήρωσε το πατρικό του σπίτι στον Κάτω μαχαλά, ένα εξ ολοκλήρου πέτρινο σπίτι και είναι ήδη κατοικίσιμο.

Ο Κώστας Νούτσης, ο δικός μας λεβέντης γιατρός, έφτιαξε σπίτι στο Γοργοπόταμο (τι να κάνουμε, είναι μισός Ασημοχωρίτης και μισός Γοργοποταμίτης και τον κέρδισε ο Γοργοπόταμος).

Πρόκειται για ένα καθαρά παραδοσιακό σπίτι, φτιαγμένο με πολύ μεράκι, το οποίο αποτελεί ένα στολίδι και ένα καύχημα για το γειτονικό χωριό.

Τους ευχόμαστε καλορίζικα

Ασημοχωρίτες τρίτης γενιάς στην Αμερική.

Ο Βασίλης Δ. Δημόπουλος (αριστερά) και ο Δημήτρης Δ. Δημόπουλος (δεξιά) είναι Ασημοχωρίτες τρίτης γενιάς που ζούνε στο Κλίβελαντ των Η.Π.Α. Παππούς τους ήταν ο Βασίλης Δημόπουλος, το σπίτι του οποίου ήταν στον Κάτω μαχαλά, δίπλα από το καινούριο σπίτι του Αχιλλέα Χολέβα.

Τα δυο αυτά παιδιά, παρόλο που δεν πήγαν ποτέ στο Ασημοχώρι, νοιάζονται γι' αυτό και μαθαίνουν τα νέα του από το περιοδικό. Στη φωτογρφία με τον Αθανάσιο Νάτση στο μαγαζί (μπαρ - εστιατόριο) που άνοιξε ο Βασίλης.

Επιτυχόντες Ασημοχωρίτες στις Πανελλήνιες Εξετάσεις του 2002

Γεωργάκης Δ. Γεώργιος: Σχολή Ικάρων, τμήμα ιπταμένων
Γεωργάκης Π. Σπύρος: Φυσική Ιωαννίνων
Νούτσου Χριστίνα: Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας Χαροκοπείου

Σβαρνιά Έλενα: Οδοντοτεχνική Αθηνών
Χρηστάκης Αθανάσιος: Τ.Ε.Ι. Χρηματοοικονομικών Εφαρμογών Κοζάνης

Οι «βιτρίνες» του Ασημοχωρίου

Το ολοκληρωμένο σπίτι του Θεοφάνη Στεργίου από τη μία πλευρά του δρόμου στην είσοδο του χωριού και το ανακαίνισμένο σπίτι της Αρετής Παπακώστα από την άλλη αποτελούν την πρώτη καλή εικόνα του χωριού. Τη βιτρίνα θα λέγαμε. Κράτησαν και τα δυο έντονα την παραδοσιακή γραμμή, το καθένα με τον τρόπο του, κι αυτό είναι προς έπαινο των ιδιοκτητών τους.

Η Νίκη Ζήκου αρμολογήσε το σπίτι της και έκανε και διάφορες άλλες καλλωπιστικές παρεμβάσεις με τις οποίες ομόρφηνε, όχι μόνο το ίδιο της το σπίτι, αλλά και αυτή την πλατεία του χωριού.

Της αξίζει ένας ιδιαίτερος έπαινος, γιατί, σαν νύφη που είναι του χωριού έδωσε το καλό παράδειγμα.

Η Σάντρα Γκοτσοπούλου πήρε το πτυχίο από το Πανεπιστήμιο Σόφιας - Σχολή Ειδικής Παιδαγωγικής, τμήμα λογοθεραπείας.

Φωτογραφίες

Όλη η εξέλιξη των τελευταίων χρόνων και η εικόνα των χωριών μας σήμερα, αποτυπωμένα στο πρόσωπο της Ασημοχωρίτισσας γερόντισσας: Η εγκατάλειψη, η ερημιά, η μοναξιά, η αδιαφορία, η ανασφάλεια... Η ελπίδα άραγε δεν υπάρχει; Ισως στο ότι, παρ' όλα αυτά, αντέχει. Αντιστέκεται. Κι αυτό είναι ένα ταπεινό, αλλά ηχηρό μήνυμα προς τους νεότερους...

Γέφυρα στο ποτάμι του Γοργοπόταμου που συνδέει το χωριό με χωράφια του στην αντίπερα όχθη. Κάποτε το ποτάμι, είχε πολύ νερό και χρειαζόταν η βοήθεια του Θεού, για να το περάσεις. Σήμερα, τα νερά και τα χωράφια λιγόστεψαν επικίνδυνα, κι έμεινε το γεφύρι να μας συνδέει με το χθες και το εικονοστάσι με το Θεό, για να μας φυλάει στην ερημιά μας...

Το γαϊδουράκι κάποτε αποτελούσε το... "όχημα του ενός (ίππου)" και για τους φτωχούς και για τους προνομιούχους. Σήμερα αποτελεί το "όχημα" μόνο για τους φτωχούς, αλλά οπωσδήποτε προνομιούχους, αφού μπορούν και ζουν μακριά από τους πολλούς "ίππους" και τους πολλούς ρύπους των πόλεων.

αφήματα

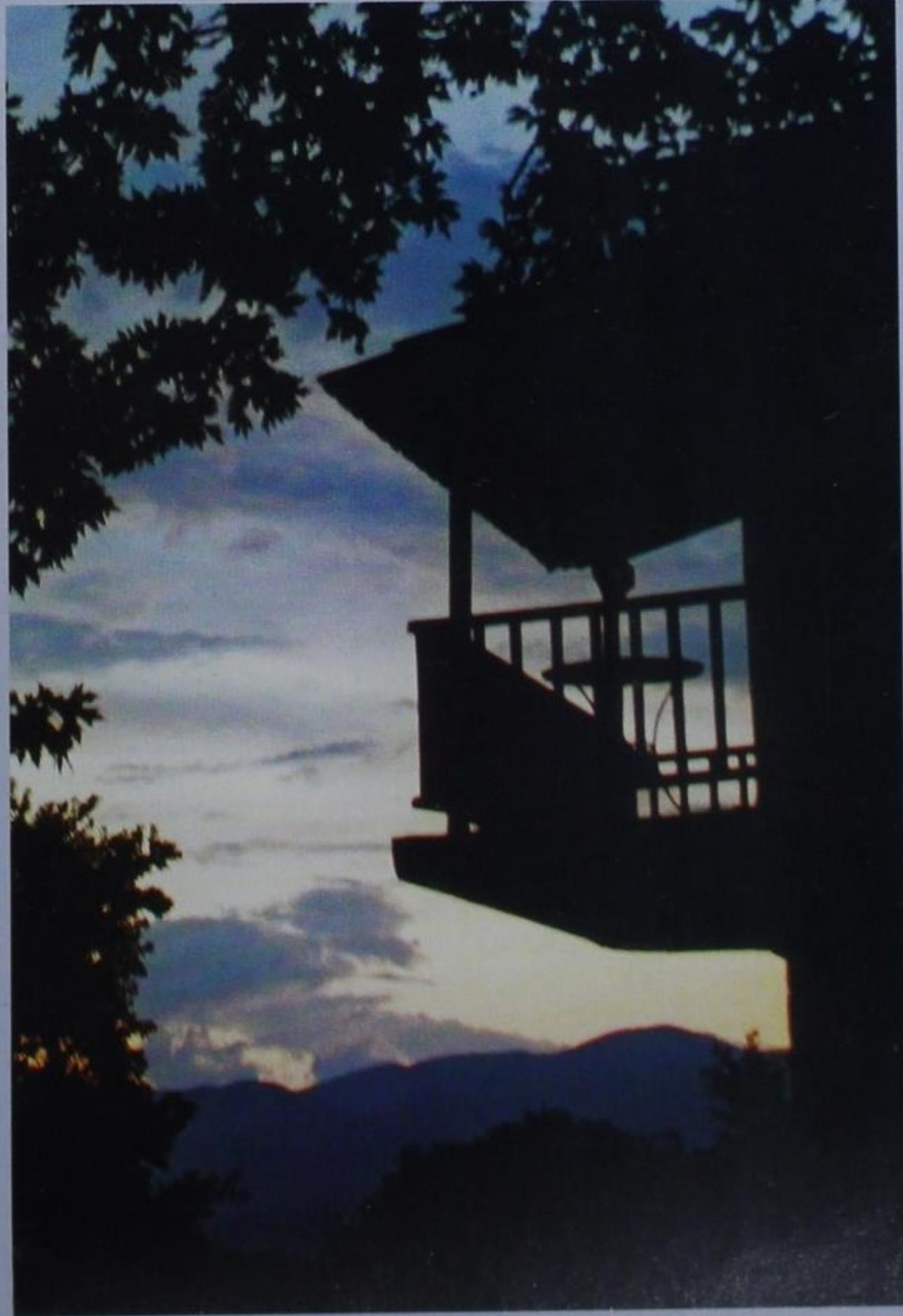

Ένας νυχτερινός περίπατος στην Αγία Παρασκευή αξίζει όσο ένα ταξίδι στην άκρη του κόσμου.
Πιατί η Αγία Παρασκευή για το Ασημοχώρι, **είναι** η άκρη του κόσμου...

Μαστοροχωρίτικο απόβραδο πάνω από ένα ταπεινό μπαλκονάκι που φαντάζει με εξέδρα στον ουρανό και προέκταση στη γαλήνη.

Στο δρόμο για το Βαρτζομπάνι θα συναντήσεις την απέραντη, χρυσαφένια αίσθηση του φθινοπώρου και την ασύγκριτη ομορφιά μιας ζωής που πέρασε ανεπιστρεπτί, τα ίχνη της οποίας βρίσκονται νωπά κάτω από τα χρυσοπόρφυρα φύλλα της οξιάς και μέσα στης καρδιας σου, τα διψασμένα φύλλα...

Φωτογραφίες Δημ. Γ. Γεωργάκη - Μιχ. Γ. Κυρζίδη

Προς

Το Σύλλογο Ασημοχωριτών Αθηνών
«Η ΠΡΟΟΔΟΣ»

Το Τοπικό Συμβούλιο Ασημοχωρίου σας συγχαίρει για την εκλογή σας στο νέο Διοικητικό Συμβούλιο του συλλόγου μας και σας ευχόμαστε πάνω από όλα υγεία, πρόοδο και ευημερία.

Πιστεύουμε θα φανείτε ικανοί και αντάξιοι στο έργο για το οποίο εκλεγήκατε.

Τα προβλήματα του χωριού μας είναι γνωστά σε όλους σας και εκείνο που θα επιθυμούσαμε είναι η καλή και τακτική συνεργασία μας, ώστε τα έργα που θα προγραμματίστε να κάνετε να είναι έργα ουσίας και όχι βιτρίνας, για το καλό του χωριού μας.

Θέλουμε πραγματικά άμεσα να μας ενημερώσετε τι έργα προγραμματίζετε, ώστε να σας συμπαρασταθούμε και να σας προτείνουμε έργα που πραγματικά είναι άμεσης προτεραιότητας για το χωριό μας.

Σας ευχόμαστε καλή επιτυχία.

Το τοπικό Συμβούλιο Ασημοχωρίου

Ο πρόεδρος
Στεργίου Αριστείδης

Οι τοπικοί σύμβουλοι
Στεργίου Νικόλαος
Στεργίου Α. Βασίλειος

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ
«Η ΠΡΟΟΔΟΣ»

(Απαντητική επιστολή)

Αγαπητοί συγχωριανοί

Λάβαμε την επιστολή σας και σας ευχαριστούμε θερμά για τα συγχαρητήριά σας για την εκλογή μας στο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Ασημοχωριτών.

Σας διαβεβαιούμε ειλικρινά ότι και εμείς θέλομε την καλή συνεργασία με σας, για να προάγουμε και να λύνουμε τα προβλήματα του χωριού μας με καλά έργα.

Όπως γνωρίζετε, ο Σύλλογος στερείται ιδίων πόρων και τα οικονομικά του στηρίζονται στο Αυτοτελές Κεφάλαιο Διαχείρισης της περιουσίας του Βασιλείου Χρήστου.

Η διαχείριση των οικονομικών αυτών πρέπει να γίνεται μέσα στα πλαίσια προϋπολογισμού που υπογράφεται από το Δ.Σ. και τους εκτελεστές της διαθήκης και ο προϋπολογισμός αυτός υποβάλλεται στο Υπουργείο Οικονομικών για έγκριση.

Ο προϋπολογισμός επίσης πρέπει να εκφράζει το γράμμα και το πνεύμα της διαθήκης του μεγάλου ευεργέτου μας Βασιλείου Χρήστου.

Προς τούτο σας πληροφορούμε ότι για φέτος έγινε ο προϋπολογισμός, τον οποίο θα διαβάσετε στο περιοδικό. Του χρόνου, οπωσδήποτε για την σύνταξή του, θα σας συμβουλευτούμε.

Ο Πρόεδρος
Κώστας Β. Νούτσης

Γεν. Γραμματέας
Στεφ. Α. Νούτσης

Καλοκαιρινές ειτωπώσεις από το Ασημοχωρί

Η φετινή επίσκεψη, η δικιά μου και της συζύγου μου, Ελπίδας, στο χωριό μας Ασημοχώρι, υπήρξε εξαιρετικά ευχάριστη και με πολλές ευχάριστες εκπλήξεις.

Αυτές οι εκπλήξεις κατά σειρά ήταν οι εξής:

Κατ' αρχάς είδα να γίνονται ωραία έργα στο χωριό, όπως το γκαλντερίμι στον Κάτω Μαχαλάς οι τοίχοι και ο εξωραϊσμός της κεντρικής πλατείας, η οποία έγινε το Κολωνάκι του Ασημοχωρίου. Τους παράγοντες που φρόντισαν να γίνουν αυτά τα έργα τους συγχαίρω θερμώς.

Κατά σειρά, στις 28 Ιουλίου, ημέρα Κυριακή έγινε το μνημόσυνο του αείμνηστου μεγάλου ευεργέτη του χωριού μας Βασίλη Χρήστου. Όλα ήταν τέλεια οργανωμένα, από την εκκλησία μέχρι το γεύμα που παρατέθηκε στο ξενοδοχείο του χωριού. Συγχαίρω ιδιαιτέρως τον πρόεδρο του συλλόγου Κώστα Νούτση, γιατρό, το Γενικό Γραμματέα Στέφανο Νούτση και όλο το Διοικητικό Συμβούλιο του συλλόγου Ασημοχωριτών Αθηνών καν για την άρτια οργάνωση του μνημόσυνου, αλλά και για τις υπόλοιπες τέλεια οργανωμένες εκδηλώσεις που θα αναφέρω παρακάτω.

Μια οικογενειακή έκπληξη. Η θαυμάσια γέύση της ασημοχωρίτικης πίτας που μόλις έχει βγει από το φούρνο...

Στο μνημόσυνο προσκλήθηκαν να παρευρεθούν και οι κάτοικοι των γύρω χωριών και στο γεύμα που παρατέθηκε στο ξενοδοχείο παρευρέθηκαν πάνω από 150 άτομα. Κατ' αρχήν, πριν ο παπαδιονύστης ευλογήσει το γεύμα, ο Γ. Γραμματέας του συλλόγου Στέφανος Νούτσης εκφώνησε εμπνευσμένο λόγο και απήγγειλε ένα εξαιρετικό ποίημα που εξήρε την προσωπικότητα του αείμνηστου ευεργέτη και συγγενή μου Βασίλη Χρήστου. Συγχαίρω γι' αυτό το γενικό Γραμματέα. Ακολούθησε το σερβίρισμα των φαγητών και των ποτών. Το σέρβις ήταν τέλειο και τα φαγητά και τα εδέσματα νοστιμότατα, ώστε όλοι όσοι παρευρέθηκαν να καταευχαριστηθούν.

Θέλω να πω εδώ ότι το ξενοδοχείο αυτό, στο οποίο έγινε το μνημόσυνο, κατασκευάστηκε επί προεδρίας Γρηγορίου Στεργίου και είναι ένα πολύ ωραίο έργο, το οποίο, όταν αποπερατωθεί, θα είναι χρήσιμο για όλους τους χωριανούς και ιδίως για τους νέους. Γι' αυτό συγχαίρω τους τέως πρόεδρο και νυν σύμβουλο του Δήμου Μαστοροχωρίων, Γρηγόρη Στεργίου.

Τελειώνοντας το θέμα αυτό, προτείνω στο σύλλογο να οργανώνει τέτοια μνημόσυνα κάθε δύο χρόνια, πράγμα που το αναφέρει και ο ευεργέτης γιατρός στη διαθήκη του.

Μετά το μνημόσυνο, στις 11 και 12 Αυγούστου έγιναν οι δύο άκρως επιτυχημένες εκδηλώσεις, τις οποίες οργάνωσαν ο σύλλογος, η νεολαία και το Τοπικό Συμβούλιο του χωριού. Σε όλους όσους ανέφερα εκφράζω τα θερμά συγχαρητήριά μου.

Στις 11 Αυγούστου, ημέρα Κυριακή έγινε στο πάρκο του χωριού η μουσική λαϊκή εκδήλωση της νεολαίας, η επιτυχία της οποίας υπήρξε μεγαλειώδης και ανεπανάληπτη. Υπήρξε τέτοια κοσμοσυρροή, ώστε όσοι παρακολούθησαν την εκδήλωση, Ασημοχωρίτες και κοντοχωριανοί, να υπερβούν τα 500 άτομα. Ήταν μια μουσική βραδιά ανεπανάληπτη που η νεολαία και όλος ο κόσμος που παρευρέθηκε γλέντησε με την ψυχή του. Το μουσικό συγκρότημα ήταν εξαιρετικό και απέδωσε τέλεια όλα τα μουσικά ακούσματα της Ελλάδας. Το σέρβις των μεζέδων και των ποτών υπήρξε άψογο και η εξυπηρέτηση ήταν άμεση. Θερμά συγχαρητήρια και πάλι στους διοργανωτές της υπέροχης αυτής βραδιάς.

Την επόμενη ημέρα 12 Αυγούστου, ημέρα Δευτέρα, ήταν η βραδιά της νεολαίας, για να θέσει καυτά ερωτήματα προς τους πολλούς επίσημους προσκεκλημένους και αμέσως μετά ακολούθησε η παραδοσιακή μουσική βραδιά με τους μουσικούς Αφούς Χαλκιά από τη Βούρμπιανη. Και αυτή ήταν μια ξεχωριστή εκδήλωση και την παρακολούθησε πολύς κόσμος από το Ασημοχώρι και τα υπόλοιπα χωριά των Μαστοροχωρίων. Οι παρευρεθέντες ήταν πάνω από 300 άτομα.

Συγχαίρω θερμά τις ομιλήτριες Αθηνά Δημητρίου Στεργίου, Νατάσα Στεφάνου Νούτση και Μαρία Κ. Θεολόγου, οι οποίες υπέβαλαν καίρια και καυτά ερωτήματα προς τους επισήμους για τα μεγάλα προβλήματα της περιοχής μας. Οι αρμόδιοι επίσημοι έδωσαν τις ανάλογες απαντήσεις.

Εκείνο που επισημαίνω εγώ είναι το φλογερό πατριωτικό ενδιαφέρον των άνω ομιλητριών και των λοιπών νέων για τα προβλήματα του τόπου μας, και αυτό εμένα με πλημμυρίζει από χαρά, διότι με κάνει να σκέπτομαι ότι με τέτοιους νέους που σκέπτονται και ενεργούν τόσο σωστά και σοφά, τίποτε δε χάθηκε ακόμη σ' αυτόν τον τόπο.

Μετά την εκδήλωση αυτή της νεολαίας, ακολούθησε ωραιότατο ασημοχωρίτικο γλέντι, το οποίο χάρηκαν και το

ευχαριστήθηκαν όλοι. Το συγκρότημα Χαλκιά απέδωσε θαυμάσια τα τοπικά μας τραγούδια και τους χορούς και υπήρξε πράγματι μια ανεπανάληπτη βραδιά.

Στην αρχή τα κορίτσια του χωριού, ντυμένα με παραδο-

Επίσκεψη με τον αχώριστο φίλο μου Στέφανο Στεργίου στο απέριου κάλλους Βαρτζομπάνι. Το σημείο είναι ακριβώς στα σύνορά μας με την Αλβανία.

σιακές στολές, χόρεψαν θαυμάσια τους ωραίους τοπικούς χορούς και όλοι οι θαμώνες θαύμασαν και καταχειροκρότησαν τις όμορφες και καμαρωτές κοπέλες μας, που χόρεψαν με τόση χάρη και λεβεντιά.

Επίσης το σέρβις των εδεσμάτων (λουκάνικα, σουβλάκια κ.λ.π.) ήταν άψογο και πρωταγωνιστές στο ψήσιμο αυτό ήμουν εγώ και ο Γιώργος ο Ζαχαριάς, που προσφερθήκαμε αμέσως να προσφέρουμε τις υπηρεσίες μας, για να εξυπηρετήσουμε και να βοηθήσουμε το Σύλλογο.

Προτείνω, από τον επόμενο χρόνο να παραχωρούνται ορισμένα τραπέζια και καθίσματα, στα οποία να παρακάθονται οι στυλοβάτες γέροι και γερόντισσες του χωριού μας, οι ήρωες αυτοί και οι ηρωίδες που βαστάνε τη ζωή στο χωριό μας κατά τους δύσκολους χειμερινούς μήνες.

Επίσης προτείνω στους υπεύθυνους, για την εορτή του Αϊλιώς, να δώσουν μεγαλύτερη σημασία στο πανηγύρι και να συνεργασθούν με τον ιερέα του χωριού μας σε όλα τα θέματα και τα προβλήματα, που αφορούν το πανηγύρι και τις εκδηλώσεις του χωριού μας.

Για τις παραπάνω προτάσεις μου, παρακαλώ όλους τους Ασημοχωρίτες, αν έχουν την παραμικρή αντίρρηση, να μου γράψουν στην εξής διεύθυνση:

Pete Politis
922 Falls church RD.
CHARLOTTE, NC 28270-2146
TEL: 001-704-8442041

*Μετά τιμής
Παναγιώτης Πολίτης*

Πώς ο Σόλης Λαζαρίδης άσκησε την περιουσία του γιατρού Βασίλη Χρήστου μέσα από τα χέρια του Σόληλόγου Βούρμπιανης

Αγαπητή Διεύθυνση του περιοδικού

«Η αλήθεια είναι θυγατέρα του Διός», είπε ο μέγας αρχαίος Θηβαίος ποιητής Πίνδαρος. «Ευτυχής είναι εκείνος που μαθαίνει την αληθινή ιστορία» είπε ο τραγικός ποιητής Ευριπίδης. Επομένως όλοι πρέπει να υπηρετούμε την αλήθεια, και την αληθινή ιστορία να τη μεταδίδουμε στους νεότερους.

Τη δεκαετία 1965-1976, από όλους τους Συλλόγους των χωριών του Γράμμου, μόνο ο ιστορικός Σύλλογος της Βούρ-

1982. Από τη φιλοξενία του γιατρού στο Ασημοχώρι, μπροστά στο Ηρώ που ο ίδιος έφτιαξε. Από αριστερά: Νίκος Γ. Γεωργίου, Στέφανος Νούτσης, Γιάννης Τάτσης, Βασίλης Χρήστου, Γιάννης Γεωργίου, Πασχάλης Χρήστου

μπιανης είχε στο λεκανοπέδιο Αττικής εξαιρετική δραστηριότητα. Οργάνωνε ωραίους χορούς, έκοβε τη βασιλόπιτα στο ξενοδοχείο Μπάγκειο με εξαιρετική επιτυχία, διοργάνωνε διάφορες ομιλίες, έκανε εξαιρετικές εκδρομές και γενικά ήταν ένας Σύλλογος γεμάτος ζωντάνια και κίνηση.

Ο Σύλλογος Βουρμπιανιτών, εκείνη την εποχή, είχε σφιχταγκαλιάσει τον Ασημοχωρίτη γιατρό Βασίλη Χρήστου, αναγνωρίζοντας την αγάπη που έτρεφε για τη Βούρμπιανη. Τον έκαμε επίτιμο πρόεδρο και σε όλες τις εκδηλώσεις του τον καλούσε και του απένεμε ιδιαίτερες τιμές. Ο γιατρός δε, είχε τόση αδυναμία για το γειτονικό αυτό χωριό, που έγραψε το ποίημα: «Να η τρανή η Βούρμπιανη».

Επειδή είχε τελειώσει το σχολαρχείο της Βούρμπιανης, πολλοί Βουρμπιανίτες του είχαν φερθεί φιλικά και τον είχαν βοηθήσει τα χρόνια εκείνα τα σκληρά και ποτέ δεν τους ξεχνούσε. Έλεγε επιγραμματικά: «Έγώ τα γράμματα τα έμαθα στη Βούρμπιανη».

Στην Αθήνα, από εκείνη την εποχή, είχε στενή σχέση με τις διοικήσεις του Συλλόγου Βούρμπιανης. Αποτέλεσμα δε τούτου ήταν, μαζί με τον Πρόεδρο του Συλλόγου Θάνο, να συνδύουσαν το 1937 την Πανηπειρωτική Ομοσπονδία, της οποίας πρώτος Πρόεδρος υπήρξε ο Θάνος και πρώτος Γενικός Γραμματέας ο Βασίλειος Χρήστου.

Τα νεότερα χρόνια ασχολήθηκε και βοήθησε τη Βούρμπιανη όσο κανένας άλλος. Με χρήματα δικά του και με ενέργειές του συνετέλεσε, ώστε να ανοίξει και να λειτουργήσει για μια δεκαετία το οικοτροφείο Βούρμπιανης. Έδωσε χρήματα για

να αγοραστεί ένα μηχάνημα καρδιογράφου και για να γίνουν διάφορα άλλα έργα στο χωριό. Γενικά ο γιατρός ήταν τόσο αφοσιωμένος φίλος, που είχε αφήσει να διαρρεύσει η πληροφορία ότι όλη την περιουσία του θα την άφηνε στο Σύλλογο Βούρμπιανης.

Την πληροφορία αυτή με ευχαρίστηση και με αρκετή σιγουρία οι Βουρμπιανίτες την έλεγαν στο καφενείο «Νέον», την οποία κι εγώ είχα ακούσει πολλές φορές.

Τότε μου μπήκε η ιδέα να επαναδραστηριοποιήσουμε το Σύλλογο Ασημοχωριτών, ο οποίος από το 1963 είχε πέσει σε αδράνεια. Το τι επακολούθησε, ούτε που το φαντάζονταν, τόσοι οι Βουρμπιανίτες, όσο και ο γιατρός.

Κάλεσα το 1976 στο ξενοδοχείο «Μπάγκειον» όλους τους Ασημοχωρίτες της Αθήνας. Μεταξύ αυτών ήταν ο Γιάννης Νάτσης, ο συνταξιούχος δάσκαλος Βασίλειος Νούτσης, ο Γεώργιος Γεωργάκης (Λιμάνης), ο Κώστας Νάτσης και όλοι οι νεώτεροι Ασημοχωρίτες. (Αλέκος Νικολάου, Χριστόδουλος Χολέβας, Στέφανος Πανταζής, Νικόλαος Ζήκος, ο Δημήτριος Γεωργάκης κ.λ.π.). Γράφω τα ονόματα, όσα θυμάμαι, για την Ιστορία.

Στους Ασημοχωρίτες αυτούς εξήγησα ότι ήταν απόλυτη ανάγκη να επαναδραστηριοποιήσουμε το Σύλλογο και τους διαβεβαίωσα ότι το μεγαλύτερο βάρος της ενέργειας αυτής θα το αναλάμβανα εγώ. Σηκώθηκε ο Γιάννης Νάτσης και μου είπε: «Έγώ εμπιστεύομαι εσένα Στέφανε και είμαι σίγουρος ότι μπορείς να φέρεις σε πέρας ένα τέτοιο έργο». Θερμός συμπαραστάτης ήταν ο Νίκος Ζήκος, ο Αλέκος Νικολάου, ο Στέφανος Πανταζής, ο Χριστόδουλος Χολέβας και ο Δημήτρης Γεωργάκης.

Έτσι ξεκινήσαμε. Βρήκαμε όμως εμπόδιο το γιατρό Βασίλη Χρήστου που δεν ήθελε να αποχωριστεί από τη διοίκηση του Συλλόγου και ούτε το αρχείο μας παρέδιδε, ούτε τις σφραγίδες. Ζωηρός ο Νίκος Ζήκος έριξε την ιδέα να κάνουμε νέο καταστατικό και να ιδρύσουμε νέο Σύλλογο. Εγώ αντέδρασα στην ιδέα αυτή, γιατί ο σκοπός της δραστηριοποίησεως του Συλλόγου, χωρίς τη συγκατάθεση του γιατρού, πήγαινε χαμένος. Έτσι έπεισα και τους άλλους νέους Ασημοχωρίτες να εμμείνουμε, προκειμένου να συνεχίσουμε την ιστορία του παλαιού Συλλόγου. Ο Νίκος ο Ζήκος χολώθηκε και σχεδόν έπαυσε να έχει την οποιαδήποτε δραστηριότητα.

Απευθυνθήκαμε τότε στο γιατρό και του είπαμε τι θέλει να κάνουμε, για να μας παραδώσει τα σχετικά και μας είπε ότι με μια προϋπόθεση μόνο θα μας τα παρέδιδε, αν εκλέγαμε πρόεδρο τον ανηψιό του γιατρό Χρήστο Χρήστου και Γενικό Γραμματέα το Μενέλαο Γιαννούλη. Ήθελε να προβληθούν τα δύο σόγια του, από πατέρα και μάνα. Του απαντήσαμε ότι το γιατρό μπορούμε να τον εκλέξουμε πρόεδρο, αλλά Γενικός Γραμματεύς έπρεπε να εκλεγεί ο Στέφανος Νούτσης, ο οποίος θα είχε και τη μεγαλύτερη δραστηριότητα για τη λειτουργία του Συλλόγου. Στην αρχή δεν το δέχτηκε, αλλά στη συνέχεια συμφώνησε με το σχήμα: Πρόεδρος Χρήστος Χρήστου, Γενικός Γραμματεύς Στέφανος Νούτσης και Μενέλαος Γιαννούλης Ταμίας.

Ο Μενέλαος στη συνέχεια επέδειξε πλήρη αδιαφορία και τον αντικαταστήσαμε με τον Αλέκο Νικολάου, ο οποίος ως ταμίας είχε εξαιρετική δραστηριότητα και ήταν ο υπ' αριθ.

ηγέτης του Δ. Σ. Τα λοιπά μέλη ήταν ο Χριστόδουλος Χολέβας, ο Στέφανος Πανταζής και ο αδιάφορος πλέον Νίκος Ζήκος.

Έτσι ξεκινήσαμε και είχαμε την πασίγνωστη δραστηριότητα για οκτώ (8) περίπου χρόνια. Διοργανώσαμε τρεις επιτυχέστατους χορούς στο Ξενοδοχείο «ΣΤΑΝΛΕΪ», κάθε χρόνο κόβαμε την πίτα, οργανώναμε ασημοχωρίτικα γλέντια, κάναμε διάφορες επιστημονικές ομιλίες, ενισχύσαμε οικονομικά το δημιουργηθέν από μας παράρτημα στα Γιάννινα, το οποίο με τη μεγάλη συνδρομή μας οργάνωσε τον ανεπανάληπτο χορό των Ιωαννίνων, όπου ο Πρόεδρος του παραρτήματος Σπύρος Τσεπέλης θύμισε στο Νίκο Χαλκιά τον τραγουδιστό χορό που τον λέγαμε στο χωριό «όταν πάμε να πάρουμε τη νύφη» και έκτοτε τον καθιερώσαμε σαν εθνικό Ύμνο του Ασημοχωρίου· και άλλα πολλά έκανε ο τότε Σύλλογος μας. Με λίγα λόγια ξεπέρασε κατά πολύ σε δραστηριότητα τον ιστορικό Σύλλογο της Βούρμπιανης και κάθε άλλο σύλλογο της επαρχίας Κονίτσης.

Λησμόνησα να αναφέρω ότι ο γιατρός Βασίλης Χρήστου, για να μας παραδώσει το Σύλλογο, ζήτησε να τον ανακηρύξουμε επίτιμο πρόεδρο, πράγμα που του το υποσχεθήκαμε και το κάναμε. Πέραν τούτου, η διοίκηση του Συλλόγου περιέλαβε το γιατρό με ιδιαίτερες τιμές σε κάθε εκδήλωση και τον καλούσαμε μάλιστα να ομιλεί πρώτος. Προσωπικά εγώ πήγαινα με το αυτοκίνητό μου και τον έπαιρνα με τη σύζυγό του και τους έφερνα στο «Στάνλεϋ» και μετά το τέλος κάθε εκδήλωσης τους πήγαινα στο σπίτι τους, Κανάρη 19 στο Κολωνάκι. Συνεχώς δε του τόνιζα ότι ο Σύλλογος Ασημοχωριτών Αθηνών «Η ΠΡΟΟΔΟΣ» δεν ήταν θετό τέκνο του γιατρού, αλλά γνήσιο τέκνο του κι αυτό τον ενθουσιάζε, και με ευχαριστούσε. Αυτό που λέει στα απομνημονεύματα «Ο Σύλλογος είναι γνήσιο τέκνο μου», είναι ακριβώς ο λόγος ο δικός μου. Η σύζυγός μου Μαργαρίτα έφτιαξε δεκάδες πίτες, μπουρέκια, γαλατόπιτες, πρασόπιτες και φιλέψωμε το ζεύγος Χρήστου στο σπίτι μας στο Νέο Ηράκλειο. Γ' αυτό και η Τριάδα υπεραγάπησε τη σύζυγό μου.

Το αποκορύφωμα ήταν, όταν τον Αύγουστο του 1982 προτείνα στο γιατρό και τη γυναίκα του να τους πάρω με το αυτοκίνητό μου να πάμε στο χωριό, όπου θα τους φιλοξενούσα στο νεόκτιστο σπίτι μου. Δέχτηκαν με μεγάλη χαρά και τους

Στο Σχολαρχείο της Βούρμπιανης, 1921. Πάνω αριστερά ο Βασίλειος Χρήστου. Καθήμενος στο κέντρο ο καθηγητής Ευριπίδης Σουύρλας, Διευθυντής του Σχολαρχείου.

φιλοξένησα 22 μέρες, χωρίς να τους ζητήσω δεκάρα, αν και ο γιατρός προσφέρθηκε να με πληρώσει. Εκεί πέρασαν πολύ καλά και τους πήγαμε σε όλα τα χωριά που ήθελαν να πάνε: Βούρμπιανη, Γοργοπόταμο, Χιονιάδες και προπαντός στα Λουτρά Αμαράντου. Μάλιστα, μόλις αντίκρυσε τα λουτρά, κατενθουσιάστηκε, γιατί γι' αυτά τόσα και τόσα είχε γράψει και ανακοινώσει σε ιατρικά συνέδρια.

Έμεινε τόσο πολύ ευχαριστημένος από την παραμονή του στο Ασημοχώρι και από τις επισκέψεις στα άλλα τα χωριά, όπου τον υποδέχονταν όλοι οι κάτοικοι σαν ξεχωριστή προσωπικότητα, ώστε πήρε την απόφαση να γράψει εκεί τη διαθήκη του. Και πράγματι, μέρες ολόκληρες καθόμασταν στο μαγαζί του Τάκη Στεργίου και μου υπαγόρευε τη διαθήκη. Μπορώ να πω, πως η πλέον αυθεντική διαθήκη είναι αυτή που γράφηκε στο χωριό, διότι η μετέπειτα επίσημη διαθήκη γράφηκε από το δικηγόρο Νίκο Καζαμία, ο οποίος, λόγω γήρατος του γιατρού, έβαλε στη διαθήκη πολλές προσθήκες δικές του. Τη διαθήκη εκείνη την έχει ο δάσκαλος Δημήτριος Διομ. Στεργίου και καλό είναι να τη δημοσιεύσετε σε συνέχειες στο περιοδικό.

Όταν τον Οκτώβριο του 1983 αποχωρούσα από το Σύλλογο, λόγω σοβαροτάτης ασθενείας, συνέστησα στους νέους που ανέλαβαν τη διοίκηση, να συνεχίσουν την ίδια πολιτική με αυτήν που είχαμε εμείς. Μερικοί ανταποκρίθηκαν, μερικοί όχι. Εκείνος όμως που ακολούθησε στο θέμα του γιατρού ακριβώς την πολιτική τη δική μου, ήταν ο σημερινός πρόεδρος του Συλλόγου Βασίλειος Γιαννούλης, ο οποίος περιποιήθηκε ιδιαίτερα το ζεύγος Βασιλείου Χρήστου.

Έτσι λοιπόν περιήλθε η περιουσία του γιατρού στο Σύλλογο Ασημοχωριτών και κυριολεκτικά την πήραμε μέσα από τα χέρια του Συλλόγου της Βούρμπιανης.

Στα μείον των διοικήσεων του Συλλόγου από τον Οκτώβριο 1983 και μέχρι σήμερα είναι ότι δεν τίμησαν δεόντως την ηρωϊκή εκείνη διοίκηση της οκταετίας 1976-1983. Δεν πειράζει όμως, νέοι είναι και αυτό θα το καταλάβουν όταν και αυτοί αποστρατευθούν.

1983. Γενική Συνέλευση του Συλλόγου στο Ξενοδοχείο «Στάνλεϋ». Όρθιος ο Πρόεδρος του Συλλόγου Στέφανος Νούτσας και καθήμενοι οι Βασίλης Χρήστου (Επίτιμος Πρόεδρος), Βασίλης Νούτσας και άλλοι χωριανοί.

Με εκτίμηση
Στέφανος Νούτσας
τέως πρόεδρος του Συλλόγου
Αθήνα, 10 Ιανουαρίου 2002

Αχασπιέ Σημάτρη

Έλαβα με το τελευταίο περιοδικό «Ασημοχωρίτικα» τα εγκωμιαστικά σου λόγια για μένα, για τα οποία σε ευχαριστώ πολύ.

Μετά το θάνατο της γυναίκας μου πήγα στη Γερμανία, όπου ήταν καθηγητής ο γιος μου. Τώρα ήρθα στα Γιάννενα και μένω ξανά στο σπίτι μας με την οικογένειά μας. Πάντοτε σε θυμά- μαι και εσένα, όταν ήσουν εδώ και όλη την οικογένειά σας, την οποία αγαπούσα πολύ. Σε διαβάζω στο περιοδικό πάντο- τε και σε συγχαίρω για τη δημοσιογραφία σου.

Μέσω του περιοδικού «Ασημοχωρίτικα» χαιρετίζω τους απανταχού Ασημοχωρίτες, εύχομαι να είναι όλοι καλά και η αγάπη να βασιλεύει, εις δε το Σύλλογο των Αθηνών εκφράζω τα θερμά μου συγχαρητήρια για την άοκνη εργασία, για την πρόοδο και για την έκδοση και καλλιτεχνική εμφάνιση του περιοδικού, που τιμά το Ασημοχώρι. Με το περιοδικό μαθαίνουμε όλα τα καθέκαστα του χωριού μας και των Μαστοροχωρίων γενικότερα. Τώρα θα σου γράψω και λίγα δικά μου, γεροντίστικες αναμνήσεις.

Αγαπητέ Δημήτρη. Στις 16 του Νοέμβρη, το βράδυ, το έτος 1911, στο σπίτι μου το Τσεπελάδικο, ένα πανύψηλο σπίτι, μια νεαρή γυναίκα, η μάνα μου η Ασημούλα, κοπέλα της Θεοδω-

**Γιάννενα 1950-51. Από αριστερά: Αθηνά Σπ. Τσεπέλη,
Δημητρούλα Ιω. Στεργίου, Ασημούλα, μητέρα Σπύρου
Τσεπέλη, Μαριάνθη και Χρήστος Τέρτσης, Σπύρος
Τσεπέλης, Εριφίλη Λ. Τέρτση. Κάτω. Από αριστερά:
Πανωραία Ιω. Στεργίου, Λάκης και Αφροδίτη Σπ.
Τσεπέλη και ξαπλωμένος Ιωάννης Στεργίου**

Σοφία, η γλαγιά μου η Θεοδωράκαινα, η Κίταινα και ο Θείος μου ο Τάκης που πήγε και άνοιξε την εκκλησία, για να γεννήσει γρήγορα. Για δε τα πανιά που θα τύλιγαν το παιδί, δεν έπρεπε να είναι και νούρια, για να μην πάρει από μάτι. Το παιδί αυτό είναι αυτός που σου γράφει τούτο το γράμμα...

Μεγάλωσα στο σπίτι της γιαγιάς μου Θεοδωράκαινας μαζί με τη θυγατέρα της Φωτεινή, την οποία την είχα μαζί μου στο σπίτι μου στα Γάννενα και όπου αυτές τις ημέρες την έχασα και πολύ με στενοχώρησε ο χωρισμός της. Τώρα, της ηλικίας μου, βρισκόμαστε ακόμα 5-6 άτομα, οι οποίοι ετοιμαζόμαστε να πάμε στα... χαρακώματα ο ένας κοντά στον άλλο, με τελευταίο τον αειθαλή Γιώργο Νάτση, όπου οι δυο μας ήμασταν ζαχαροπλάστες από το χωριό μας και οι τελευταίοι από το Ασημοχώρι στο Σχολαρχείο της Βούρμπιανης.

Τί να σου γράψω Δημήτρη μου, την ομορφιά που είχε τότε
το χωριό μας δεν την έχει σήμερα. Πού είναι εκείνη η πρασι-

νάδα στις ποταμιές που μισεύαμε, με τα κοτσύφια, τις φάσες της νερά, τα δέντρα, τα περιποιημένα χωράφια με τις φορτωμένες κερασιές; Θυμάμαι τους βλάχους, που ξυπνούσαν 2 ώρες νύχτα, για να παν τα γίδια για βοσκή και το Σάββατο το βράδυ ο Βασίλης Ντήσιος έφερνε τα στείρα και βγαίνανε όλοι να φέρουν τα κατσίκια στο σπίτι, για να μάθουν να έρχονται. Βλάχους είχαμε πολύ καλούς. Καλός βλάχος ήταν κι ένας που καθόταν κάτω από το σπίτι σας, ο Σεραφείμ με τα πολλά παιδιά

Θυμάμαι, όταν ήταν Πρωτοχρονιά, όλοι οι χωριανοί του πηγαίναμε μπουρέκια, τις καλύτερες πίτες. Θυμάμαι ακόμη τον Μάνθο Χρήστου, Ντραγάτη στο χωριό μας που έβγαινε στις Ράχες και φώναζε «σε είδα, σε είδα...». Τα καραβάνια με τα μουλάρια που έφερναν σιτάρι από τη Χρούπιστα, τα ξεφόρτωναν στη μέση του χωριού, βγαίνανε οι άνδρες του χωριού, ξέκοβαν τις τιμές και μετά αγόραζαν οι κάτοικοι.

Εκεί που είναι το σπίτι της Αρετής Πανταζή, δηλαδή του Στέφανου σήμερα, ήταν το σπίτι του Μαργαρίτη, ο οποίος ήταν αγωγιάτης. Όταν παντρεύτηκε αυτός, έστειλε άλλον στην Αλβανία και παρουσιάστηκε για γαμπρός. Όταν τον είδε με κακομοίρα η νύφη που ήταν γέρος, έκλαιγε. «Ezeza wne ky eshte plake» (η κακομοίρα εγώ, ετούτος είναι γέρος), έλεγε. Ήταν όμως έμορφη και καλή, έκανε ένα παιδί, το Γαβρίλη και η Γαβρίλαινα την Αρετή. Η Γαβρίλαινα είχε ένα σκυλί, τον Γκε-σούλη, που τον έτρεμε όλο το χωριό. Καθώς κι εμείς στο Τσε-πελάδικο, στην επάνω θυροπούλα, είχαμε άλλον ένα σκύλο τρομερό. Με τη Φωτεινή, τη Βασίλαινα Στεργίου, ήμασταν πρώτα ξαδέρφια. Μεγαλώσαμε μαζί στο Τσεπελάδικο.

Όταν ήταν ο Βασίλης Χρήστου γιατρός, ήταν ο μοναδικός από το χωριό μας. Τώρα έχουμε πολλούς και καλούς, με ειδικότητες πολλές, καθώς και διάφορους άλλους επιστήμονες - καυχήματα του χωριού μας.

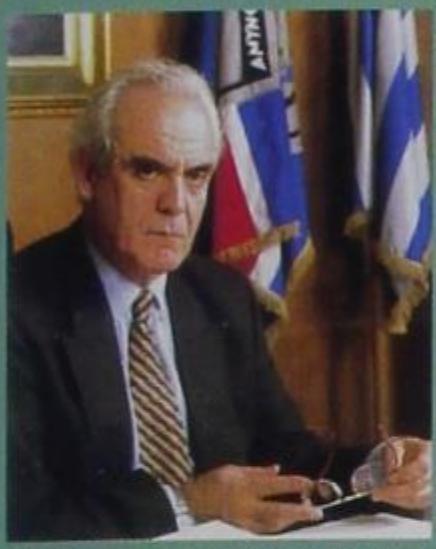
Χάρηκα που αποκτήσαμε και δημοσιογράφο από το χωριό μας, την Αθηνά Στεργίου. Να τη δούμε και βουλευτίνα. Θα χαρούμε και θα την υποστηρίξουμε. Έχουμε αποκτήσει και τρεις νύφες από το Τούρνοβο. Και οι τρεις, οι καλύτερες κοπέλες του Τουρνόβου. Στη μια, στο γάμο του Βασίλη Νούτση του δάσκαλου, ήμουν στο γάμο του και ήταν ο καλύτερος γάμος. Είχα έρθει κατά σύμπτωση από την Αλβανία και πήγα καβαλάρης στο Τούρνοβο με το μουλάρι που μου είχε ετοιμάσει η εξαδέλφη μου η Φωτεινή Β. Στεργίου.

Αγαπητέ Δημήτρη, όταν μικροί κουβαλούσαμε κλαδί, έξω από το χωριό, στις καλύβες, βρίσκαμε στο δρόμο κράνια και τρώγαμε. Ήταν και κάτι μοσχόκρανα... Βρίσκαμε και ωραίες μαύρες μούρες από τις βατσουνιές, γκόρτσα, άγριες ζιούπες, άγρια μήλα, ξυνόμηλα, σούρβα, γκλόκινα και όταν κουβαλούσαμε ξύλα από το Σιαγμένο και από το Μακρύ, μαζεύαμε στα κακαβούλια μας εκείνες τις ωραίες μπλανούτσικες που μοσχοβολούσαν. Στα χωράφια μας βρίσκαμε ακόμη κάτι σαν πατάτες, τα λέγαμε «μήλα της γης», τρώγονταν έτσι ωμά. Τι ωραία του ήταν!

Σύμφωνα με την Αγία Γραφή ο Θεός εγκατέστησε τους Πρωτόπλαστους, Αδάμ και Εύα, στον Παράδεισο, που ήταν κάπου εκεί στη Συρία και το Ιράκ, ανάμεσα στους ποταμούς Τίγρη και Ευφράτη. Κι αυτοί οι μακαρίτες με τέτοια φρούτα μεγάλωσαν τα παιδιά τους και με αγνούντα, αγνοιονταίσαντα και ζαρκάδια

Επειδή όμως το χέρι δε με ακούει, σταυρώ

Με αγάπη
Σπύρος Τσεπέλης
Γιάννενα, 27 Μαρτίου 2002

Άκης Τσοχατζόπουλος,
Υπουργός

Λευτέρης Οικονόμου,
εκπρόσωπος τύπου του
Υπ. Δημοσίας Τάξεως

Αλέξης Χριστόπουλος
πρέσβυτος

Συγχαρητήρια και ευχές

Θέλω να συγχαρώ μέσα από τις σελίδες του περιοδικού «ΤΑ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΑ» τις εξέχουσες προσωπικότητες του Ασημοχωρίου Άκη Τσοχατζόπουλο, υπουργό, Λευτέρη Οικονόμου, εκπρόσωπο τύπου του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως και Αλέξη Χριστόπουλο, πρώην πρεσβευτή της Ελλάδος στην Ουάσιγκτον και νυν στην Τζακάρτα της Ινδονησίας, για την ακεραιότητά τους και τη λεβεντιά τους. Τους βλέπουμε στην τηλεόραση από το κανάλι του ANTENA ή ακούμε γι' αυτούς εδώ στην ξενιτειά και τους καμαρώνουμε. Αισθανόμαστε υπερήφανοι γι' αυτούς και κατ' επέκταση και για το Ασημοχώρι ολόκληρο.

Τους εύχομαι να ανέλθουν και σε ανώτερα αξιώματα και στο Ασημοχώρι εύχομαι να βγάζει πάντα άξια τέκνα που να το τιμούν.

Συγχαίρω επίσης και καμαρώνω τον ανηψιό μου Γιώργο Δ. Γεωργάκη για την επιτυχία του στη Σχολή Ικάρων.

Αθανάσιος Νάτσης
Χίνκλεϋ, ΟΗΙΟ Η.Π.Α.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ως αποχωρών πρόεδρος του Δ.Σ. του Συλλόγου Ασημοχωρίων Αθηνών θέλω να ευχαριστήσω τους αγαπητούς Ασημοχωρίτες που επί 12 συνεχή χρόνια μου εμπιστεύτηκαν το τιμόνι του συλλόγου και μου συμπαραστάθηκαν στο έργο και στην ευθύνη της αποστολής μου. Αισθάνομαι ότι εργάστηκα με όλες μου τις δυνάμεις, και πολλές φορές πάνω από αυτές, για το Σύλλογο και το χωριό και αποχωρώ με ήσυχη τη συνείδησή μου για τις πράξεις μου.

Υπάρχουν πολλοί ενθερμοί και άξιοι Ασημοχωρίτες που μπορούν να προσφέρουν πολλά στο Σύλλογο και στο Ασημοχώρι. Ευχομαι ότι καλύτερο στη συνέχεια.

Με εκτίμηση
Βασίλης Π. Γιαννούλης

Κόριε Πρόεδρε, Βασίλη Τιαντούλη

Σας ευχαριστούμε διά το περιοδικό σας «Τα Ασημοχωρίτικα». Μέχρι να φθάσουμε στον προορισμό μας - Μυτιλήνη - το διαβάσαμε μέσα στο αεροπλάνο και αποκομίσαμε τις καλύτερες εντυπώσεις.

Το ποικίλο περιεχόμενό του μας ξεσήκωσε, ώστε να θέλουμε, με την πρώτη ευακίρια, Θεού θέλοντος, και με σένα ξεναγό να ξεναγηθούμε σ' αυτές τις όμορφες και ηρωικές συνάμα πλαγιές.

Συγχαρητήρια σ' όλους, και ιδιαιτέρως στα νέα παιδιά, που παίρνουν μέρος στη συγγραφή του και είναι γενικότερα συνεχιστές των παλιών αξιέπαινων Ασημοχωρίτων.

Μακάρι να γίνουν παράδειγμα προς μίμηση για τα άλλα διαμερίσματα της όμορφης πατρίδος μας.

Σας ευχόμεθα το 2002 να είναι πιο δημιουργικό και να αυξηθεί η διάδοση του αξιόλογου περιοδικού σας.

Με εκτίμηση
Δημήτριος - Βίκη Σταυροπούλου
Μυτιλήνη 03/01/02

Υπέροχε Ήπειρολάτρη, κόριε Τιαντούλη

Έλαβα τα βιβλία: 1ον του πρωτοπρεσβύτερου ΤΙΜΟΘΕΟΥ Α. ΧΡΗΣΤΟΥ με τον τίτλο «Χωριό μου όμορφο καμαρωμένο ΑΣΗΜΟΧΩΡΙ ΚΟΝΙΤΣΑΣ», 2ον τα «ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ» του τοπικού σας ευεργέτου αειμνήστου ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ και 3ον το περιοδικό «ΤΑ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΑ» και σας ευχαριστώ θερμώς για την ευγενική σας καλοσύνη.

Τα διάβασα και άθελά μου γύρισα τη βελόνα του πανδαμάτορα χρόνου πολλά χρόνια πίσω, στα χρόνια 1956 και 1957 που είχα τη μεγάλη χαρά και ευτυχία να υπηρετήσω στο Σταθμό χωροφυλακής Δροσοπηγής-Κονίτσης (Κάντσικο) ως Ενωμοτάρχης - Αστυνομικός Σταθμάρχης. Ήταν η έναρξη της περαιτέρω σταδιοδρομίας μου.

Το περιοδικό σας είναι πολύ καλό, είναι πλούσιο σε λαογραφικό υλικό, γι' αυτό σας παρακαλώ θερμώς, εάν έχετε τα προηγούμενα τεύχη, από 1-5, να μου τα στείλετε και στη συνέχεια να με εγγράψετε τακτικό συνδρομητή. Σας εσωκλείω 10 ΕΥΡΩ.

Για τα βιβλία θα γράψω σχετικώς στο συγγραφέα πρωτοπρεσβύτερο ΤΙΜΟΘΕΟ Α. ΧΡΗΣΤΟΥ.

Πρωτοβουλίες σαν αυτή, τη δική σας, της έκδοσης «ΤΑ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΑ», συντείνουν στην αναβίωση της επαρχίας Κονίτσης μέσω της επαφής όσων έχουν έρθει εδώ στην πρωτεύουσα, την απάνθρωπη, ψυχρή και αφιλόξενη Αθήνα.

Αλλά περισσότερο για τα ξενιτεμένα πουλιά που ζούν και προοδεύουν στα ξένα. Είναι ο συνδετικός κρίκος που ενώνει τον Ήπειρο με τη γενέθλια πατρίδα, την εύανδρο Ήπειρο.

Γ' αυτό το θεάρεστο πατριωτικό έργο που επιτελεί το περιοδικό σας θα ήθελα ιδιαίτερα να συγχαρώ θερμώς, τόσο εσάς κ. Γιαννούλη, όσο και όλο το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου σας «Η ΠΡΟΟΔΟΣ»

Μετά βαθυτάτου σεβασμού και εκτιμήσεως

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Α. ΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΣ ΧΩΡ/ΚΗΣ Ε.Α.
Γλυφάδα, 31 Μαΐου 2002

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

Στις 19 Μαΐου ο **Βασίλης** και η **Κατερίνα Στεργίου** βάφτισαν στα Γιάννενα το αγοράκι τους και του έδωσαν το όνομα **Δημήτριος**.

Στις 23 Ιουνίου ο **Δημήτρης** και η **Παναγιώτα Γιώτη** βάφτισαν στη Λεβίδη της Αρκαδίας την κορούλα τους και της έδωσαν το όνομα **Δέσποινα**.

Na τους ζήσουν τα νεοφώτιστα

Ο και η **Δήμητρα Γεωργάκη** βάφτισαν στις 25 Αυγούστου στο Σιάρλοτ της Β. Καρολίνας των Η.Π.Α. το νεογέννητο γιο τους και του έδωσαν το όνομα **Ντιν (Κωνσταντίνος)**

ΓΑΜΟΙ

Ο Ιωάννης **Κων. Σιατούφης** (γιος Σοφίας Νούτση) παντρεύτηκε στις 6 Ιουλίου την εκλεκτή της καρδιάς του **Βαΐα Τοκμάκη**, στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης.

Στις 27 Ιουλίου ο **Ιωάννης Δημ. Χριστογιάννης** (γιος Μαργαρίτας Στεργίου) και η **Λουκία Αθανασίου** παντρεύτηκαν στις 27 Ιουλίου στον Ιερό Ναό Αγ. Κων/νου και Ελένης στο Καλέντζι Κορινθίας.

Στις 18 Αυγούστου ο **Γεώργιος Νικ. Στεργίου** και η **Ειρήνη Θεμελή** παντρεύτηκαν στο Ιερό Ναό Αποστόλου Παύλου Σεισμοπλήκτων των Ιωαννίνων.

Ευχόμαστε ολόψυχα να ζήσουν και να προκόψουν.

ΘΑΝΑΤΟΙ

Στις 20 Ιανουαρίου του 2001 πέθανε στην Αθήνα σε ηλικία 84 χρόνων η **Γκόλφω Νούτση**. Η κηδεία της έγινε στο Ασημοχώρι.

Πέθανε στις 10 Ιανουαρίου στα Γιάννενα, όπου και ετάφη, η **Φωτεινή Γιαννούλη**. Η εκλιπούσα ήταν 82 ετών.

Στις 4 Σεπτεμβρίου πέθανε στα Γιάννενα όπου και ετάφη ο **Κώστας Σιατούφης** (σύζυγος Σοφίας Νούτση). Ο εκλιπών έπασχε από την επάρατη νόσο και ήταν 61 ετών.

Στις 25 Σεπτεμβρίου απεβίωσε στην Αθήνα από ρήξη ανευρύσματος αορτής ο **Βασίλης Ι. Νάτσης**, σε ηλικία 55 ετών.

Ο Θεός να τους αναπαύει.

ΣΥΛΛΥΠΗΤΗΡΙΑ

Για το θάνατο του πολυαγαπημένου μας ξάδελφου Βασίλη Νάτση ευχόμαστε ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή του και να παρηγορεί την οικογένειά του.

Οικογένειες Αθ. & Δημ. Νάτση

ΕΙΣ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ

Φωτεινή Γιαννούλη

Ο ταπεινός άνθρωπος φεύγει από τη

Η Φωτεινή με τον άνδρα της Νικόλαο

Ο άντρας της Νικόλαος σκοτώθηκε στον αδελφοκτόνο εμφύλιο πόλεμο. Έζησαν μαζί ελάχιστα κι έμεινε χήρα νεότατη. Εντούτοις έμεινε πιστή στο στεφάνι της και ακλόνητη στο βάρος του «σταυρού» της μέχρι το τέλος.

Ζούσε στα Γιάννενα όλα τα χρόνια κοντά στους συγγενείς της, αλλά ποτέ δεν απαρνήθηκε το αγαπημένο της χωριό, το Ασημοχώρι. Ανέβαινε νωρίς την Άνοιξη κι έφευγε αργά το φθινόπωρο. Ασχολιόταν με τους κήπους της, με το σπίτι της, με την εκκλησία. Με τους χωριανούς ήταν πάντα ειρηνική και ήξερε μόνο τον καλό λόγο να λέει και να χαμογελάει. Και, προπαντός, να εύχεται για όλους.

Δ. Γ. Γ.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΒΟΣΚΟΤΟΠΩΝ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΟΥ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΤΩΝ 1999-2000-2001

ΕΞΟΔΑ 1999

	Δρχ.
10/4/99 Σωτήρης Τάνες	6.000
17/5/99 Υλικά από Αυδή	6.500
25/5/99 Νίκος Θάκας	7.000
10/5/99 Νταλαγιώργος	5.000
27/5/99 Νταλαγιώργος	10.000
27/5/99 Σωτήρης Τάνες	10.000
6/6/99 Στεργίου Ζαχαρίας	1.100
6/6/99 Μεμέτης	3.000
11/6/99 Κολόκας (υλικά)	24.000
11/6/99 Μεμέτης	80.000
31/7/99 Νάτσης Δημ (οικοδόμος)	250.000
8/8/99 Σωτήρης Τάνες	10.000
4/9/99 Νταλαγιώργος	5.000
5/9/99 Μεμέτης	15.000
7/9/99 ΣΚΑΙ ΤΒ	250.000
17/10/99 Βαγγέλης-Μεμέτης	25.000
ΣΥΝΟΛΟ: 707.600 ΔΡΧ.	

ΕΞΟΔΑ 2000

	Δρχ.
19/2/00 Νίκος Θάκας	60.000
8/4/00 Νίκος Θάκας	53.500
8/4/00 Νίκος Θάκας	310.000
10/6/00 Βαγγέλης	18.000
10/6/00 Νίκος Θάκας	114.000
20/6/00 Νίκος Θάκας	257.000
21/7/00 Σιδεράς (Θωμάς)	120.000
16/8/00 Βαγγέλης	2.000
20/8/00 Εκδήλωση	69.282
25/8/00 Καλογήρου (υλικά)	23.000
14/10/00 Νίκος Θάκας	6.000
14/10/00 Βαγγέλης	125.000

ΕΣΟΔΑ 1999

14/10/00 Σωτήρης Τάνες	12.000
14/10/00 Ταΐρ	12.000
16/12/00 Σωτήρης Τάνες	12.000
16/12/00 Ταΐρ	12.000
16/12/00 Βαγγέλης	12.000
16/12/00 Νίκος Θάκας	131.500
28/12/00 Βαγγέλης Πρίφτης	40.000

ΣΥΝΟΛΟ: 1.389.782 ΔΡΧ.

ΕΣΟΔΑ 1999 - 2000

	Δρχ.
Παραλαβή από Δημήτριο Στεργίου 10/4/99	2.383.946
Βιβλιάριο	73.524
Στον ταμία	58.382
Ενοίκιο βοσκοτόπων 1999	1.000.000
Τόκοι 7/9/1999	19.229
Τόκοι 10/3/00	85.003
Τόκοι 9/8/00	75.061
Ενοίκιο βοσκοτόπων 2000	1.100.000

ΣΥΝΟΛΟ: 4.795.145 ΔΡΧ.

ΕΣΟΔΑ 1999-2000

4.795.145 ΔΡΧ.

ΕΞΟΔΑ 1999-2000

2.097.382 ΔΡΧ.

ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΒΙΒΛΙΑΡΙΟ

2.697.763 ΔΡΧ.

ΕΣΟΔΑ 2001

Δρχ.

Υπόλοιπο από βιβλιάριο 2000	2.697.763
6/3/01 Τόκοι β' εξαμήνου 2000	52.319
5/4/01 Προκαταβολή για βοσκοτόπους	200.000
3/9/01 Εξώφληση βοσκοτόπων	1.000.000
3/9/01 Τόκοι α' εξαμήνου 2001	27.302

ΣΥΝΟΛΟ 3.977.384 ΔΡΧ.

ΕΞΟΔΑ 2001

Δρχ.

6/4/01 Πρωινός λόγος (δημ

Παραδοσιακοί ξενώνες Μόλιστας

Ζήστε αξέχαστες στιγμές
σ' ένα καταπόσινο και
γαλήνιο περιβάλλον.

Λειτουργεί εστιατόριο
με παραδοσιακά φαγητά
και τοπικό κρασί

Ευάγγελος Σερίφης
Τηλ.: 0655024090 0655023706
Κιν.: 0945 694216

ΥΟΙ Γ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ-
Κ. ΛΑΚΑΣ Ο.Ε.

Super market

Β. Ηπείρου 18 Κόνιτσα
06550 22332

Maribelle

SERGIO FERETTI - LAURA FERETTI

MAISON DU PRET - A - PORTER DE LUXE
ΑΘΗΝΑΪΔΟΣ 3 (Α' - Β' ΟΡΟΦΟΣ) ΑΘΗΝΑ 105 63,
ΤΗΛ.: 010 32.35.232, 010 32.41.683, FAX: 010 32.36.760

MODELLES FRANCAICES - ITALIAINES
EXCLUSIVE EN GRECE

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ «Η ΠΡΟΟΔΟΣ»

Βουλγαροκτόνου 40 – 11472 Αθήνα Τηλ.: 64.50.884
 «Κεφάλαιο Αυτοτελούς Διαχείρισης Βασιλείου Χρήστου» προς εξυπηρέτηση κοινωφελών σκοπών

Απολογισμός Χρήσης από 1 Ιανουαρίου εως 31 Δεκεμβρίου 2001

Κατά τη διάρκεια του έτους 2001 η όλη διαχείριση κινήθηκε μέσα στα πλαίσια του εγκριθέντος προϋπολογισμού (έγγραφο Υπ. Οικον. 1068252/2506/A0011/17.7.2001, που αφορά έγκριση προϋπολογισμού) οι δε εισπράξεις και πληρωμές έχουν ως εξής:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

1. Υπόλοιπο ταμείου, 31.12.2000 (ως το υπ' αριθμ. 1068252/2506/A0011/17.7.2001 έγγραφο Υπ. Οικονομικών)	δρχ. 18.430.919
2. Εισπράξεις από ενοίκια (ως η συνημένη αναλυτική κατάσταση)	δρχ. 9.330.024
3. Τόκοι καταθέσεων (βιβλιάριο Εμπορικής Τράπεζας 46170504)	δρχ. 363.371
ΣΥΝΟΛΟ	δρχ. 28.124.314

ΠΛΗΡΩΜΕΣ

1. Πληρωμή φόρου εισοδήματος σύμφωνα με το Ν. 2459/97	δρχ. 1.220.495
2. Οικονομική ενίσχυση Λαογραφική Περιοδικού «Ασημοχωρίτικα» (ως η αναλυτική κατάσταση εξόδων, Τεύχη 6,7)	δρχ. 2.045.777
3. Συμπλήρωμα αγοράς τοπικών στολών για το Χορευτικό Συγκρότημα	δρχ. 870.000
4. Εργασίες ελαιοχρωματισμού της πολυκατοικίας Βουλγαροκτόνου 40	δρχ. 2.182.564
5. Διάφορες εκδηλώσεις	δρχ. 389.309

Προϋπολογισμός χρήσης 1/1-31/12/2002 Οικονομικού έτους 2003

A) ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπον 31/12/2001	δρχ. 14.400.000 € 42259,72
2. Εσόδα από ενοίκια Βουλγαροκτόνου 40 και Μελίσσια	δρχ. 13.871.772 € 40709,53
3. Προκαταβολές ενοικίων	δρχ. 682.200 € 2002,05
4. Τόκοι τραπέζης	δρχ. 136.300 € 400,00
ΣΥΝΟΛΟΝ ΕΣΟΔΩΝ	δρχ. 29.090.272 € 85371,30

B) ΕΞΟΔΑ

1. Αμοιβή Νομικού Συμβούλου Μ. Μαρτσέκη για υπηρεσίες χρήσεων 1999, 2000, 2001	δρχ. 1.650.000 € 4.842,26
2. Αμοιβή μηχανικού, Δικηγόρου, Συμβολαιογράφου διά σύνταξη κανονισμού πολυκατοικίας Βουλγαροκτόνου 40 και για πράξη αποδοχής κληρονομιάς	δρχ. 1.500.000 € 4.402,05
3. Ενίσχυση Κεντρικής εκκλησίας χωριού διά κεντρική θέρμανση	δρχ. 1.500.000 € 4.402,05
4. Έκδοση βιβλίου Ιερέως Τιμοθέου Χρήστου, που είναι υποχρεωτική βάσει της διαθήκης	δρχ. 2.000.000 € 5.869,41
5. Ενίσχυση χηρών και ορφανών, καταγομένων από Ασημοχώρι, Χιονιάδες, Γοργοπόταμο, σύμφωνα με τη διαθήκη	δρχ. 2.500.000 € 7.336,76
6. Έξοδα εκδηλώσεων Ασημοχωριτών	

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ Νούτσης Β. Κων., Αθήνα

€ 30	
Κέκας Ηλ., Αθήνα	€ 60
Δήσιος Παναγιώτης, Αθήνα	€ 15
Δημόπουλος Βασίλης, Αμερική	€ 10
Δημόπουλος Δημήτριος, Αμερική	€ 10
Νάτσης Αθανάσιος, Η. Π. Α.	€ 15
Νάτσης Δημήτριος, Η. Π. Α.	€ 15
Νάτσης Κ. Βασίλειος, Αθήνα	€ 100
Χόβολος Αθανασίος, Αθήνα	€ 20
Τσεπέλης Σπύρος, Ιωάννινα	€ 10

6. Ολοκλήρωση έκδοσης αυτοβιογραφίας διαθέτη	δρχ. 1.168.000
7. Ενίσχυση ανέγερσης Βρεφονηπιακού Σταθμού Καματερού	δρχ. 1.000.000
8. Διαμόρφωση χώρων και εξωραϊσμός στο χωριό Ασημοχώρι	δρχ. 2.722.743
9. Γενικά έξοδα και έσοδα είσπραξης ενοικίων	δρχ. 1.680.399
ΣΥΝΟΛΟ	δρχ. 13.279.287

Ανακεφαλαίωση

Έσοδα

a. Προγούμενο υπόλοιπο 31.12.2000	δρχ. 18.430.919
β. Εισπράξεις ενοικίων, κτλ.	δρχ. 9.330.024
γ. Τόκοι	δρχ. 363.371
	28.124.314
Έξοδα	-13.279.287
Υπόλοιπο Ταμείου, 31.12.2001	14.845.027

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. Τα έσοδα (ενοίκια + τόκοι) ανήλθαν σε 9.693.395 δραχμές έναντι των προβλεψεων εσόδων 8.900.000 δραχμών.
2. Τα έσοδα ανήλθαν σε 13.279.287 δραχμές, έναντι των προβλεψεων στον Προϋπολογισμό εξόδων 19.300.000 δραχμών.
Οι δαπάνες που έγιναν αφορούσαν εργασίες που

προβλέπονται στον εγκριθέντα προϋπολογισμό και για όλες υπάρχουν τα νόμιμα παραστατικά. Οι δαπάνες υπολείπονται εκείνων που προϋπολογίσθηκαν, διότι δεν συντελέσθηκαν όλες οι εργασίες, όπως, α) Σύνταξη πράξης οριζοντίων ιδιοκτησιών, β) Δημιουργία Ξενώνα στο Ασημοχώρι γ) Εξοπλισμός γραφείων δ) Αμοιβή χοροδιδασκάλου.

3. .. Η διαχείριση του Κληροδοτήματος κινήθηκε μέσα στα πλαίσια της βούλησης του διαθέτη κατου πλαισίου του εγκριθέντος Προϋπολογισμού.

Επισημαίνομε ότι τα έργα που πραγματοποιήθηκαν στο Ασημοχώρι, η καταγραφή της Παραδοσιακής Μουσικής στα χωριά της Επαρχίας Κόνιτσας, η έκδοση του βιβλίου του παπα-Τιμόθεου, η ενίσχυση ανέγερσης του Βρεφονηπιακού Σταθμού στην σειμόπληκτη περιοχή του Δήμου Καματερού, η έκδοση του Βιβλίου με τα Απομνημονεύματα του διαθέτη, η αγορά παραδοσιακών στολών, η ενίσχυση του καταξιωμένου πλέον Λαογραφικού Περιοδικού «Ασημοχωρίτικα» και οι εκδηλώσεις που έγιναν, χαρακτηρίστηκαν και είναι ιδιαίτερα επιτυχημένες και αποδοτικές και δικαιώθηκε ο διαθέτης, που, μέσα από τη διαθήκη του, πρόβλεψε την ενίσχυση των δραστηριοτήτων αυτών από τα έσοδα του Κληροδοτήματος.

Αθήνα, 31.12.2001

Δρχ. 1.200.000 € 3.521,64
7. Επιχορήγηση Συλλόγου δι' έκδοση εγχρώμου περιοδικού «ΤΑ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΑ» που η διαθήκη το αναφέρει σε δύο σημεία κ.λ.π.
Δρχ. 2.300.000 € 6.749,82
8. Διά Παναγιοπούλα, εξωκλήσι Χιονιάδων-Ασημοχωρίου (επιμέλεια Ευριπίδη Ζωγράφου)
500.000 € 1.467,35

s.Oliver®

ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ **φιλικό** σας δίκτυο

Ειδικές τιμές
για τους συμπατριώτες

Nέο Opel Corsa

Πάθος για ζωή

X. Καλτσούνης

OPEL

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΔΙΑΝΟΜΕΑΣ OPEL

1. Κεντρικό: Εκθεση - Ανταλλακτικά - Service: Κ. Τσαλδάρη 30, Περιφ. Πολυγώνου, Τηλ: 6439.908, 6426.807, 6455.152-7
2. Εκθεση - Ανταλλακτικά - Service - Φανοποιείο: Δεκελείας 7, Νέα Χαλκηδόνα, Τηλ: 2510.891-2
3. Εκθεση: Αχαρνών 450, Τηλ: 2586.601-3
4. Εκθεση: Λ. Αλεξάνδρας 28, Τηλ: 8232.896, 8254.193
5. Εκθεση: Μιχαλακούλου 131, Τηλ: 7706.803, 7486.697
6. MASTERFIT: Γρήγορο Service: Λ. Μεσογείων 159 & Κατεχάκη, Τηλ: 6921.727, 6982.067
7. Εξουσιοδοτημένη Μονάδα: ΒΟΥΛΑΛΑΣ, Πρωτοπαπαδάκη 60, Γαλάτσι, Τηλ: 2223.362
8. Χαλκίδα: Εκθεση - Ανταλλακτικά - Service: Ορέστη Μακρή 3, Χαλκίδα, Τηλ: 0221-28201, 28421, 29231
9. Λιβαδειά: Εκθεση - Ανταλλακτικά - Service: 30 χλμ. Εθνικής Οδού Λιβαδειάς - Αράχοβας, Τηλ: 0261-81934-6